

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020

Gdańsk, kwiecień 2014

Opracował zespół

Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Streszczenie	6
3.	Diagnoza stanu obecnego	9
3.1.	Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne	9
3.1.1.	Położenie geograficzne i powierzchnia	9
3.1.2.	Transport i dostępność komunikacyjna	12
3.1.3.	Infrastruktura techniczna i energetyka	16
3.1.4.	Środowisko naturalne	28
3.2.	Kapitał społeczny	31
3.2.1.	Demografia	31
3.2.2.	Rynek pracy	34
3.2.3.	Edukacja	36
3.2.4.	Kultura	42
3.2.5.	Ochrona zdrowia	46
3.2.6.	Sport i rekreacja	49
3.2.7.	Integracja społeczna	51
3.3.	Gospodarka	54
3.3.1.	Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2012	54
3.3.2.	Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2012 wg Polskiej Klasyfikacji Działalności	58
3.3.3.	Przedsiębiorczość mieszkańców terenu MOF Malborka w latach 2009-2012 ..	61
3.3.4.	Oferta inwestycyjna MOF Malborka	66
3.3.5.	Turystyka	69
4.	Analiza SWOT	74
4.1.	Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne	74
4.2.	Kapitał ludzki	77
4.3.	Gospodarka	80
4.4.	Wnioski do dalszej analizy	83

5.	Wizja i misja rozwoju MOF Malborka	88
6.	Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne.....	89
6.1.	Obszar priorytetowy EFEKTYWNA GOSPODARKA (P1).....	89
6.2.	Obszar priorytetowy AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO (P2).....	95
6.3.	Obszar priorytetowy FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (P3)	102
7.	Projekty kluczowe	107
8.	Model finansowania Strategii	119
9.	Współpraca Partnerów i wdrażanie Strategii	120
10.	Monitoring i ewaluacja.....	122
11.	Zbieżność Strategii z obowiązującymi dokumentami strategicznymi w kraju i regionie 124	
12.	Spis tabel	128
13.	Spis wykresów	128
14.	Spis rycin.....	130
15.	Bibliografia	130
16.	Załącznik nr 1- Raport z konsultacji społecznych	131

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Malborka na lata 2014-2020 opracowana została w celu realizacji ponadlokalnych, wspólnych działań rozwojowych, wychodzących poza granice jednej gminy. Jest ona narzędziem realizacji wspólnej polityki społeczno – gospodarczej z wykorzystaniem zintegrowanych przedsięwzięć strategicznych.

Sprawną realizacją Strategii wymagać będzie zintegrowanego zarządzania, na które składa się współpraca i koordynacja prac poszczególnych samorządów terytorialnych tworzących obszar funkcjonalny. Koordynacja działań i wielosektorowa współpraca przyczyni się do wzrostu konkurencyjności i wzrostu dynamiki rozwoju MOF Malborka. Strategia przygotowana została w wyniku współpracy samorządów tworzących MOF Malborka z ekspertami zewnętrznymi. Proces budowy Strategii wsparty został metodą konsultacji i partycypacji społecznej. Opracowanie Strategii obejmowało szereg analiz i wyodrębnienie działań strategicznych dla lokalnego rozwoju, przy aktywnym udziale szerokiej grupy odbiorców z terenów MOF Malborka (mieszkańcy, lokalne grupy działania, przedsiębiorcy, lokalne władze samorządowe itd.), zachowując transparentność prac nad Strategią oraz działając zgodnie z zasadą dobrego rządzenia (społeczeństwo obywatelskie).

Strategia powstała w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, a więc rozwoju z zachowaniem odpowiednio ukształtowanych relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a dobrym stanem środowiska i wysoką jakością życia człowieka (w tym jego zdrowiem).

Do najważniejszych działań w ramach opracowywanej Strategii należą:

- Diagnoza obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej MOF Malborka, dokonanej z użyciem metody desk research;
- Analiza SWOT MOF Malborka w 3 głównych obszarach- zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura, kapitał ludzki i gospodarka wraz z wnioskami;
- Określenie wizji, misji rozwoju MOF Malborka;
- Wyznaczenie obszarów priorytetowych, celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskazaniem wskaźników monitorowania Strategii oraz projektów kluczowych;
- Propozycja systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii oraz modelu finansowania i kształtowania się przyszłej współpracy w ramach Partnerstwa.

2. Streszczenie

Diagnoza stanu obecnego MOF Malborka, analizowana w obszarze przestrzenno-infrastrukturalnym, społecznym i gospodarczym z podkreśleniem turystyki, jako specjalizacji subregionalnej, pozwoliła określić, na jakim etapie rozwojowym znajduje się MOF Malborka, również w porównaniu z poziomem krajowym, wojewódzkim oraz trójmiejski (analiza porównawcza), gdzie są mocne strony obszaru, a gdzie (i w jakim charakterze) należy wdrożyć zintegrowane, strategiczne działania usprawniające.

Z diagnozy wynika, iż MOF Malborka znajduje się na średnim poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego, wciąż wymagane są inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz energetycznej, choć dokonane już inwestycje w OZE stanowią mocną stronę MOF Malborka.

Na terenie MOF Malborka odnotowuje się ujemne saldo migracji oraz zauważalny jest proces starzenia się społeczeństwa, przez co obszar ten wpisuje się w trendy krajowe. Największym jednak problemem omawianego obszaru jest utrzymujące się wysokie bezrobocie, wyższe od średniej krajowej, czy też wojewódzkiej. W związku z powyższym niezwykle istotną kwestią jest dostosowanie lokalnej oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz dalszy rozwój infrastruktury edukacyjnej. Na terenie MOF Malborka odnotowuje się również stosunkowo dużą umieralność mieszkańców z powodu chorób cywilizacyjnych. Oferta kulturalna i sportowa MOF Malborka odpowiada na potrzeby głównie ośrodków miejskich, brakuje jednak kompleksowej zimowej oferty sportowo - rekreacyjnej.

W obszarze gospodarki struktura wielkości podmiotów gospodarczych jest zbliżona do danych dla całego kraju. Niepokojącym trendem jest spadek liczby małych przedsiębiorstw, który kompensowany jest przez rosnącą liczbę mikroprzedsiębiorstw. W sferze aktywności gospodarczej mieszkańców poszczególne wskaźniki podlegające analizie wskazują na niską aktywność gospodarczą w porównaniu do trójmiejskiego obszaru funkcjonalnego, województwa pomorskiego i Polski. Diagnoza obszaru gospodarki obejmująca również turystykę pozwoliła zidentyfikować inteligentne specjalizacje, do których możemy zaliczyć turystykę wodną (również w szerszym kontekście ekonomii wody) oraz turystykę opartą o dziedzictwo kulturowe i produkty regionalne.

Diagnoza oraz przeprowadzone konsultacje społeczne i spotkania robocze Partnerów były podstawą do **analizy SWOT**, przeprowadzonej w 3 zasadniczych obszarach:

- zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura,
- kapitał ludzki,
- gospodarka.

Analiza wykazała, iż spójna polityka komunikacyjna jest jednym z priorytetowych działań samorządów tworzących MOF, wpływa bowiem na poprawę konkurencyjności lokalnej gospodarki, wzrost mobilności mieszkańców całego obszaru funkcjonalnego, co związane jest ze wzrostem aktywności zawodowej oraz rozwojem lokalnej przedsiębiorczości. Ponadto respondenci oraz przedstawiciele Partnerów MOF Malborka uznali energetykę, jako niezwykle istotny obszar dla wspólnych działań strategiczno – operacyjnych, zapewniający długoterminowe korzyści ekonomiczne i społeczne. Największym potencjałem rozwojowym MOF Malborka uznana została turystyka- specjalizacja branży turystycznej wraz z rozwojem sieciowych produktów turystycznych i usług około turystycznych.

Diagnoza oraz analiza SWOT pozwoliły na sformułowanie spójnej **wizji i misji** rozwoju MOF Malborka:

WIZJA:

Miejski Obszar Funkcjonalny Malborka rozwiniętym gospodarczo centrum turystycznym subregionu, obszarem aktywnych mieszkańców i proekologicznych postaw.

MISJA:

Budowanie zintegrowanego potencjału społeczno – gospodarczego MOF Malborka w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie sprzyjających warunków inwestycyjnych, poprawa dostępności komunikacyjnej oraz spójna promocja różnorodnych produktów turystycznych, tworzonych w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – kulturowe, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Pochodną misji oraz dokonanych uprzednio analiz są **cele strategiczne** (CS) i przyporządkowane im **cele operacyjne** (CO), realizowane w trzech **Obszarach Priorytetowych**:

- EFEKTYWNA GOSPODARKA (P1):
  - CS.1.1 Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki,
  - CS.1.2 Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego,
- AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO (P2):
  - CS2.1 Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny,
  - CS.2.2 Efektywny system edukacji,
- FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (P3):
  - CS.3.1 Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej MOF Malborka,

- CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczno – techniczny MOF Malborka.

Strategiczne działania rozwojowe wyodrębnione zostały w ramach celów operacyjnych i były one podstawą wyznaczenia **projektów kluczowych**, planowanych do zintegrowanej realizacji w latach 2014-2020 w poszczególnych obszarach priorytetowych.

W ramach Strategii przedstawiono również potencjalne źródła jej finansowania, model **wdrażania** oraz **monitoringu** i **ewaluacji**. Wskazano również na istotną rolę rozwoju **Partnerstwa** w procesie wdrażania Strategii, głównie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, będących jednym z podstawowych narzędzi realizacji wspólnych projektów w okresie programowania na lata 2014-2020. W analityczny sposób wskazano również, iż Strategia Rozwoju MOF Malborka na lata 2014-2020, jej cele i działania wpisują się w krajowe i regionalne dokumenty strategiczne.

3. Diagnoza stanu obecnego

Analizę obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka przeprowadzono zasadniczo w 3 obszarach:

- Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne,
- Kapitał społeczny,
- Gospodarka.

3.1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne

Analiza w/w obszaru dotyczy m.in. położenia geograficznego i dostępności komunikacyjnej MOF Malborka oraz istniejącej infrastruktury technicznej i stanu środowiska naturalnego.

3.1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia

Obecnie MOF Malborka tworzą następujący Partnerzy, będący Jednostkami Samorządu Terytorialnego na terenie województwa pomorskiego¹:

- Miasto Malbork,
- Miasto i Gmina Sztum,
- Gmina Malbork,
- Gmina Stare Pole,
- Miasto i Gmina Nowy Staw,
- Powiat Sztumski (Miasto i Gmina Sztum, Miasto i Gmina Dzierzgoń, Gmina Mikołajki Pomorskie, Gmina Stary Dzierzgoń, Gmina Stary Targ),
- Powiat Malborski (Gmina Malbork, Gmina Nowy Staw, Gmina Lichnowy, Gmina Miłoradz, Gmina Stare Pole).

Zasadniczo więc obszar oddziaływania MOF Malborka obejmuje dwa powiaty- Malborski oraz Sztumski, gdzie Miasto Malbork uznane zostało miastem z obszarem obsługi przekraczającym granice powiatu, oddziałującym na Partnerów i świadczącym funkcje usługowe (szkolnictwo średnie, usługi publiczne, inne) dla poszczególnych w/w Partnerów, których terytoria stanowią obszar powiązany z nim funkcjonalnie².

Partnerzy projektu planują jednak formalną ekspansję Partnerstwa o kolejne gminy Powiatu Malborskiego i Sztumskiego, które metodologicznie wchodzą w skład MOF Malborka (Miejskie

¹ Umowa Partnerstwa z dnia 27.02.2014 roku

² Delimitacja Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka przedstawiona została w dokumencie „Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej Województwa Pomorskiego”, Gdańsk, marzec 2013

obszary Funkcjonalne obejmują w cały obszar danej gminy³) celem zapewnienia większej synergii i aktywizacji działań prorozwojowych w wybranych obszarach strategicznej współpracy na terenie MOF Malborka.

Teren MOF Malborka z uwagi na zakres oddziaływania obejmuje obecnie powierzchnię 1 225,23 km² (GUS, 2013 rok), obejmując swoją powierzchnią Powiat Malborski oraz Sztumski (Rycina 1).

Rycina 1. Obszar oddziaływania MOF Malborka na tle Województwa Pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.pomorskie.eu/pl/>

Biorąc pod uwagę obecnie formalnie funkcjonujące Partnerstwo w ujęciu gminnym wraz z Miastem Malborkiem MOF Malborka obejmuje powierzchnię 493,03 km² (GUS, 2013 rok) (Rycina 2 i 3).

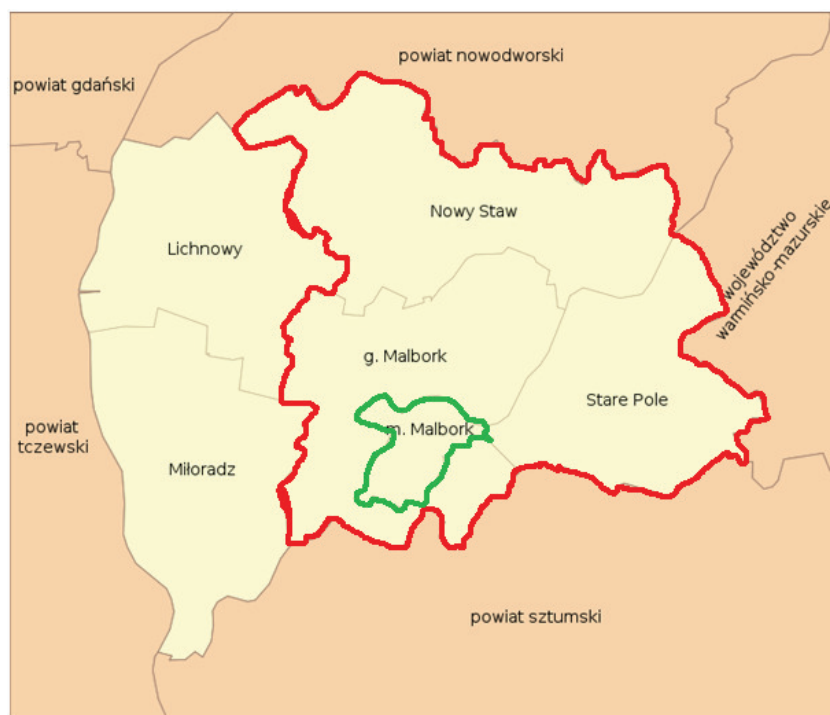
³ Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego - badanie ciężarów, powiązań, migracji i dostępności komunikacyjnej, Urząd Marszałkowski województwa Pomorskiego, Kraków, grudzień 2011

Rycina 2. Miasto i Gmina Sztum na tle Powiatu Sztumskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://pl.wikipedia.org/>

Rycina 3. Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Stare Pole, Gmina Malbork, Miasto Malbork na tle Powiatu Malborskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://pl.wikipedia.org/>

Miasto Malbork, będący Liderem Partnerstwa i miastem delimitującym obszar funkcjonalny, położone jest w południowo - wschodniej części województwa pomorskiego i jest jedną z 6 gmin powiatu malborskiego (Rycina 3). Zajmuje obszar o wielkości 17,16 km², granicząc z

gminą Malbork (która otacza miasto prawie całkowicie) oraz w niewielkim fragmencie z gminą Stare Pole na wschodzie.

Z uwagi na zintegrowane i partnerskie podejście do planowania działań strategicznych oraz zakres oddziaływania wspólnych przedsięwzięć prorozwojowych przyjmuje się, iż MOF Malborka do celów analitycznych oraz planistycznych obejmuje całą powierzchnię Powiatu Malborskiego i Sztumskiego.

3.1.2. Transport i dostępność komunikacyjna

Transport

Transport MOF Malborka i jego infrastruktura został omówiony w zakresie transportu drogowego, kolejowego, wodnego i lotniczego.

Transport drogowy

Sieć drogowa na terenie MOF Malborka obejmuje następujące drogi :

- krajowe- **droga krajowa nr 55** Nowy Dwór Gdański – Malbork – Sztum – Kwidzyn – Grudziądz oraz **22** Elbląg – Malbork – Starogard Gdański o łącznej długości 84,75 km,
- **wojewódzkie** o długości 104,477 km,
- **powiatowe**, o łącznej długości 525,551 km,
- **gminne**, o łącznej długości 631,015 km.

Długość wszystkich dróg publicznych na MOF Malborka wynosi 1 345,793 km. W 2012 na 100 km² powierzchni Powiatu Malborskiego przypadało 137,4 km a w Powiecie Sztumskim tylko 78,4 kilometra dróg o nawierzchni twardej, co może świadczyć o większych potrzebach Powiatu Sztumskiego w zakresie inwestycji drogowych, aby zapewnić spójny system rozwoju całego MOF.⁴ Stan techniczny dróg wciąż wymaga nakładów inwestycyjnych ukierunkowanych na poprawę jakości ich nawierzchni.

Warto podkreślić, iż na terenie Dolnego Powiśla (Powiat Sztumski) zlokalizowana jest największa sieć dróg wojewódzkich na obszarze województwa pomorskiego, wymagająca pilnych nakładów inwestycyjnych.

Transport kolejowy

W węźle kolejowym w Malborku krzyżują się 4 linie kolejowe. Najważniejszą, objętą umową o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) jest linia kolejowa nr 009 (E65) relacji Gdynia – Warszawa Wschodnia. Trasa ta wpisuje się w VI Paneuropejski Korytarz

---

⁴ Dane GUS, 2012

Transportowy, łączący Skandynawię z południową Europą. Istotne znaczenie ma również leżąca w Korytarzu Transportowym IA linia nr 204 relacji Malbork–Elbląg–Kaliningrad, zelektryfikowana do miejscowości Bogaczewo w województwie warmińsko-mazurskim.⁵

Dostępność powiatu sztumskiego oraz Miasta i Gminy Sztum w zakresie transportu kolejowego można rozpatrywać w dwojaki sposób. Z jednej strony przebiega przez niego jedna z najważniejszych linii kolejowych w Polsce – linia nr 009 relacji Gdańsk–Warszawa objęta umową o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) oraz o ważniejszych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego (AGTC), wpisująca się w VI paneuropejski korytarz transportowy, łączący Skandynawię z południową Europą. Z drugiej natomiast na jej trasie nie znajduje się stolica powiatu, lecz jedynie trzy niewielkie stacje: Mikołajki Pomorskie, Młeczewo i Gronajny, na których nie zatrzymują się dalekobieżne pociągi. Druga linia kolejowa w powiecie: nr 207 relacji Malbork – Toruń Wschodni, przebiega przez Sztum, łącząc go bezpośrednio ze stolicą sąsiedniego województwa. Połączenie to cechuje jednak niska konkurencyjność w porównaniu z transportem samochodowym – dojazd do Torunia zajmuje prawie 3 godziny i jest możliwy jedynie cztery razy dziennie. Należy zaznaczyć również, iż Miasto i Gmina Sztum posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z Trójmiastem.

Obecnie w strefie jednodniowych podróży biznesowych dla MOF Malborka znajduje się 6 miast wojewódzkich: Trójmiasto, Bydgoszcz, Toruń, Poznań, Olsztyn oraz Warszawa.⁶

Transport wodny

System żeglowny Wisły i Nogatu ma powiązania z Gdańskiem przez służę Przegalina i Martwą Wisłę, Elblągiem przez Kanał Jagielloński (5,83 km), a także Kaliningradem przez Zalew Wiślany. Nogat (62 km), Szarpawa (25,4 km) i Wisła powyżej Tczewa (między Białą Górą i Tczewem 23,4 km) to drogi wodne klasy II, poniżej Tczewa Wisła stanowi drogę wodną klasy III (od Tczewa do służy Gdańska Głowa 21,2 km). Rzeka Nogat, płynąca przez obszar funkcjonalny, w chwili obecnej stanowi w niewielkim stopniu wykorzystaną żeglowną drogę wodną MOF Malborka. W Malborku na Nogacie funkcjonuje port rzeczny, przystań żeglugi pasażerskiej i przystań sportów wodnych.

Transport lotniczy

W odległości 3 kilometry od miasta Malborka funkcjonuje lotnisko wojskowe w Krasnołęce, gm. Stare Pole, które od 2006 roku może przyjmować samoloty cywilne.

⁵ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, praca zbiorowa pod red. Marcina Nowickiego, IBnGR, Gdańsk, 2012, s. 8

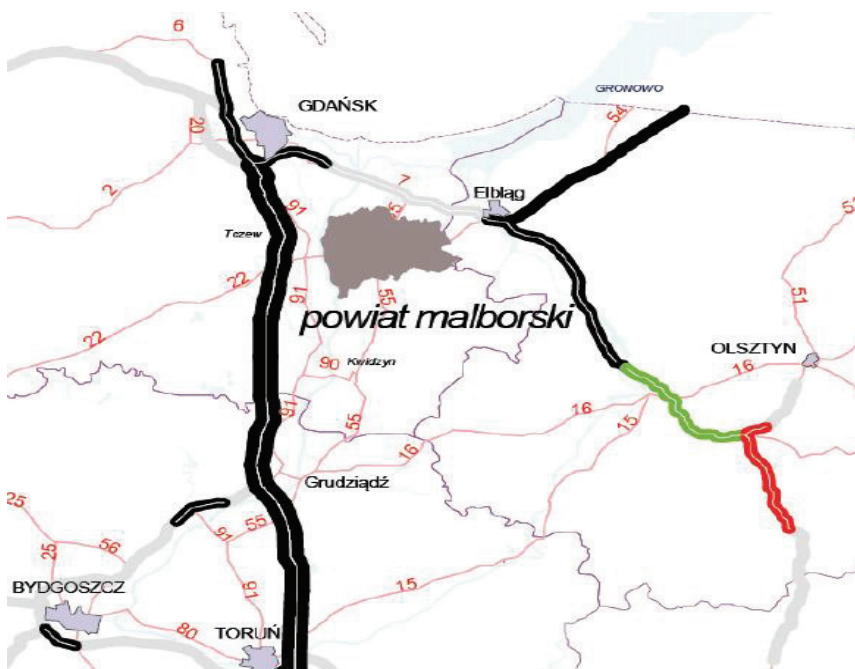
⁶ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, praca zbiorowa pod red. Marcina Nowickiego, IBnGR, 2012, Gdańsk, s. 8

Dostępność komunikacyjna

Ogólną dostępność komunikacyjną MOF Malborka oceniać możemy w odniesieniu do dostępności komunikacyjnej powiatów malborskiego i sztumskiego (Rycina 4 i 5) oraz najważniejszych miast tychże powiatów- Malborka i Sztumu. Zasadniczo dostępność komunikacyjna obszaru funkcjonalnego oceniana jest pozytywnie. W Malborku krzyżują się dwie drogi krajowe: nr 22 Berlin-Kaliningrad i nr 55 Stolno – Grudziądz – Nowy Dwór Gdański. Sztum również leży na trasie komunikacyjnej drogi krajowej Nr 55 z Nowego Dworu Gdańskiego do Stolna (w pobliżu Torunia), zatem zarówno Malbork, jak i Sztum oraz Nowy Staw i Stare Pole posiadają dobre połączenie komunikacyjne z Gdańskiem (odległość odpowiednio 65,5 km, 79 km, 50,2 km, 77,5 km), Gdynią (prom do Szwecji), Toruniem. Dostępność komunikacyjną Powiatu Sztumskiego poprawia jego lokalizacja w rozwidleniu pomiędzy autostradą A1 a drogą krajową nr 7 łączącą Gdańsk z Warszawą. Budowa autostrady pozytywnie wpłynęła na czas dojazdu z powiatu do Gdańska oraz Bydgoszczy i Torunia (39 km z Malborka i 39 km do nowego mostu na Wiśle w Kwidzynie, który skraca dojazd do autostrady A1). Ponadto ważnym miastem dla mieszkańców i przedsiębiorców z powiatu sztumskiego oraz malborskiego jest Elbląg, do którego dojazd wynosi odpowiednio 34 minut z Malborka i 49 minut ze Sztumu (Stare Pole 27 minut, Nowy Staw 35 minut).

Jednak wąskim gardłem jest most na Nogacie (jedna jezdnia, 2 pasy), na którym obie drogi nakładają się. Tworzące się korki są uciążliwe dla mieszkańców, instytucji, tranzytu i turystów. Zniechęcają też do inwestowania w tym rejonie. Planowany jest równoległy most oraz obwodnica w ciągu drogi 22 na północ od Malborka z mostem na wschód od niego.

Rycina 4. Dostępność transportowa Powiatu Malborskiego

Źródło: IBnGR

Odległości jakie dzielą MOF Malborka do większych miast wynoszą odpowiednio:⁷

- Elbląg – 31,8 km,
- Gdańsk – 65,5 km,
- Kwidzyn – 39 km,
- Toruń – 152,7 km,
- Warszawa – 309,6 km,
- Berlin – 553 km,
- Kaliningrad – 138 km.

MOF Malborka połączony jest z centrum i południem Polski drogą krajową nr 1, do której dotrzeć można jadąc przez Kwidzyn i Grudziądz.

Kierunek zachodni:

- Kołbaskowo/ Pomellen 353 km,
- Kostrzyn/Kietz 357 km,
- Świecko 433 km,
- Słubice /Frankfurt Am Oder 443 km.

⁷ Odległość podana w odniesieniu do Miasta Malborka

Kierunek wschodni:

- Gronowo (Rosja obwód kaliningradzki) 83,4 km,
- Kuźnica k. Sokółki (Białoruś) 391 km.⁸

Dostępność do lotnisk:

- Lotnisko w Krasnołęce (lotnisko wojskowe)- 3 km od Malborka,
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy w Gdańsku – 65,5 km od Malborka.

Dostępność do portów morskich:

Porty morskie znajdują się w Gdańsku i Gdyni wraz z terminalami promowymi i kontenerowymi. Terminale pasażerskie zapewniające połączenia m.in. do Szwecji.

Port Gdańsk – ok. 80 km

Port Gdynia – ok. 100 km

Port Elbląg – ok. 50 km (połączenie z obwodem Kaliningradzkim).

Komunikacja zbiorowa MOF Malborka

MOF Malborka posiada w zasadzie dobre warunki obsługi ludności komunikacją zbiorową. Równolegle funkcjonuje tu wielu przewoźników :

- Polskie Koleje Państwowe (PKP) – obsługa linii kolejowej nr 009 i 2014,
- REGIO Przewozy Regionalne – obsługa linii kolejowej 207,
- Polska Komunikacja Samochodowa (PKS Kwidzyn),
- MZK Malbork Sp. z o.o.
- Prywatni przewoźnicy (m.in. AZ RYDWAN, PUH Latocha, Linia niebieska).

Należy zaznaczyć również, iż MOF Malborka posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z Trójmiastem.

3.1.3. Infrastruktura techniczna i energetyka

Infrastruktura techniczna MOF Malborka przedstawiona zostanie w oparciu o analizę porównawczą infrastruktury technicznej MOF Malborka wobec średnich wyników całego kraju, województwa pomorskiego i Obszaru Funkcjonalnego Trójmiasta w ramach następujących zagadnień:

- ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności,
- udział korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności,
- udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności,
- udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności,

⁸Dane opracowano na podstawie <http://here.com> oraz www.zumi.pl

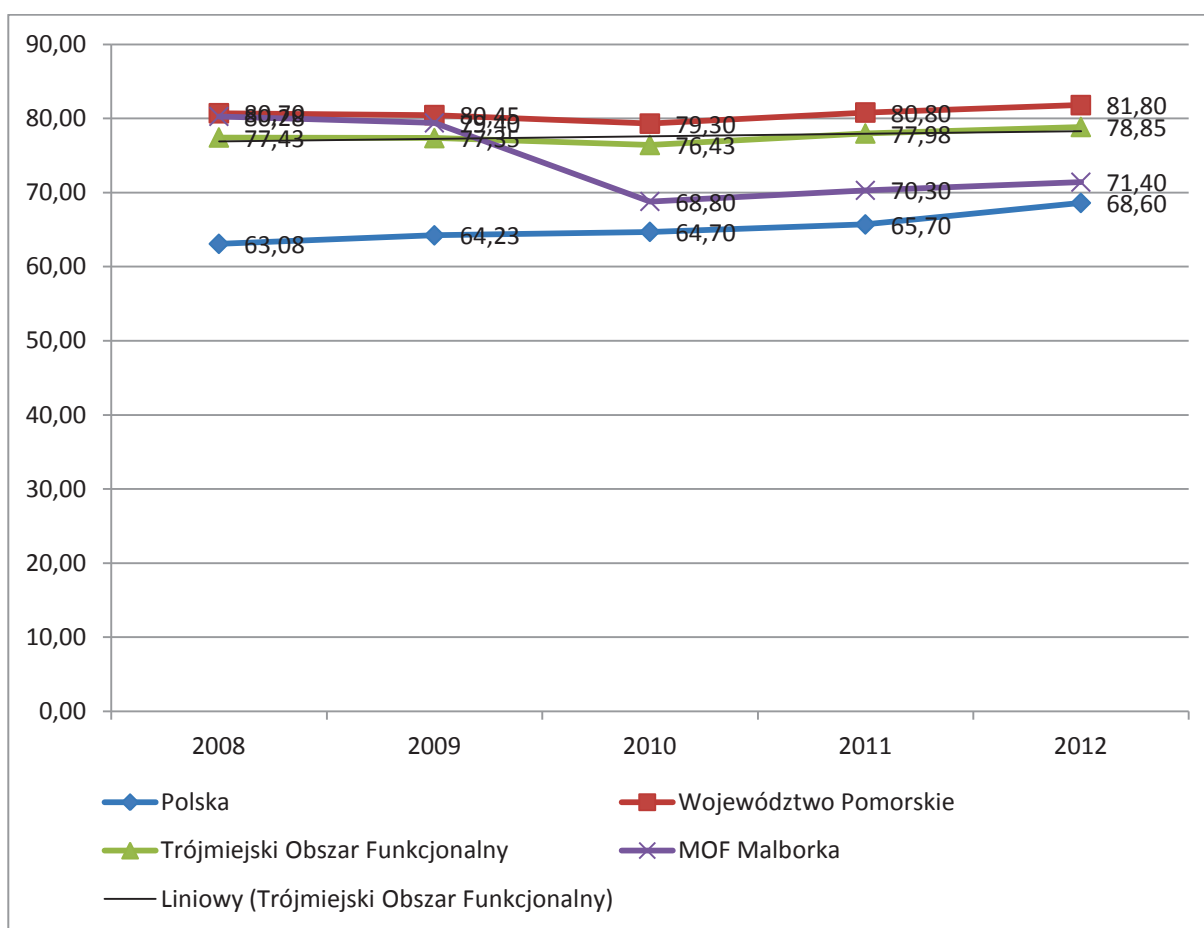

- odpady wytworzone na 1 km² z wyłączeniem odpadów komunalnych [tony].

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w odsetku ogólnej liczby ludności

Średni odsetek ludności MOF Malborka korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2008-2012 kształtował się powyżej średniej całego kraju, jednakże po spadku w roku 2010 udział ten był niższy od średniej województwa pomorskiego i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego tak dobry wynik kształtowały głównie dane Powiatu m. Gdańska, Powiatu m. Sopotu oraz Powiatu m. Gdyni. W 2012 roku 71,40% ogólnej liczby mieszkańców z terenów MOF Malborka korzystało z oczyszczalni ścieków, co jest wynikiem lepszym o 1,1 p. p. w porównaniu do roku 2011 (Wykres 1).

Wykres 1. Udział ludności korzystających z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

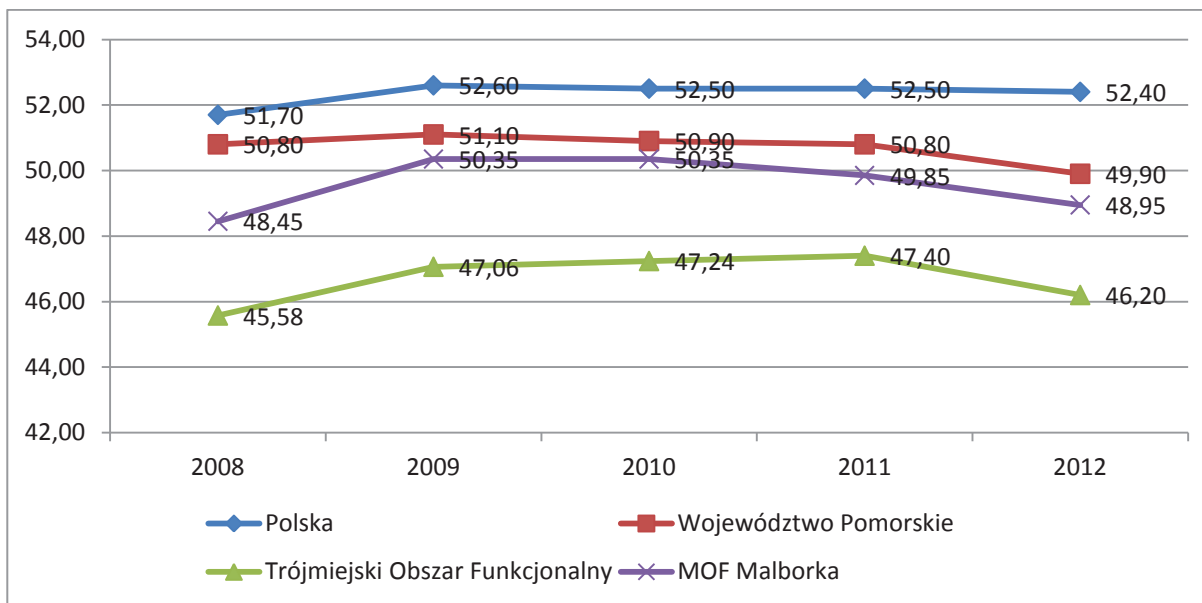
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności

Wskaźnik udziału mieszkańców z terenów MOF Malborka korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców z tegoż terenu w latach 2008-2012 był mniejszy od tożsamego

wskaźnika na terenie województwa pomorskiego oraz na terenie całego kraju, większy jednak od wskaźnika z terenu Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego (wskaźnik zaniżony jest przez tereny obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Trójmiejskiej). Na terenie MOF Malborka od roku 2010 widać tendencję spadkową udziału osób korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców z tegoż terenu (Wykres 2).

Wykres 2. Udział korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

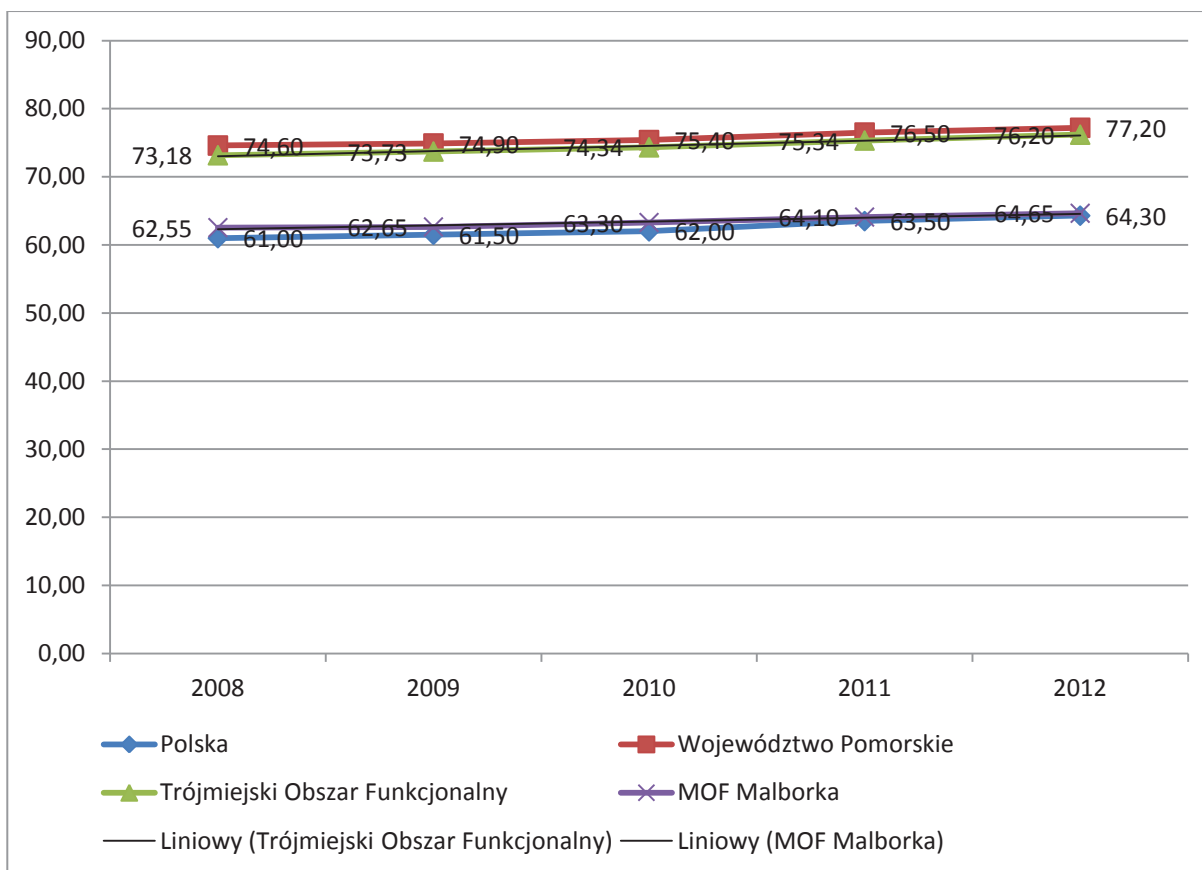

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności (współczynnik skanalizowania)

Współczynnik skanalizowania na terenie MOF Malborka kształtował się na poziomie średniej krajowej, znacznie poniżej jednak średniej wojewódzkiej i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, których stosunkowo dobry wynik kształtuje skanalizowanie Aglomeracji Trójmiejskiej (Wykres 3). Należy podkreślić, iż kształtowanie się wskaźnika skanalizowania w poszczególnych latach na terenie MOF Malborka wykazywało tendencję wzrostową i w 2012 roku wyniósł on 64,65% (64,30% w kraju). Analiza w/w współczynnika wskazuje na potrzebę prowadzenie dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarze MOF Malborka, szczególnie na terenach wiejskich.

Wykres 3. Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

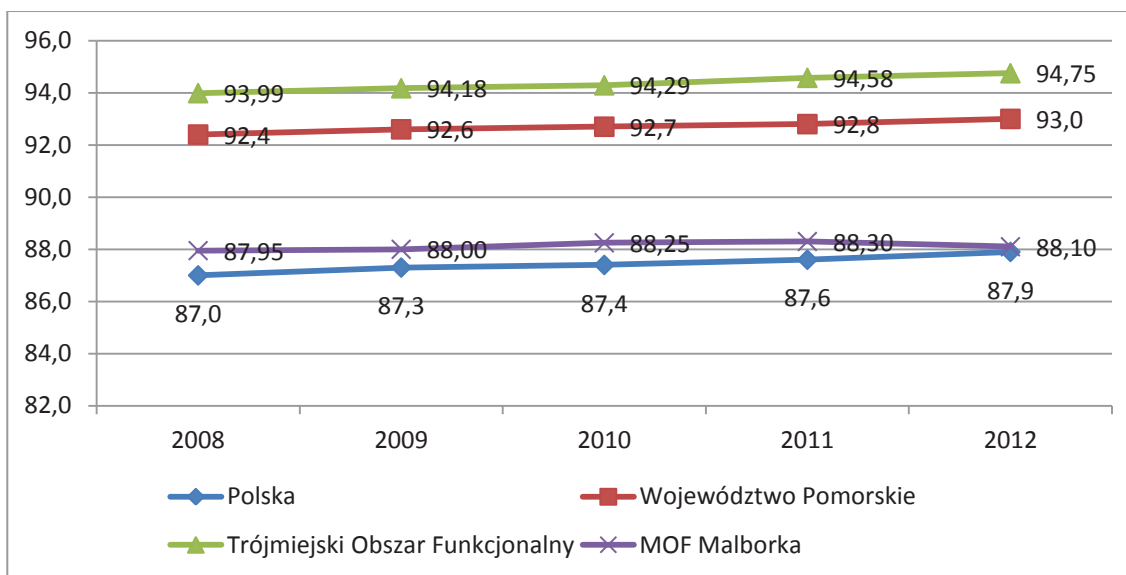

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności (współczynnik zwodociągowania)

Z sieci wodociągowej na terenie MOF Malborka korzystało w 2012 roku 88,10% ogólnej liczby mieszkańców MOF Malborka, co jest wynikiem gorszym od średnich województwa i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego (odpowiednio 93,0% i 94,75%) (Wykres 4). Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców MOF Malborka w latach 2008-2011 wykazywał trend wzrostowy, w 2012 roku nastąpił niewielki spadek wskaźnika o 0,2 p.p. Analiza w/w współczynnika wskazuje na potrzebę prowadzenie dalszego rozwoju sieci wodociągowej na obszarze MOF Malborka, szczególnie na terenach wiejskich.

Wykres 4. Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

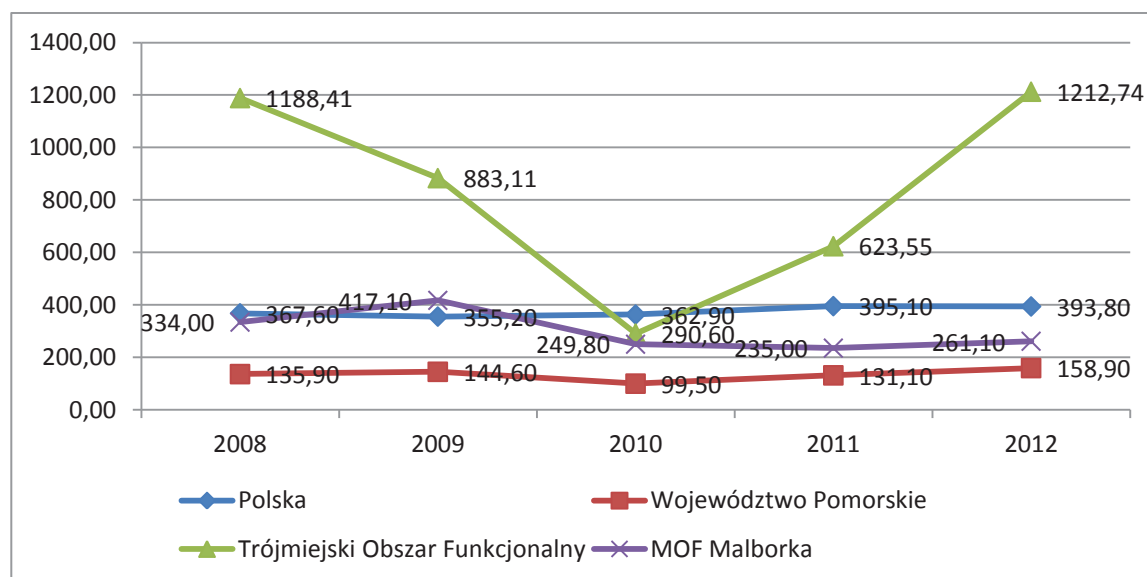

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odpady wytworzone na 1 km² z wyłączeniem odpadów komunalnych [tony]

Odpady wytworzone w tonach na 1 km² MOF Malborka w latach 2008-2012 kształtowały się na stosunkowo stałym poziomie (widoczny niewielki wzrost w roku 2012 w stosunku do roku 2011), powyżej średniej województwa, poniżej średnich krajowych (po roku 2009) i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wykres 5. Odpady wytworzone na 1 km² w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (tony)

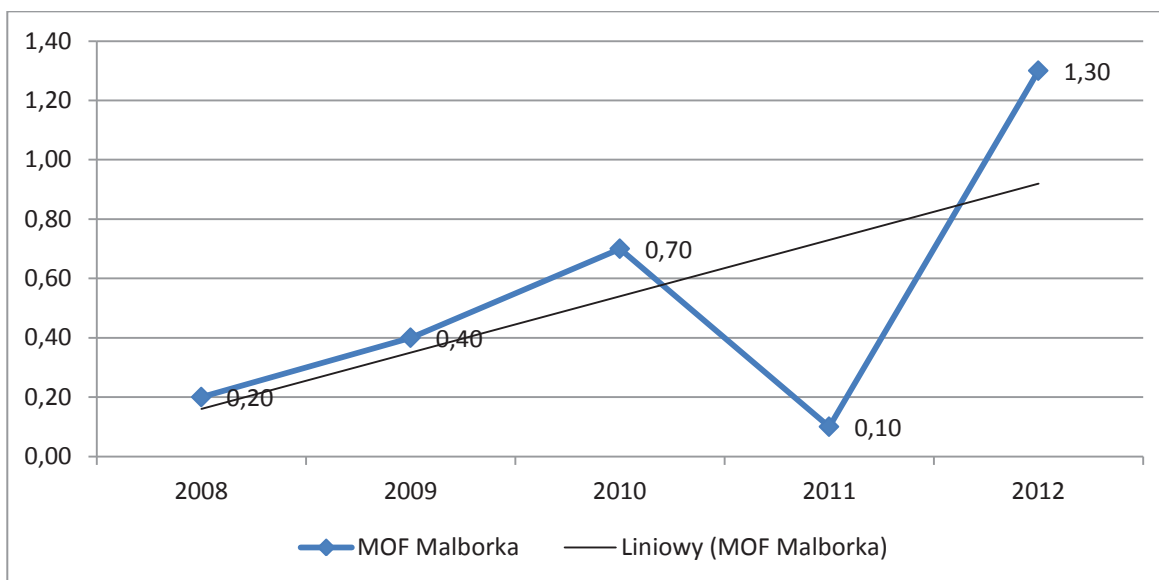

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe

Stosunkowo ważnym aspektem w infrastrukturze technicznej regionu/ subregionu stanowi sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody deszczowe, bowiem ma ona wpływ na ewentualne podtopienia i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe. W latach 2008-2012 odnotowano systematyczny wzrost długości w/w sieci (trend wzrostowy), spadek długości sieci w 2011 roku mógł być spowodowany degradacją zużytych już odcinków i wyłączenie ich z użytkowania (głównie na terenie powiatu sztumskiego) (Wykres 6). Zauważalny jest jednak wzrost zapotrzebowania na dalszy rozwój i modernizację kanalizacji deszczowej, wraz z budową nowoczesnych, proekologicznych kolektorów deszczowych.

Wykres 6. Długość sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (km)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zaopatrzenie w energię ciepłą i elektryczną

Zaopatrzenie w ciepło MOF Malborka

Zaopatrzenie w ciepło na obszarze Miasta i Gminy Sztum realizowane jest przez zcentralizowany system ciepłowniczy (kotłownia miejska opalana węglem o mocy 22,5 MW, siedem grupowych węzłów ciepłowniczych, sieci ciepłne), kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Z systemu tego zaopatrywane jest w ciepło ok. 40% mieszkańców miasta, w domkach jednorodzinnych znajdują się najczęściej indywidualne źródła ciepła. W obiektach przemysłowych i usługowych istnieją lokalne kotłownie obsługujące wyłącznie te obiekty i nie mające znaczenia systemowego. Powszechnie jako paliwo stosowany jest węgiel.

W gminie Stary Targ nowoczesny system ekologicznego ogrzewania (spalającego słomę) sąsiaduje z systemem tradycyjnym pracującym w oparciu o małe, lokalne kotłownie spalające węgiel i koks. Kotłownie spalające słomę to kotłownia w Starym Targu, w Zielonkach, Jurkowicach i Waplewie Wielkim.

Na obszarze Gminy Mikołajki Pomorskie funkcjonuje 1 centralna kotłownia w Cieszymowie. W gminie Dzierżoń ciepła dostarczają małe kotłownie opalane węglem, natomiast znaczna część miasta Dzierżoń jest ogrzewana gazem przewodowym. W gminie Stary Dzierżoń domy ogrzewane są przez małe, lokalne kotłownie opalane węglem i drewnem.⁹

Na terenie Powiatu Malborskiego zbiorowe zaopatrzenie w ciepło ma miejsce tylko w miastach. Malbork posiada dobrze rozwiniętą sieć ciepłowniczą, długości 24,4 km, która dostarcza energię ciepłą do ok. 45% mieszkańców. Sieć podstawowa to ok. 6,7 km magistrali głównej. Źródłami energii cieplnej są: Ciepłownia (główna) o mocy ok. 50 MW oraz 10 kotłowni lokalnych o łącznej mocy rzędu 16 MW. Pozostała część mieszkań ogrzewana jest indywidualnie lub przez kotłownie lokalne.

Na terenie miasta Nowy Staw znajduje się jedna kotłownia zlokalizowana na obrzeżu miasta. Długość sieci: wysoki parametr 130/70 - sieć przesyłowa 722 m, sieć rozdzielcza 424 m, przyłącza 163 m; niski parametr 90/70 - sieć rozdzielcza 288 m, przyłącza do budynków 353m.

Na terenie Gminy Malbork jest 9 kotłowni, w tym 3 kotłownie węglowe i 6 kotłowni olejowych, mają one znaczenie lokalne (długość sieci zewnętrznej wynosi 95 mb). Na pozostałych terenach powiatu stosowane jest indywidualne ogrzewanie, głównie – węglem kamiennym.¹⁰

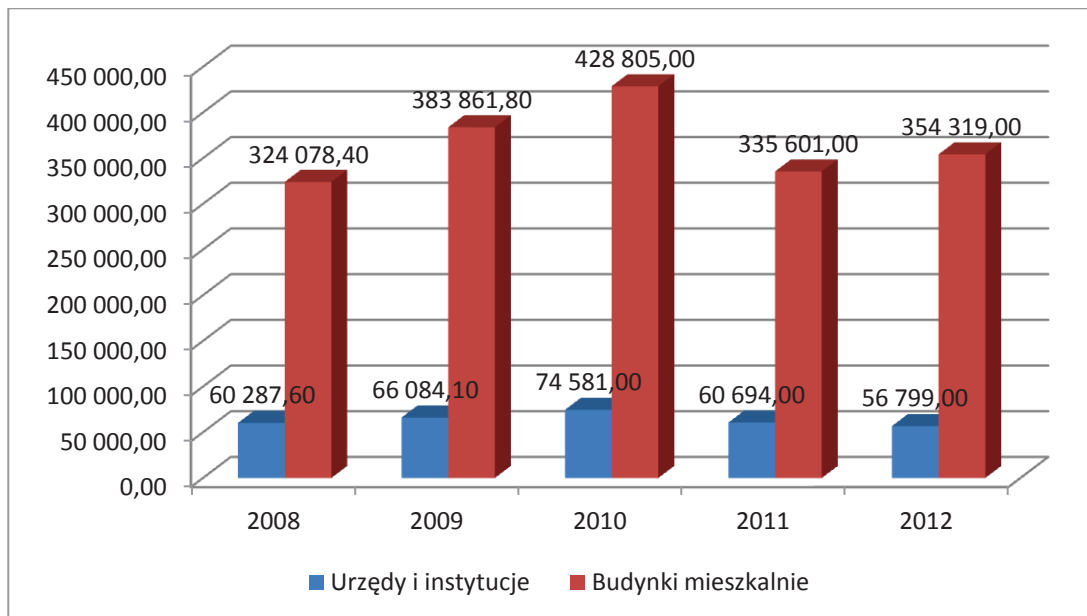
Kształtowanie się wielkości sprzedaży energii cieplnej na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 wg celu przedstawione zostało na wykresie 7. Sprzedaż energii cieplnej (w GJ) przeznaczanej na ogrzanie budynków mieszkalnych znacznie przewyższała sprzedaż energii cieplnej do urzędów i instytucji w całym okresie analizy, przy czym zauważyć można, iż w roku 2011 wartość sprzedanych GJ energii spadła o ponad 21% w stosunku do roku 2010, po czym nastąpił jedynie nieznaczny, ok. 5% wzrost sprzedanych GJ energii cieplnej w budynkach mieszkalnych. Od 2010 roku widoczny jest również spadek sprzedanych GJ energii cieplnej do urzędów i instytucji. Wyżej opisane tendencje spadkowe są wynikiem m.in. realizacji szeregu projektów termo modernizacyjnych na terenie MOF Malborka. W celu dalszego zmniejszenia ilości wykorzystywanej energii cieplnej zarówno w odniesieniu do

⁹ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, IBnGR, Gdańsk-Sopot, 2012r., s. 84-85

¹⁰ Program Ochrony Środowiska Naturalnego Powiatu Malborskiego, Zakład Geoekologii Stosowanej, Warszawa, 2004r., s. 17

gospodarstw domowych, jak i urzędów i instytucji koniecznym jest dalsza termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wykres 7. Sprzedaż energii cieplnej na obszarze MOF Malborka wg celu w latach 2008-2012 (GJ)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zaopatrzenie w energię elektryczną MOF Malborka

Miasto i gmina Sztum zaopatrywane są w energię elektryczną z systemu krajowego poprzez Główne Punkty Zasilające w Malborku i Mikołajkach Pomorskich. Z tych GPZ-ów energia elektryczna przesyłana jest liniami średniego napięcia do sieci transformatorowych 15/0,4 kV i dalej liniami niskiego napięcia do odbiorców. Przez obszar gminy przebiegają tranzytem linie elektroenergetyczne 110 kV Malbork – Mikołajki Pomorskie i 400 kV Gdańsk – Grudziądz. Moc istniejących GPZ-ów zasilających miasto i gminę Sztum jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Na obszarze Starego Targu istnieje sieć energetyczna w postaci napowietrznych linii energetycznych odpowiadającym miejscowym potrzebom. Zasilanie gminy Mikołajki Pomorskie w energię elektryczną następuje z GPZ Mikołajki Pomorskie.

Teren Gminy i Miasta Dzierżoń zasilany jest w energię elektryczną poprzez GPZ – Kwidzyn oraz układ sieci przesyłowych i magistralnych SN 15 kV (Malbork – Waplewo – Dzierżoń), co całkowicie zaspokaja potrzeby gminy. Planowana jest budowa linii energetycznej wysokiego napięcia oraz GZP 110/15 kV. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie elektrownie wodne, które są własnością prywatną.¹¹

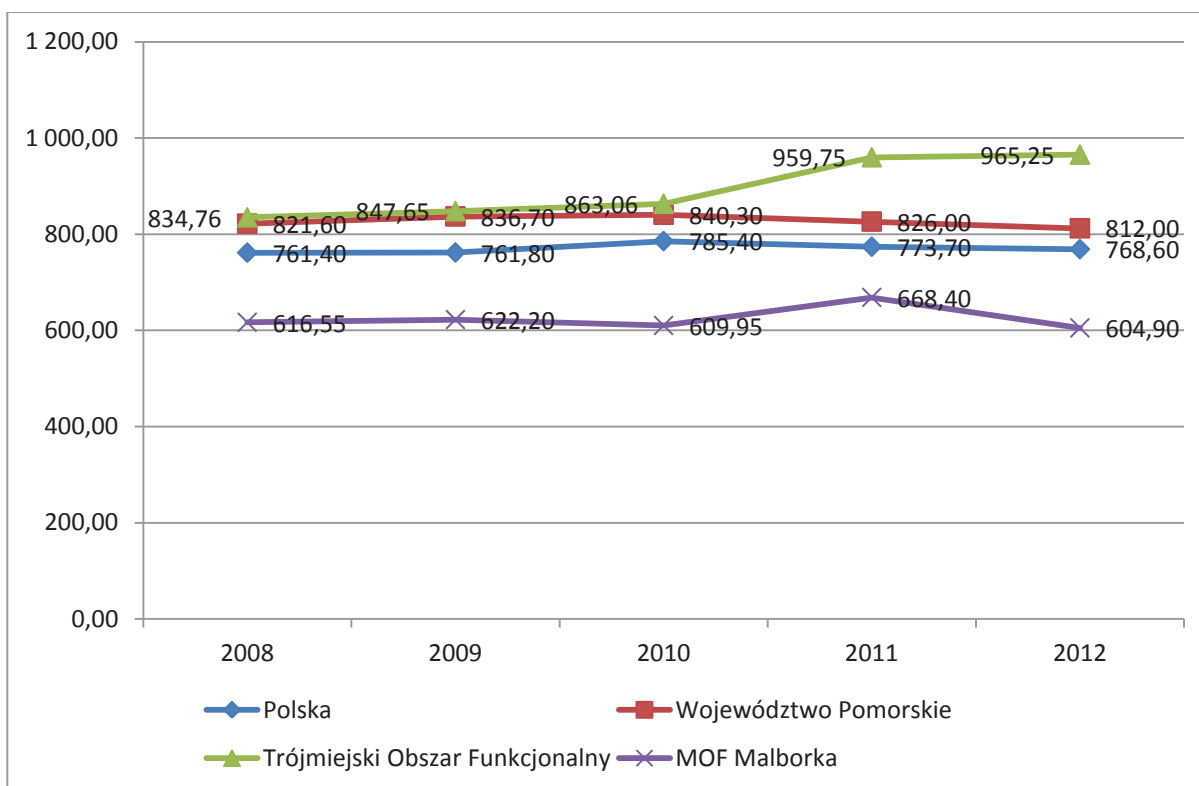
¹¹ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, op. cit., s. 90-91

W gminie Stary Dzierżoń istnieje sieć średniego napięcia. Niewielka część energii wytwarzana jest przez małą elektrownię wodną w Myślicach.

Stan elektroenergetycznych linii dystrybucyjnych 110 kV i Głównych Punktów Zasilających 110/15 kV na terenie Powiatu Malborskiego jest zadowalający i nie stanowi progu rozwoju, natomiast stan linii 15 kV i stacji transformatorowych 15/0,4 kV jest zróżnicowany. W znacznej mierze wymagają one remontów i modernizacji i mogą stanowić utrudnienia w lokalizacji nowych przedsięwzięć. Układ linii 110 kV jest natomiast istotny dla lokalizacji wiatrowych elektrowni systemowych, ponieważ podłącza się je (na ogół) do GPZ lub linii 110 kV. Może więc zachodzić potrzeba budowy linii 110 kV w celu podłączenia elektrowni.¹²

Wykres 8 przedstawia średnie zużycie energii elektrycznej w miastach na terenie Polski, województwa pomorskiego, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego i MOF Malborka. Średnie zużycie energii elektrycznej przypadające na 1 mieszkańca miast MOF Malborka kształtuje się poniżej średnich krajowych, wojewódzkich oraz TOF. Wartość ta kształtowała się stosunkowo na stałym poziomie w latach 2008-2012, przy nieznacznym, ok.9% wzroście w roku 2011 w stosunku do roku 2010.

Wykres 8. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w miastach wyszczególnionych obszarów w latach 2008-2012 (kWh)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹² Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu malborskiego na lata 2012-2019, ResPublic sp. z o.o, Warszawa, 2012r., s. 30

Energia odnawialna¹³:

MOF Malborka posiada bardzo wysokie (istniejące i potencjalne) zasoby energii odnawialnych szczególnie w zakresie biomasy, energii geotermalnej niskotemperaturowej oraz wiatru. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych stanowi obiecujący potencjalny kierunek rozwoju gospodarki na terenie obszaru funkcjonalnego. Poniżej zostały opisane zasoby energii odnawialnych występujące w MOF Malborka:

Energia wiatru – obszar funkcjonalny posiada bardzo dobre **warunki** wiatrowe. Wykorzystanie tych zasobów dla produkcji energii elektrycznej przekazywanej do krajowego systemu elektroenergetycznego jest ograniczone jedynie technicznymi możliwościami budowy elektrowni („farm”) wiatrowych i uwarunkowaniami środowiskowymi odnoszonymi do przyrody, krajobrazu oraz zdrowia i samopoczucia ludzi. Natomiast wykorzystywanie wiatru przez przydomowe elektrownie wiatrowe nie ma żadnych ograniczeń. Teoretycznie możliwe jest zainstalowanie małego wiatraka o mocy 1 – 3 kW na (lub przy) każdym domu mieszkalnym i obiekcie usługowym. Na ternie MOF Malborka funkcjonują następujące elektrownie wiatrowe:

- Zespół 12 elektrowni wiatrowych typu GE Wind Energy 1.55 SL (Sztum, obręb Koniecwałd Gronajny), o mocy maksymalnej 27,6 MW,
- Elektrownia wiatrowa w Nowej Wsi o maksymalnej mocy 2,3 MW,
- Elektrownia wiatrowa typu NTK 300 w Mikołajkach Pomorskich o mocy znamionowej 300 kW,
- Planowana budowa elektrowni wiatrowej w Postolinie, składającej się z 17 turbin o mocy 1,8 MW (wydano prawomocne pozwolenie na budowę),
- Farma wiatrowa w Nowym Stawie, na który składa się 21 turbin wiatrowych REpower MM 92, moc maksymalna wynosi 45 MW.

Planowana jest budowa elektrowni wiatrowych na terenie Gminy Malbork m. in. w miejscowościach Kościeleczyki, Lasowice Wielkie, Stogi. W Gminie Stare Pole, zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przewiduje się budowę elektrowni wiatrowych w miejscowości Ząbrowo i Kaczynos Kolonia.

Energia słońca – zasoby praktycznie nieograniczone, wystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie wytwarzania ciepłej wody użytkowej w okresie od kwietnia do września. Jednym z przykładów jest projekt „Słoneczne dachy dla gminy Dzierżgoń”. Celem projektu było praktyczne wykorzystanie energii słonecznej dla celów grzewczych w budownictwie mieszkaniowym. Województwo pomorskie należy do najbardziej nasłonecznionych w Polsce. Zasoby energii słonecznej są wystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie produkcji ciepłej wody użytkowej. Realizacja projektu miała przyczynić się do wzrostu udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy, a także poprawić czystość środowiska naturalnego na jej terenie, co pośrednio doprowadzi do

¹³ Opracowano na podstawie Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu malborskiego na lata 2012-2019, s. 25 oraz danych GUS

wzrostu jej atrakcyjności turystycznej. Przedsięwzięcie wspomagało realizację zadań publicznych, kształtujących ekologiczny, przyjazny dla środowiska i nowoczesny wizerunek gminy Dzierżoń. Efekt ekologiczny wynika przede wszystkim z redukcji emisji do środowiska zanieczyszczeń powstających w trakcie energetycznego spalania paliw kopalnych. Kolektory słoneczne są używane do ogrzewania wody użytkowej oraz spełniają rolę wspomagającą układ centralnego ogrzewania. Inwestycja została sfinansowana przez Norweski Mechanizm Finansowy. W roku 2009 zakończono instalację kolektorów słonecznych w 294 budynkach mieszkalnych w gminie Dzierżoń, o łącznej powierzchni 1420,48 m². Dzięki kolektorom 1382 mieszkańców może korzystać z ciepłej wody ogrzanej energią promieni słonecznych. Poza projektem, zamontowano system solarowy o powierzchni 5,6 m² na obiekcie sportowym Moje Boisko Orlik 2012. Dzięki oszczędnościom finansowym, które powstały w trakcie realizacji projektu, gmina podjęła starania o instalację dodatkowych 31 systemów solarnych o powierzchni 158,28 m².¹⁴ Na terenie Miasta Malbork funkcjonują 4 kolektory na boisku sportowym na Osiedlu Południe, 2 kolektory na kąpielisku miejskim, 6 kolektorów przy Ośrodku Sportu i Rekreacji przy ul. Parkowej - kolektory wykorzystywane są do ogrzewania wody i pomieszczeń, łączna energia cieplna - 38,66 GJ, 75 kolektorów na budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4, moc 10,95 kW, 33 kolektory na budynku Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego – powierzchnia zainstalowanych kolektorów 82,5 m², 72 kolektory na budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Malborku – powierzchnia zainstalowanych kolektorów 180 m². W gminie Stare Pole system solarny zamontowany jest na budynku socjalnym bazy sportowo – rekreacyjnej. Ponadto kolektory słoneczne używane są do ogrzewania wody użytkowej w indywidualnych budynkach mieszkalnych.¹⁵

Na terenie powiatu sztumskiego na obiektach zarządzanych przez samorząd powiatowy również funkcjonują obiekty wyposażone w instalacje solarne, a mianowicie w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Uśnicach 24 kolektory, Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Kołozębiu 10 szt., w Zespole Szkół Zawodowych w Barlewiczkach 20 kolektorów oraz na obiekcie sportowym Moje Boisko Orlik 2012 – 4 szt.

Ponadto kolektory słoneczne zostały zamontowane także na budynku Rodzinnego Domu Dziecka w Mikołajkach Pomorskich – 4 szt. oraz w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego w Dzierżgoniu – 5 szt. oraz typu rodzinnego w Szropach – 5 szt.¹⁶

Warto wspomnieć także o planowanych inwestycjach na terenach MOF Malborka, polegających na montażu paneli fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej. Aktualnie realizowany jest projekt opracowania dokumentacji dla potrzeb przyszłych inwestycji.

¹⁴ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, op. cit., s. 86-87

¹⁵ <http://www.infoeko.pomorskie.pl/InformacjeZbiorcze/Szczegoly/179>

¹⁶ Dane Powiatu Sztumskiego

Energia geotermalna niskotemperaturowa – zasoby zawarte w wodach podziemnych i powietrzu są bardzo wysokie i wystarczające do zaspokojenia potrzeb cieplnych całego powiatu na obszarach wiejskich poprzez ich wykorzystywanie w pompach ciepła.

Energia biomasy - z istniejących zasobów biomasy w postaci: nadwyżek słomy i siana, drewna odpadowego z lasów i dróg, odpadów organicznych oraz z zasobów potencjalnych w postaci roślin energetycznych uprawianych na ok. 10 % użytków ornych można uzyskać ok. 50,25 GWh energii elektrycznej i ok. 704,83 TJ ciepła. Na terenie MOF Malborka wykorzystanie biomasy kształtuje się następująco:

- Kotłownia w Czerninie- wykorzystanie słomy w ilości 5 150 ton/rok,
- Kotłownia w Starym targu- wykorzystanie słomy w ilości 1 083 ton/rok,
- Kotłownia w Zielonkach- wykorzystanie słomy, brak danych odnośnie ilości wykorzystania,
- Kotłownia w Waplewie- wykorzystanie słomy w ilości 1 203 ton/rok¹⁷,
- Gmina Stare Pole – Złotowo- wykorzystanie słomy w ilości 7,5 ton/rok.¹⁸

Energia wody – zasoby wody nie są wysokie i koncentrują się w rzece Nogat. Na terenie MOF Malborka funkcjonuje 8 elektrowni wodnych:

- Rakowiec – Kamienica, gm. Malbork, właściciel „Energa”, nazwa rzeki: Nogat, km cieku: 24 +000, wysokość piętrzenia: 2.85 m, moc 0,54 [MW];
- MEW Szonowo – Kraśniewo, gm. Malbork, właściciel: Rejonowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, nazwa rzeki: Nogat, km cieku: 14 + 500, wysokość piętrzenia: 2.1 m, moc 0,5 [MW];
- Kanał Juranda – miasto Malbork, mała elektrownia wodna, właściciel: ‘SerJoBis’ w Malborku, nazwa rzeki: Kanał Juranda, km cieku 1 + 655, wysokość piętrzenia 17,50 m, moc ok. 0,5 M;
- Elektrownia Wodna Gronajny- Ciek- Kanał Jurand, km cieku 6 + 730, moc 66 kW;
- Elektrownia Wodna Konicwałd- Ciek- Kanał Kaniewski, km cieku 2 + 200, moc 21,5 kW;
- Elektrownia Wodna Konicwałd- Ciek- Rzeka – Dzierzgoń, km cieku 57,2, moc 36 kW;
- Elektrownia Wodna Romuald Jarocki- Ciek- Rzeka – Dzierzgoń, km cieku- brak danych, moc- brak danych;
- Elektrownia Wodna- Myślice- Ciek- Rzeka – Dzierzgoń, km cieku 52 + 270, moc 20 kW.¹⁹

¹⁷ Ibidem, s. 89

¹⁸ <http://www.infoeko.pomorskie.pl/InformacjeZbiorcze/Szczegoly/179>

¹⁹ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, op. cit., s. 89

3.1.4. Środowisko naturalne

Największym zasobem przyrodniczym MOF Malborka są walory agroekologiczne, zwłaszcza na Żuławach przede wszystkim bardzo dobre gleby, należące do najlepszych w kraju. Środowisko naturalne całego obszaru funkcjonalnego przedstawione zostało w odniesieniu do powiatu sztumskiego i malborskiego, które swoją powierzchnią obejmują poszczególne Gminy MOF Malborka.

Sieć hydrograficzna powiatu sztumskiego nie jest dobrze rozwinięta. Jest ona w istotnym stopniu przekształcona działalnością człowieka, a składają się na nią przede wszystkim rzeki, kanały oraz jeziora przepływowe. Ze względu na niewielkie przepływy wody powierzchniowe znajdujące się w powiecie są szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia. Ich jakość należy uznać za złą – większość z nich klasyfikowana jest jako wody pozaklasowe. Największe ogniska zanieczyszczeń znajdują się w gminie Sztum, a należą do nich m.in. ujścia ścieków, gospodarstwa rolne, zakład przemysłowy Elstar.

Zanieczyszczenia przedostające się do powietrza atmosferycznego w powiecie sztumskim można podzielić na trzy grupy: z gospodarstw domowych, transportu drogowego oraz działalności zakładów produkcyjnych. Ze względu na rolniczy charakter powiatu, na jego obszarze brak dużych punktowych ognisk zanieczyszczających powietrze – jest ono w największym stopniu zanieczyszczane przez rozproszone przestrzennie kotły i piece grzewcze. Wysokie stężenie zanieczyszczeń notuje się również w pobliżu najbardziej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Z powodu układu wiatrów uciążliwe dla powiatu sztumskiego są zanieczyszczenia pochodzące z sąsiedniego Kwidzyna. Ogólnie jednak jakość powietrza w powiecie jest dobra, a jedynymi obszarami problemowymi mogą być obszary miejskie o zwartej zabudowie oraz znajdujące się w pobliżu największych lokalnych arterii komunikacyjnych.

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, którego źródłem są przede wszystkim: transport (zarówno drogowy, kolejowy, jak i lotniczy) oraz miasta (np. zakłady produkcyjne, usługowe, tereny budowy, dyskoteki). Dlatego też miejscem o największym natężeniu hałasu jest w powiecie sztumskim jego stolica oraz obszary znajdujące się nieopodal najbardziej uczęszczanych dróg. W wypadku tych drugich ma na to również wpływ ich zły stan techniczny. Duża podaż terenów wiejskich, brak dużych miast oraz znaczących w skali kraju dróg sprawiają, że poziom natężenia hałasu w powiecie sztumskim nie jest wysoki.²⁰

Na sieć hydrograficzną powiatu malborskiego składają się rzeki (przede wszystkim Nogat wraz z dopływami) oraz kanały. Pośrednio można do nich także zaliczyć systemy melioracyjne regulujące stosunki wodne na obszarach rolniczych.

Stan wód powierzchniowych określony jest jedynie w przypadku rzek, gdyż jeziora zlokalizowane na obszarze powiatu ze względu na swoją niewielką powierzchnię i lokalne znaczenie nie są badane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku.

²⁰ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, op. cit., s.6

Stan jakości wód rzecznych jest w zdecydowanej większości zły – są to zazwyczaj wody IV i V klasy lub pozaklasowe. Do wyjątków należy rzeka Nogat poniżej Malborka (III klasa). Wody powierzchniowe znajdujące się na terenie powiatu malborskiego są zanieczyszczane zarówno na jego obszarze, jak i poza jego granicami. Dużym zagrożeniem dla stanu wód jest miasto Malbork oraz zanieczyszczenia związane z rolnictwem.

Te ostatnie są szczególnie niebezpieczne ze względu na tereny depresyjne i możliwości lokalnych podtopień, które mogą przetransportować szkodliwe substancje do cieków wodnych. Zewnętrznymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych powiatu malborskiego są przede wszystkim: miasto Tczew (pod względem Wisły), wpadająca do Nogatu w powiecie sztumskim rzeka Liwa, a także zlokalizowane poza powiatem Jezioro Dąbrówka, którego złej jakości wody wpadają do Kanału Juranda i Kanału Ulgi, łączących się z Nogatem.

Stan jakości powietrza w powiecie malborskim jest ogólnie dobry – stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają dopuszczalnych poziomów. Zanieczyszczenia przedostające się do powietrza atmosferycznego można podzielić na trzy grupy: z gospodarstw domowych, transportu drogowego oraz działalności zakładów produkcyjnych. Ze względu na dużą podaż obszarów wiejskich oraz brak wielkich zakładów przemysłowych na jego obszarze brak dużych punktowych ognisk zanieczyszczających powietrze – nie licząc Malborka, który jest w największym stopniu zanieczyszczany przez rozproszone przestrzennie kotły i piece grzewcze. Wysokie stężenie zanieczyszczeń notuje się również w pobliżu najbardziej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Źródłami największych zanieczyszczeń powietrza są dla powiatu malborskiego tereny sąsiednie – szczególnie przemysłowy Tczew oraz Kwidzyn. W rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń generowanych w tych miastach pomaga układ wiatrów.

Miejsce o największym natężeniu hałasu w powiecie malborskim jest jego stolica oraz obszary znajdujące się nieopodal najbardziej uczęszczanych dróg (ma na to wpływ również ich zły stan techniczny) – krajowych nr 55 i 22 oraz wojewódzkiej nr 515. Ponadnormatywne natężenie hałasu jest odnotowywane również w pobliżu linii kolejowych, szczególnie linii nr 009. Źródłem emisji ponadnormatywnego hałasu na terenie powiatu malborskiego, głównie w mieście Malbork oraz gminie wiejskiej Stare Pole, jest również lotnisko wojskowe w Krasnołęce. Z kolei największym punktowym źródłem hałasu, związanym z działalnością produkcyjną, jest Cukrownia Malbork. W pozostałych częściach powiatu natężenie hałasu nie jest wysokie²¹.

Stopień ochrony przyrody

Obszary chronione stanowią niespełna 1/4 powierzchni powiatu sztumskiego. Najbardziej znanym z nich jest Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, którego północna część

²¹ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, op. cit., s.6

obejmuje południowo-wschodni kraniec powiatu. Obszary chronionego krajobrazu występują natomiast szczególnie powszechnie w zachodniej („Biała Góra”, „Rzeka Nogat”) oraz centralnej („Rzeka Dzierzgoń”, „Jezioro Dzierzgoń”) części tej jednostki.²²

W przypadku powiatu malborskiego obszary chronione obejmują jedynie około 8 proc. Jego powierzchni. Wśród nich należy wyróżnić przede wszystkim rezerwat „Las Mątawski” znajdujący się na terenie gminy Miłoradz oraz obszary europejskiej sieci Natura 2000 zlokalizowane wzdłuż Wisły. Pozostałe obszary objęte ochroną znajdują się głównie w pobliżu rzeki Nogat oraz w północno-wschodniej części powiatu.²³

Ze względu na wartości przyrodnicze ochroną w postaci rezerwatu przyrody objęty został ujściowy odcinek rzeki Nogat (Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat).

Obszary chronione znajdujące się na obszarze MOF Malborka mogą być w kontekście działalności gospodarczej (a zwłaszcza przemysłowej) z jednej strony traktowane jako bariera rozwojowa, z drugiej zaś są one czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki.

---

²² Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, op. cit., s.6

²³ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, op. cit., s.6

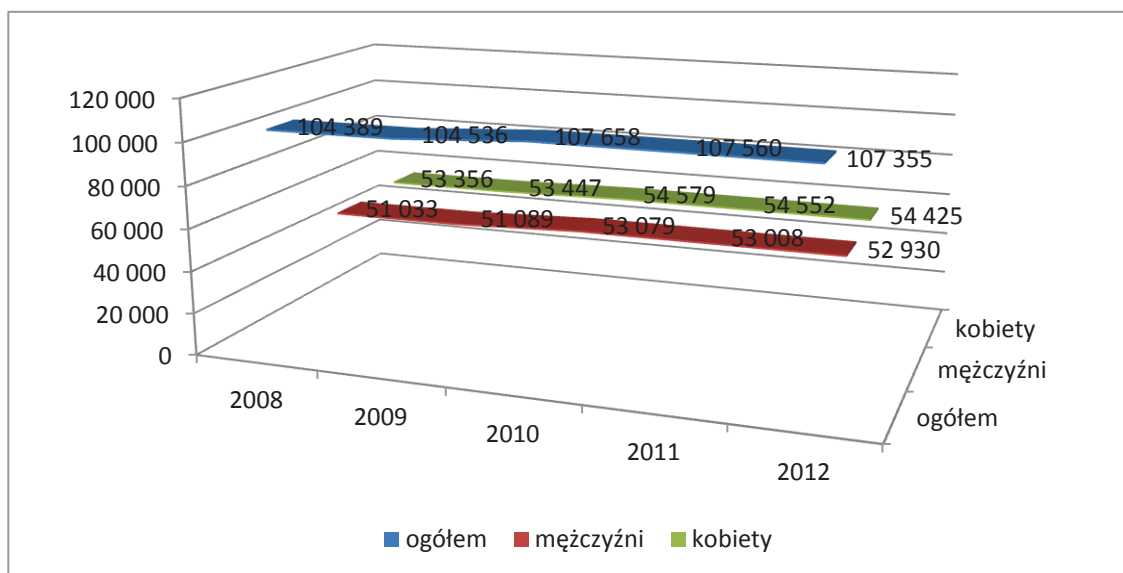

3.2. Kapitał społeczny

3.2.1. Demografia

Liczba ludności MOF Malborka w 2012 roku wyniosła 107 355 osób (Wykres 9), co stanowi 4,69% ogółu ludności województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 87 mieszkańców na 1 km² (dane GUS, 2012). Liczba kobiet mieszkających na terenie MOF Malborka przewyższała liczbę mężczyzn w całym okresie analizy (Wykres 9). Liczba ludności w całym okresie analizy utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

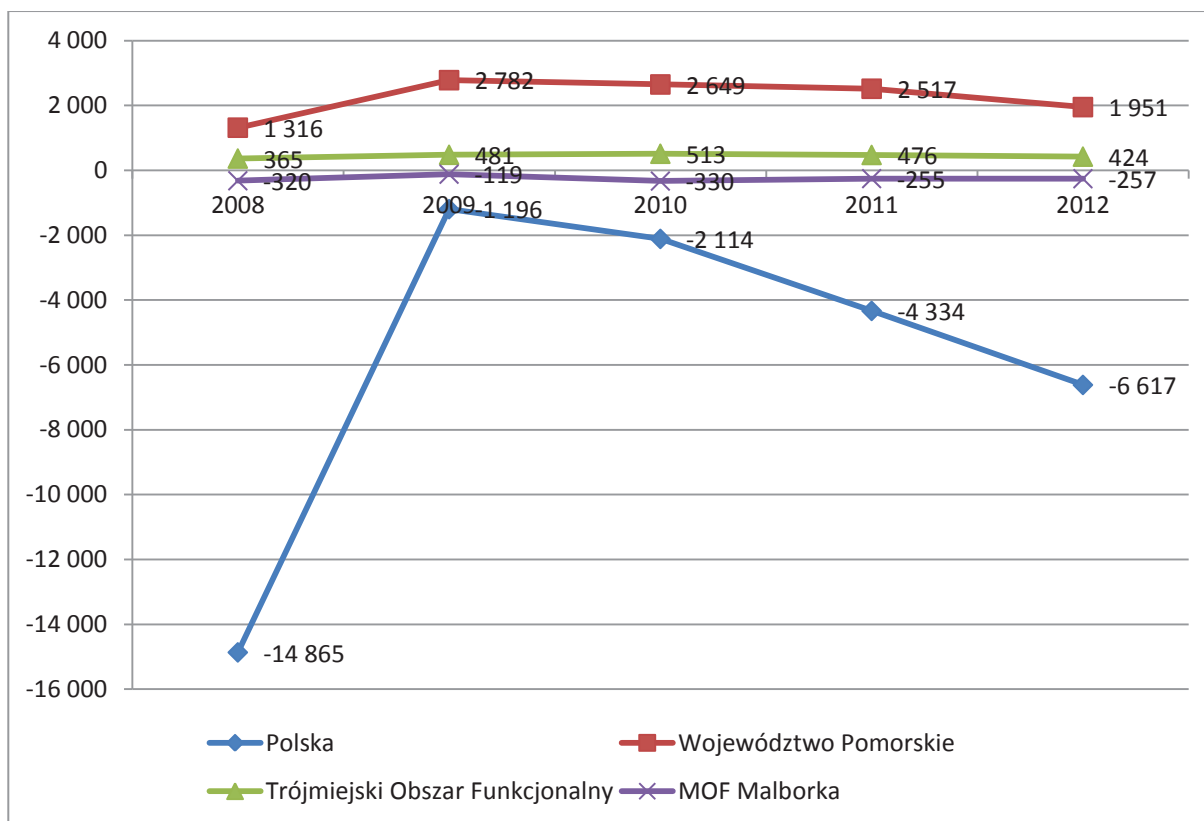
Wykres 9. Liczba ludności MOF Malborka wg płci w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu przedstawienia ruchów migracyjnych na terenie MOF Malborka przeanalizowano saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na całym obszarze funkcjonalnym w porównaniu do danych krajowych, wojewódzkich oraz Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W całym okresie analizy na obszarze MOF Malborka odnotowano ujemne saldo migracji, utrzymujące się na stosunkowo stałym poziomie (Wykres 10). Dodatnie saldo migracji odnotowano na terenie całego województwa pomorskiego oraz na terenie Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego- Aglomeracja Trójmiejska jest zdecydowanie największym rynkiem pracy na Pomorzu i w północnej części kraju.

Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

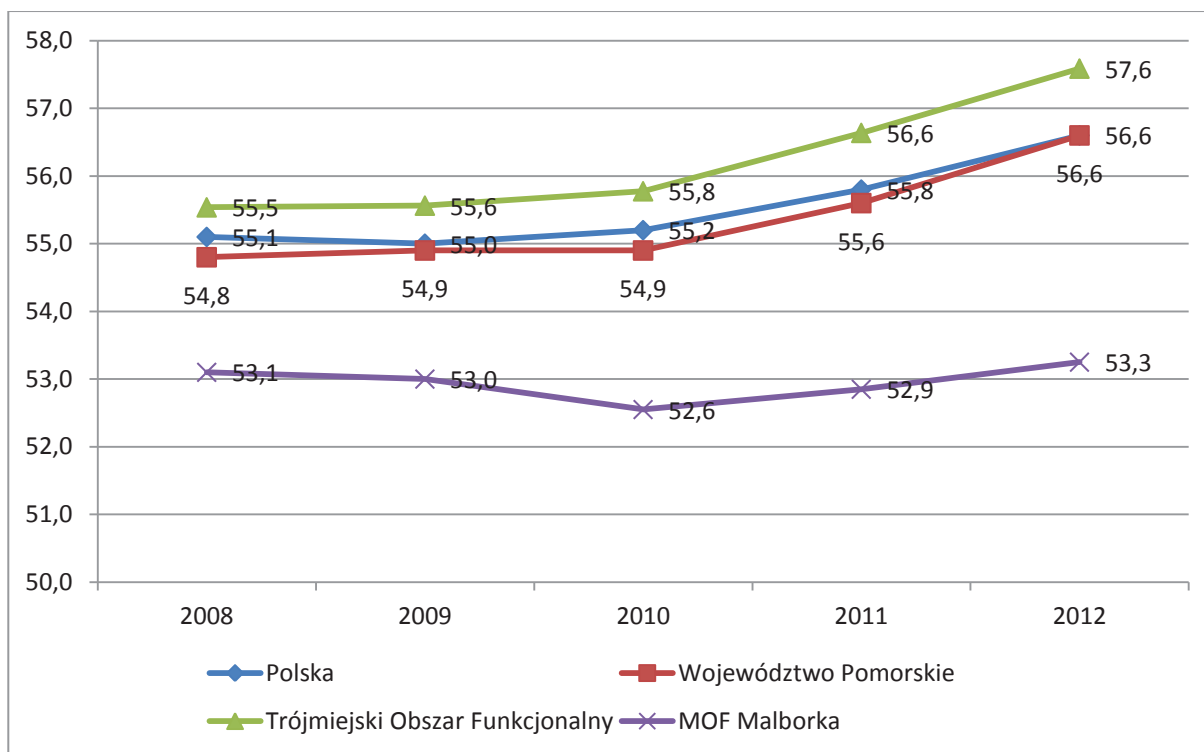
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego wyrażony jest jako stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub bierne zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym (liczba dzieci w wieku 0-14 lat, liczba osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej) do liczby osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 15 - 59 lub 64 lata). Analizując w/w wskaźnik stwierdzić można, iż sytuacja w MOF Malborka kształtuje się korzystniej od sytuacji krajowej, wojewódzkiej czy też w Trójmiejskim Obszarze Funkcjonalnym (TOF)- w roku 2012 na osób w wieku produkcyjnych przypadało na terenie MOF Malborka 53,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym (57,6 osoby na terenie TOF, Wykres 11). Należy jednak podkreślić, iż MOF Malborka wpisuje się w rosnący trend liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym, co spowodowane jest głównie zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie MOF Malborka wpisuje się w ogólnokrajowy negatywny trend rosnący (Wykres 12), przy czym sytuacja MOF Malborka w tym zakresie kształtuje się najkorzystniej w porównaniu do danych krajowych, wojewódzkich czy też TOF- w roku 2012 na osób w wieku poprodukcyjnych przypadało na terenie MOF Malborka 72,6 osoby w wieku przedprodukcyjnym (83,5 osoby w województwie pomorskim).

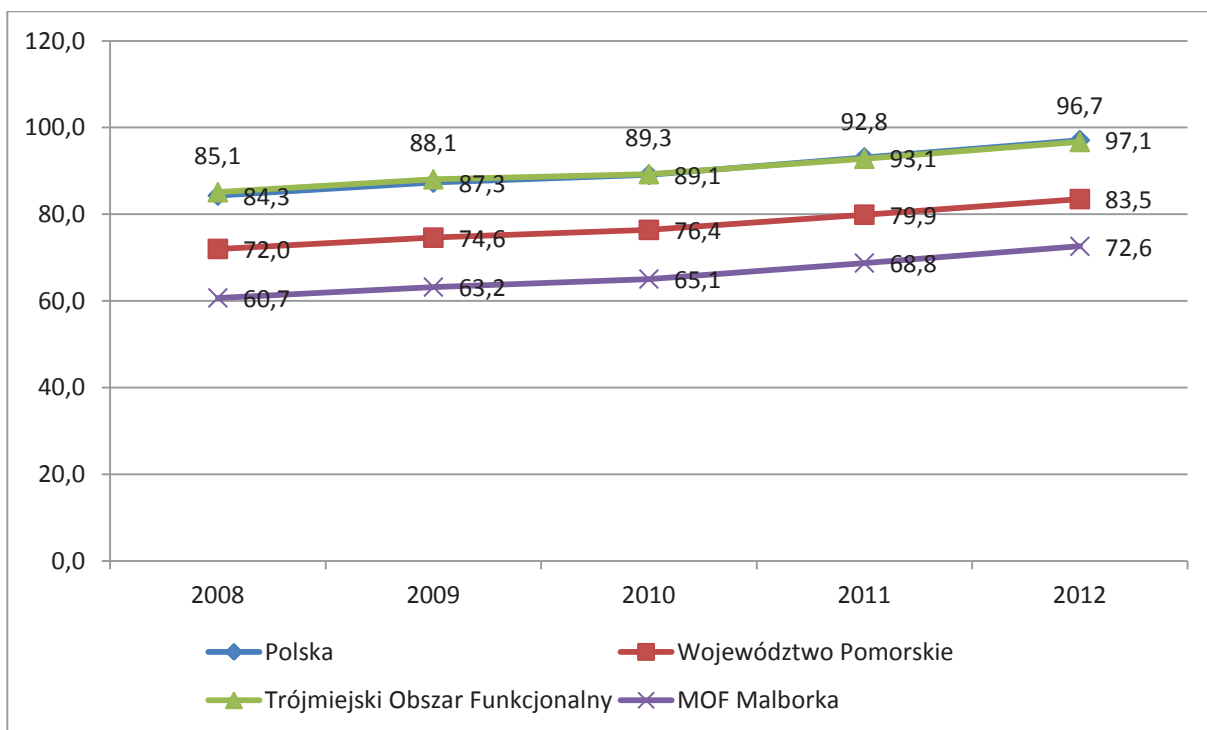

Wykres 11. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 12. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

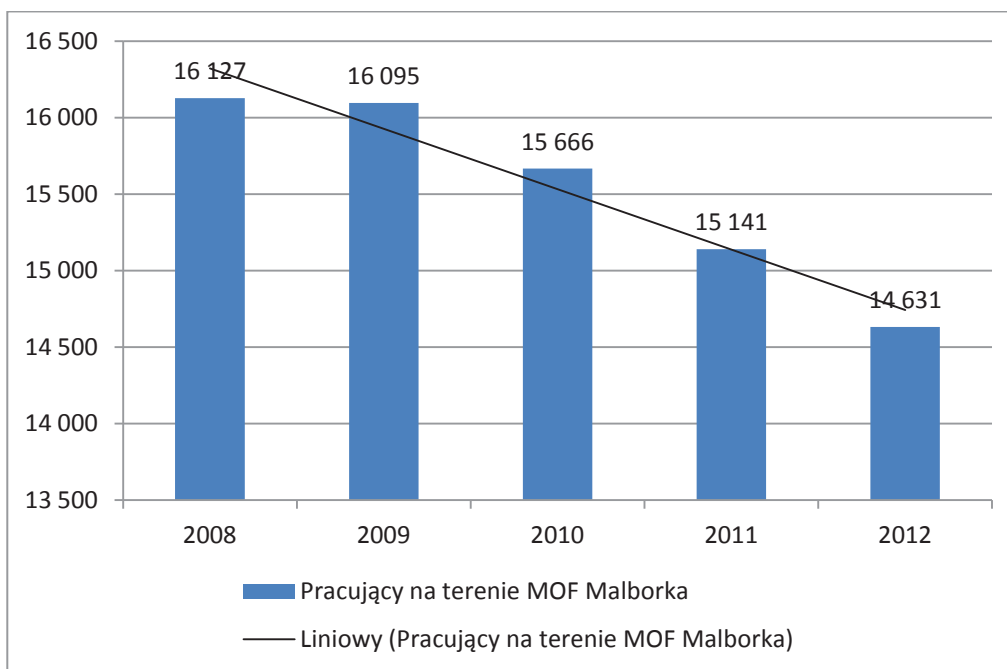
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Rynek pracy

Podstawowym elementem kształtującym rynek pracy jest aktywność ekonomiczna ludności. Obejmuje ona zarówno liczbę osób pracujących, bezrobocie oraz bierność zawodową.

Liczba osób pracujących w okresie od 2008 do 2012 roku spadła na terenie MOF Malborka o ponad 9,28% (Wykres 13). W tym samym okresie liczba pracujących w Polsce zmniejszyła się jedynie o 1,32% co oznacza, że na diagnozowanym obszarze występują negatywne trendy dotyczące liczby pracujących. Całkowicie odmienny trend możemy zaobserwować w województwie pomorskim gdzie liczba osób pracujących wzrosła o 8,05% (dane GUS).

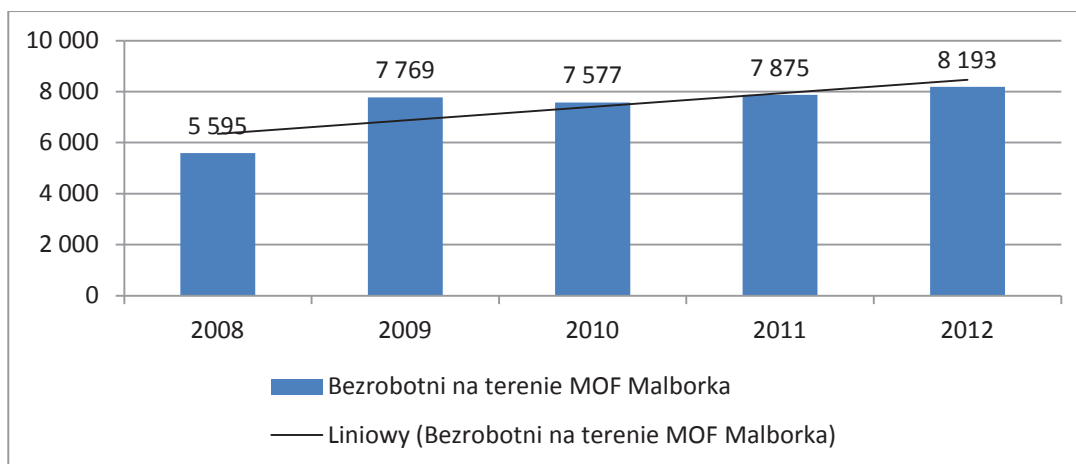
Wykres 13. Liczba pracujących na terenie MOF Malbork w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywne zmiany na rynku pracy wynikają między innymi ze zmian demograficznych, w wyniku których stopniowo rośnie liczba osób w wielu poprodukcyjnym, a spada w wieku przedprodukcyjnym. Jednakże największy wpływ na spadek liczby osób pracujących ma rosnące w MOF Malborka bezrobocie rejestrowane, które w analizowanym okresie wzrosło o 46,43%. Największy wzrost bezrobocia nastąpił w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2008 – 38,86% (Wykres 14). Był on spowodowany spowolnieniem gospodarczym, którego skutki odczuwane są do dzisiaj.

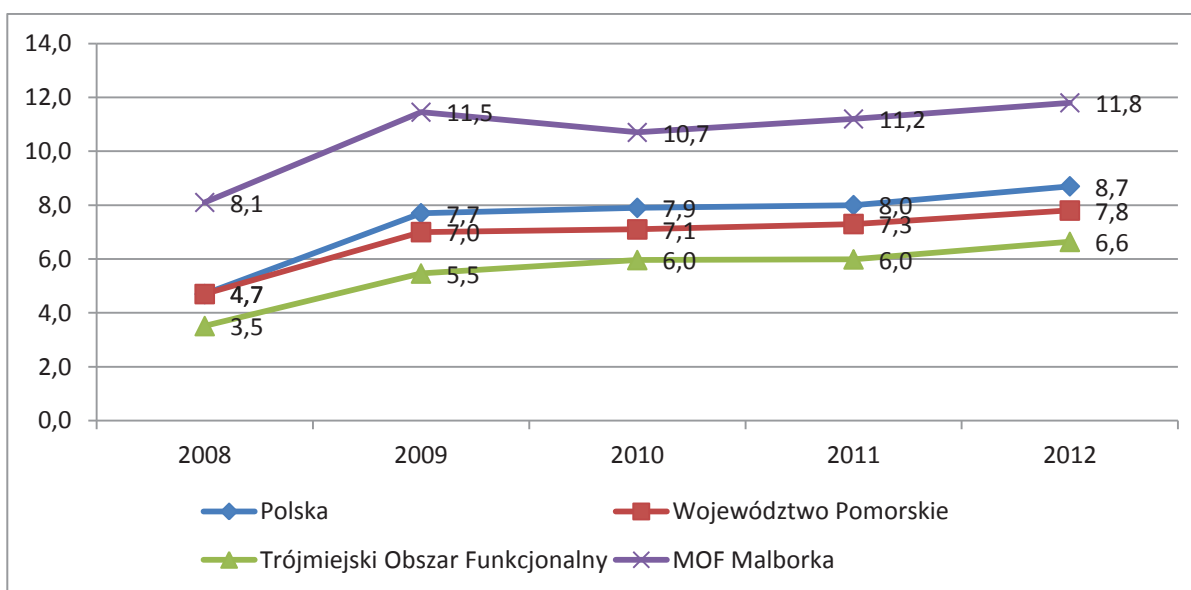
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie MOF Malbork w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja na rynku pracy MOF Malborka kształtuje się gorzej od sytuacji na krajowym i wojewódzkim rynku pracy- w 2012 roku udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie MOF Malborka wyniósł 11,8%, przy średniej stopie bezrobocia kształtującej się na poziomie 8,7% w kraju oraz 7,8% w województwie pomorskim, gdzie dane kształtuje głównie trójmiejski rynek pracy (Wykres 15). Należy również zwrócić uwagę na negatywny, rosnący trend udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie, zarówno na terenie MOF Malborka, jak i województwa pomorskiego (wliczając TOF) oraz całego kraju.

Wykres 15. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.3. Edukacja

Edukacja a rynek pracy

Edukacja stanowi jeden z najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej MOF Malborka. Występowanie wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej determinuje jakość kapitału ludzkiego, kapitału strukturalnego, kapitału społecznego i kapitału relacyjnego – składowych kapitału intelektualnego.

Struktura gospodarcza MOF Malborka istotnie determinuje potrzeby edukacyjne. Przedsiębiorcy biorący udział w badaniu, ankietowym przeprowadzonym w 2012 roku w ramach projektu „Obszar Dolnej Wisły – ponadlokalne partnerstwo na rzecz rozwoju gospodarczego powiatów: kwidzińskiego, **malborskiego**, starogardzkiego, **sztumskiego** i tczewskiego” finansowanego przez UE ze środków EFS w ramach POKL, podkreślają znaczenie szkół zawodowych. W powiecie sztumskim ponad 47 proc. ankietowanych wskazało, że tego typu szkoły odgrywają największą rolę w procesie kształcenia pracowników. Niemal 18 proc. Respondentów z tego obszaru podkreśliło również znaczenie techników.²⁴ W powiecie malborskim ponad 35 proc. ankietowanych wskazało, że tego typu szkoły odgrywają największą rolę w procesie kształcenia pracowników. Niemal 20 proc. respondentów z tego obszaru podkreśliło również znaczenie techników.²⁵

W celu zapewnienia większego dopasowania kierunków kształcenia w szkołach MOF Malborka do potrzeb rynku pracy, konieczna jest współpraca między przedsiębiorcami a instytucjami publicznymi (takimi jak Powiatowy Urząd Pracy) i szkołami. Poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami publicznymi jest bardzo niski, co wykazało badanie ilościowe przeprowadzone w ramach projektu „W dobie przemian – nowoczesny system szkolnictwa zawodowego w powiecie malborskim. Etap I – Strategia 2010-2015” na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku przez konsorcjum firm PBS DGA Sp. z o.o. i Human Capital Business. Jedynie 13,7% przedsiębiorców stwierdziło, że współpracuje lub współpracowało z jakąś szkołą zawodową w celu wpłynięcia na sposób nauki w danej szkole. Najczęściej współpracę taką podejmowały przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz te z branży budowlanej i produkcyjnej. W jeszcze mniejszym stopniu przedsiębiorcy współpracują z samorządem lokalnym, aby mieć wpływ na sposób nauczania w szkołach. Taką współpracę zadeklarowało jedynie niecałe 6% przedsiębiorców.²⁶

²⁴ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, op. cit., s.49

²⁵ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, op. cit., s. 49

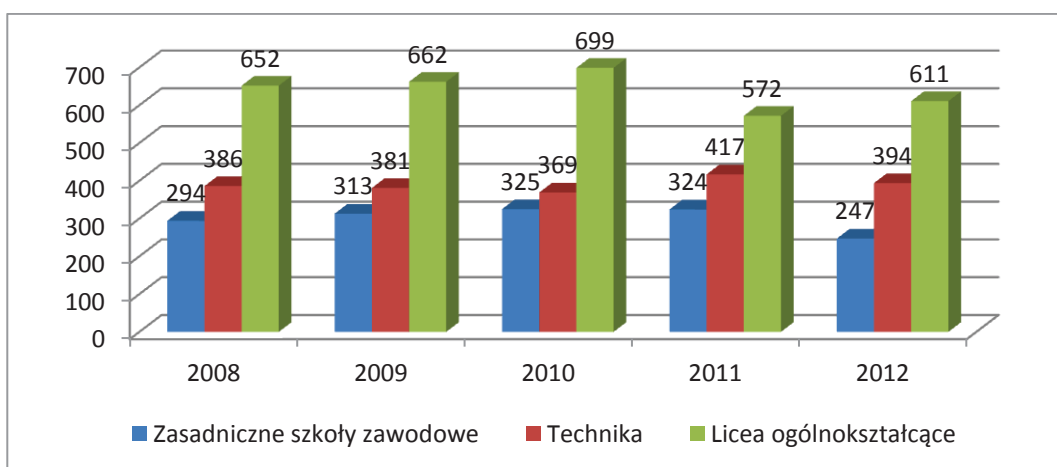
²⁶ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu malborskiego na lata 2012-2019, op. cit., s. 37-38

Szkolnictwo ogólnokształcące, techniczne i zawodowe

Na terenie MOF Malborka szkoły dysponują bogatą ofertą edukacyjną, zarówno w zakresie kształcenia zawodowego jak i ogólnokształcącego. Młodzież może dokonywać wyboru oferty edukacyjnej spośród publicznych liceów ogólnokształcących, techników, liceów profilowanych, szkół zawodowych i szkół policealnych. Struktura kształcenia w szkołach, zainteresowanie ofertą edukacyjną oraz liczebność uczniów i absolwentów w poszczególnych typach szkół wskazują na tendencję zmierzającą do powrotu popularności kształcenia zawodowego, choć w dalszym stopniu najbardziej popularnymi szkołami są licea ogólnokształcące (Wykres 16). Pociąga to za sobą konieczność unowocześnienia zaplecza praktycznego kształcenia w zawodzie w stosunku do uczniów oraz budowania nowoczesnych programów i współpracy z pracodawcami w zakresie doksztalcania młodocianych pracowników.²⁷

Biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy do najpopularniejszych zawodów wybieranych przez uczniów w szkołach cyklu 2- i 3-letniego w powiecie sztumskim należały: kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych, w technika o cyklu czteroletnim najczęściej wybierano zawody: technik logistyk, technik organizacji usług gastronomicznych, technik żywienia i gospodarstwa zawodowego.²⁸ W przypadku techników o cyklu czteroletnim w powiecie malborskim najczęściej wybieranym zawodem jest technik informatyk, technik logistyk, technik obsługi turystycznej. Do najpopularniejszych zawodów wybieranych przez uczniów w szkołach cyklu 2- i 3-letniego w powiecie malborskim należały roku 2012: kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych.²⁹

Wykres 16. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

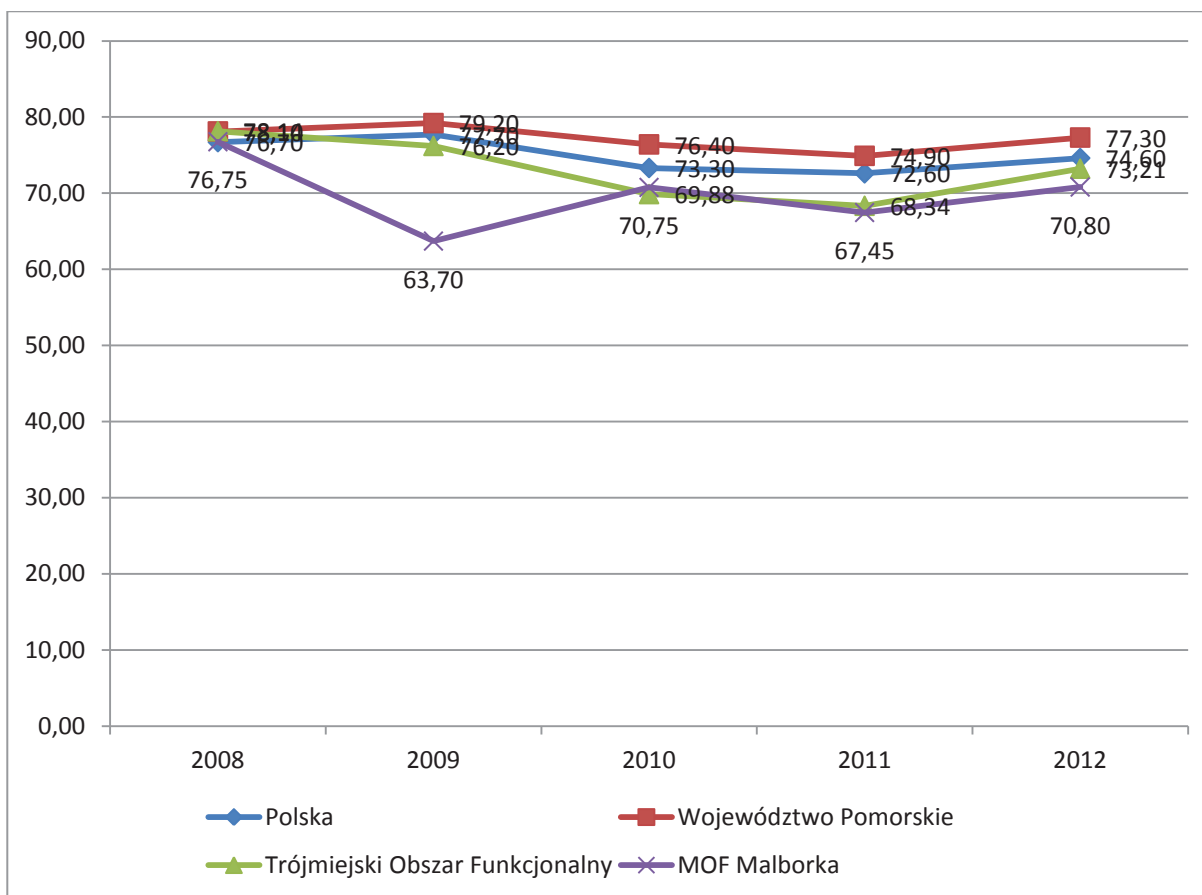
²⁷ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, op. cit., s. 98

²⁸ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, op. cit., s. 49

²⁹ Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, op. cit., s. 49

Zdawalność egzaminów maturalnych przez uczniów z terenu MOF Malborka kształtuje się na poziomie niższym od średniej krajowej, wojewódzkiej i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego i w 2012 roku wyniosła ona 70,80%, przy średniej wojewódzkiej 77,30% i krajowej 74,60%. Tak niski poziom zdawalności może świadczyć o konieczności poprawy jakości nauczania na terenie MOF Malborka.

Wykres 17. Zdawalność egzaminu maturalnego w wymienionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

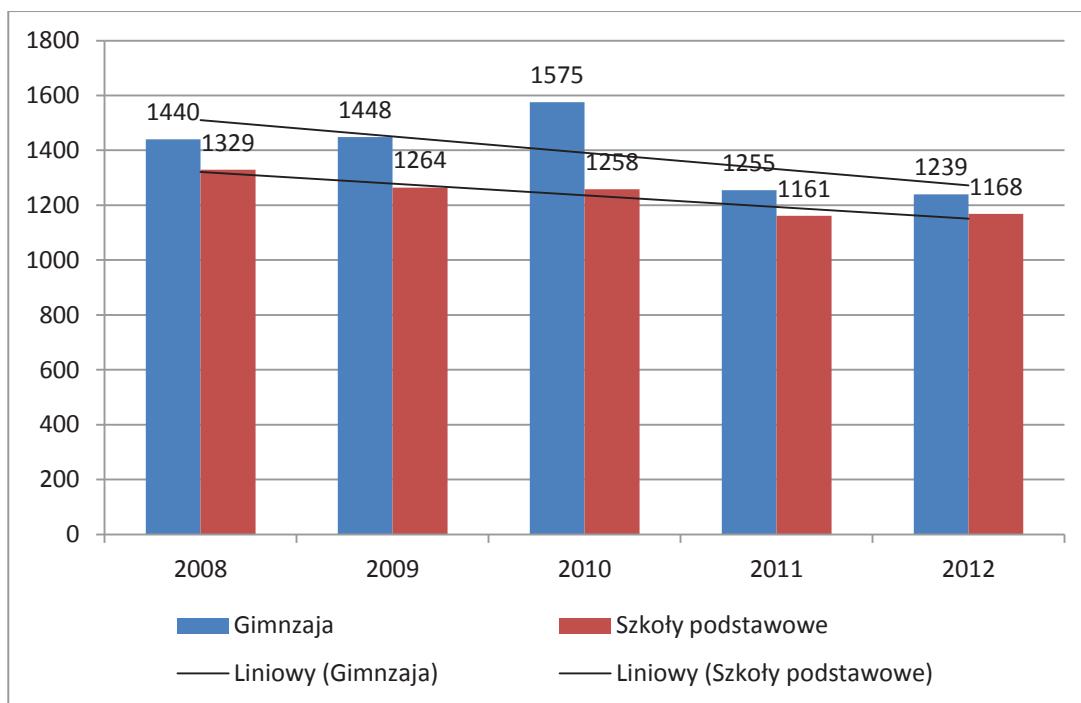

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja podstawowa i gimnazjalna

Na terenie MOF Malborka funkcjonują 34 szkoły podstawowe i 26 gimnazja. Z roku na rok maleje jednak liczba ich absolwentów (Wykres 18), co świadczy o procesie tzw. „starzenia się” społeczeństwa MOF Malborka.

Wykres 18. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)

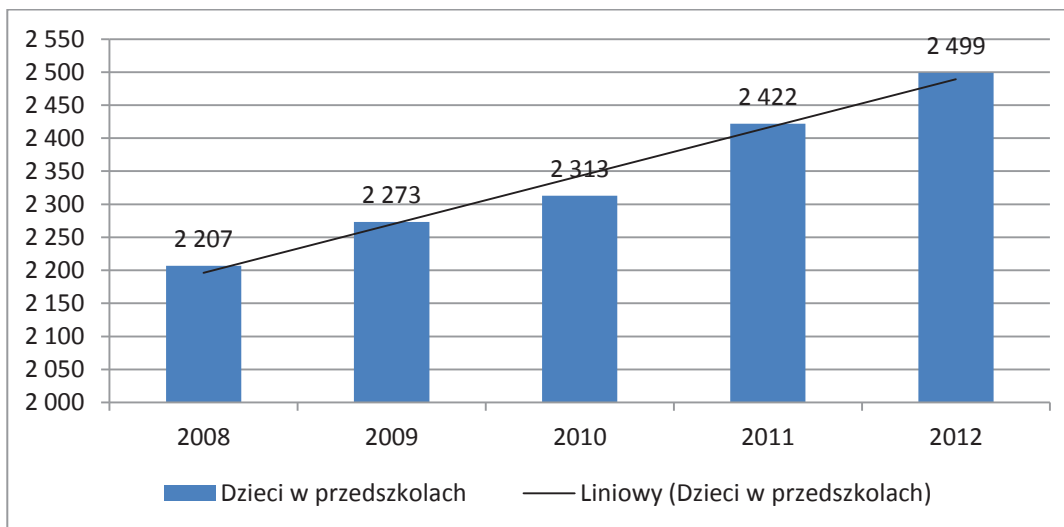

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja przedszkolna

Na terenie MOF Malborka funkcjonują 22 przedszkola, które w 2012 roku objęły opieką 2 499 dzieci (Wykres 19). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż liczba dzieci w przedszkolach wykazuje wzrostowy trend, co świadczyć może przede wszystkim o wzroście zainteresowania tymi placówkami wychowawczo – opiekuńczymi wśród aktywnych zawodowo rodziców.

Wykres 19. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szkoły wyższe

Od 2006 roku na terenie MOF Malborka funkcjonuje 1 szkoła wyższa- Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wydział Zarządzania i Inżynierii w Malborku (odział zamiejscowy). W 2012 roku na Wydziale Zarządzania i Inżynierii w Malborku kształciło się 283 studentów (dane GUS).

Wydział mieści się w zabytkowym gmachu pochodzącym z roku 1918, użytkowanym na podstawie długoterminowych umów dzierżawy z UM w Malborku. Budynek położony jest przy ulicy Sikorskiego 45 w odległości około 500 m od dworca kolejowego i autobusowego, w pobliżu dróg tranzytowych Elbląg - Iława - Tczew, zapewniających dogodną komunikację. Budynek jest w pełni dostosowany do nowoczesnych standardów akademickich. W budynku o kubaturze 4.111,78 m³, ogólnej powierzchni 10 272 m² i powierzchni użytkowej 733 m², na cele dydaktyczne przeznaczone są 2 sale wykładowe, 7 sal ćwiczeniowych oraz 2 pracownie komputerowe, 4 pomieszczenia administracyjne i 4 pokoje gościnne z zapleczem.

Wszystkie pomieszczenia administracyjne i sale dydaktyczne sprzężone są siecią komputerową WINDOWS NETWORK. Każdy z komputerów posiada dostęp do sieci Intranet i Internet. Dla podniesienia jakości kształcenia, szczególnie percepcji wykładów i ćwiczeń, WSG zaopatrzyło poszczególne sale wykładowe i ćwiczeniowe, a także jednostki dydaktyczno naukowe w aparaturę, wśród której należy wymienić: terminale internetowe oparte na komputerach klasy Pentium, nowoczesny sprzęt biurowy (drukarki, kserokopiarki pracujące w formacie A3), kilka cyfrowych rzutników multimedialnych, notebooków, ponadto rzutniki pisma, aparaty cyfrowe, magnetowidy i monitory TV / TV Sat. Do dyspozycji nauczycieli akademickich i studentów jest ponad 50 komputerów PC. Wszystkie komputery udostępnione studentom pracują w autonomicznej sieci komputerowej.

Studenci mogą korzystać z Biblioteki Wydziałowej, dysponującej bogatymi zbiorami, która mieści się w Budynku Willowym na parterze. W bibliotece studenci mają możliwość skorzystania ze skomputeryzowanej czytelnicy, która jest wyposażona w wewnętrzną sieć lokalną sprzężoną z uczelnianym Intranetem i Internetem. Młodzież może ponadto korzystać z zasobów Ośrodka Informacji Naukowej WSG dostępnych poprzez specjalną kodowaną aplikację internetową.³⁰

Szkolnictwo specjalne

Na terenie MOF Malborka funkcjonują następujące szkoły i ośrodki specjalne:

- Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy umożliwiający upośledzonym umysłowo realizację obowiązku szkolnego i nauki Malborku,

³⁰ <http://www.wsg.malbork.pl/index.php?id=148&submenu=119>

- Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością w Malborku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Malborku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach,
- Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością w Uśnicach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kołozębnie,
- Trzyletnia Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością w Kołozębnie.

Kształcenie ustawiczne oraz doszkalające

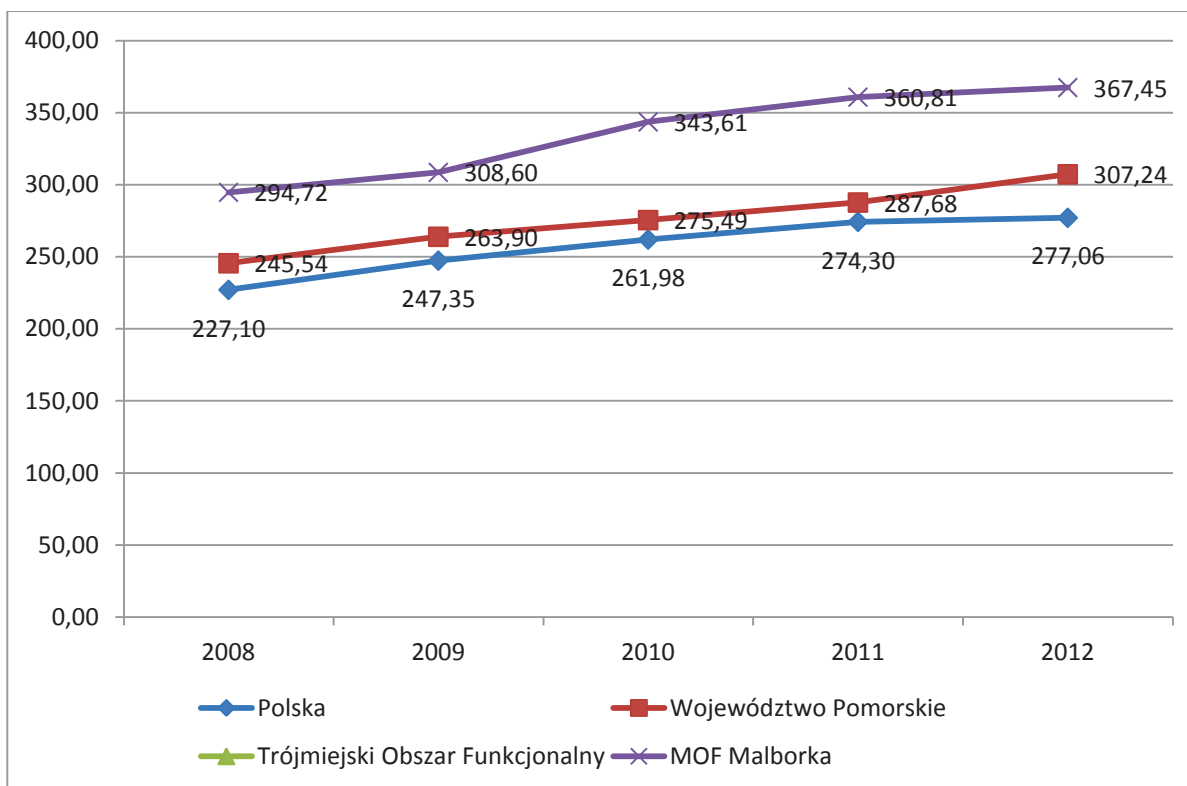
Należy również zaznaczyć, iż na terenie MOF Malborka funkcjonują:

- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sztumie;
- Spółdzielnia Edukacyjna „P-TKM” w Sztumie, która prowadzi liceum uzupełniające dla dorosłych oraz organizuje kursy zawodowe (np. kurs księgowy, pracownik ds. osobowych, sekretarz asystent, magazynier, operator sprzętu komputerowego;
- Centrum Edukacji Zawodowej w Malborku, które składa się z Centrum Kształcenia Praktycznego, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Ośrodka Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego.

Wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Analizując wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca podkreślić należy, iż na terenie MOF Malborka są one z roku na rok wyższe i ich średnia wartość kształtuje się powyżej średniej krajowej i wojewódzkiej, w 2012 roku wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 367,45 zł, natomiast wartość ta w skali całego kraju wyniosła 277,06 zł a w skali województwa 307,24 zł (brak danych odnośnie Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego) (Wykres 20).

Wykres 20. Wydatki na 1 mieszkańca na oświatę i wychowanie w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (pln)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

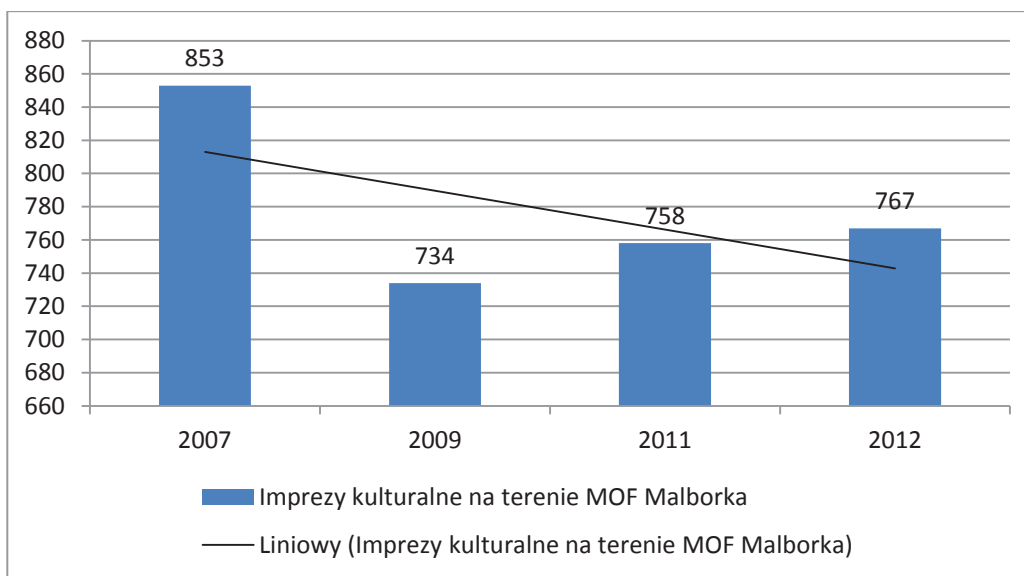
3.2.4. Kultura

Zadania z zakresu rozwoju i promocji kultury na terenie MOF Malborka realizowane są przez gminne i miejskie ośrodki kultury, świetlice wiejskie i inne jednostki organizacyjne. Do najważniejszych imprez kulturalnych na terenie MOF Malborka należą:

- Obłężenie Malborka,
- Magic Malbork,
- Międzynarodowy Festiwal Kultury Dawnej,
- Dni Malborka, Ziemi Sztumskiej, Nowego Stawu,
- Międzynarodowy Turniej Szachowy,
- Europejskie Dni Tańca,
- Mistrzostwa w Wyścigach Smoczych Łodzi,
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Obcojęzycznej „Eurosong”,
- Festiwal Teatrów Ulicznych w Sztumie,
- Międzynarodowy i Ogólnopolski Przegląd Sztuki Więziennej w Sztumie,
- Żuławski Festiwal Smaku Wielkanocnego w Nowym Stawie.

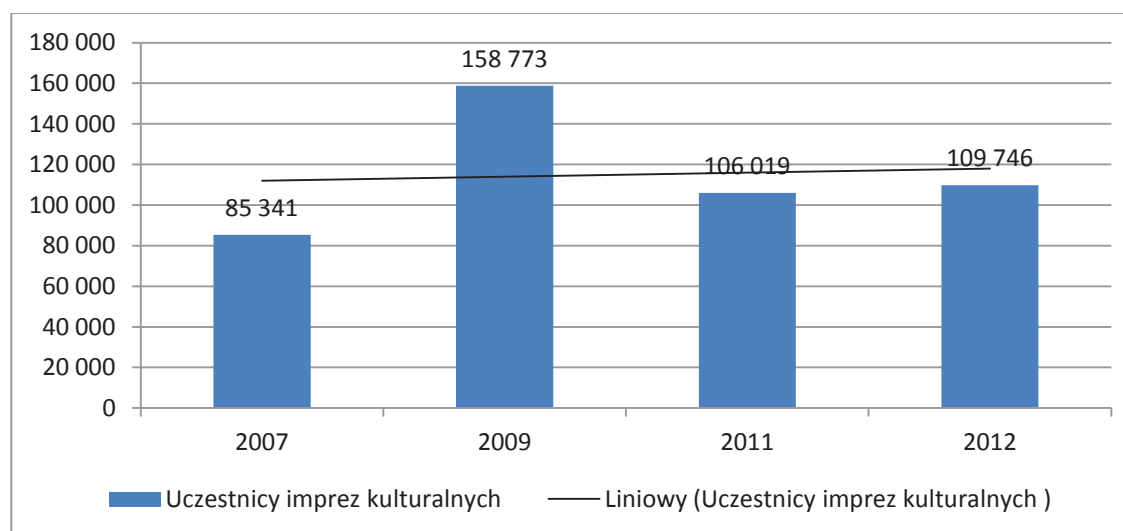
Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie MOF Malborka wykazuje tendencję malejącą, co przy jednoczesnym minimalnym trendzie rosnącym liczby uczestników tychże imprez może wskazywać na organizację sezonowych imprez najbardziej popularnych, tych które przyciągają największą liczbę uczestników (Wykres 21, 22). Niezwykle istotną kwestią jest ciągłe udoskonalanie i rozwój nowych wydarzeń i usług z zakresu kultury na terenie MOF Malborka.

Wykres 21. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 22. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)

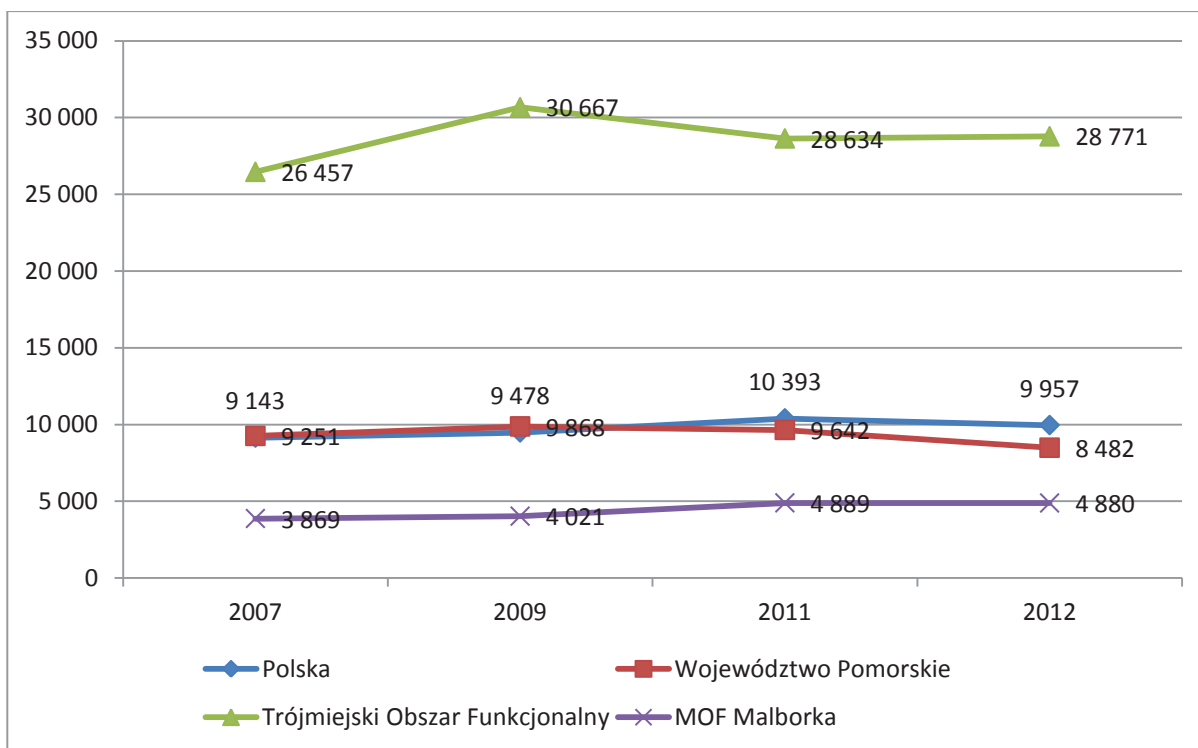

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności przypadająca na 1 obiekt kultury (domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice)

Liczba ludności przypadająca na 1 obiekt kultury na terenie MOF Malborka kształtowała się na poziomie niższym od wartości krajowych, wojewódzkich czy też tych, odnotowanych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012, co statystycznie oznacza większą dostępność obiektów kultury na terenie MOF Malborka w porównaniu z analizowanymi obszarami (Wykres 23). W 2009 roku zauważalne jest nieznaczne pogorszenie się sytuacji MOF Malborka w zakresie omawianego wskaźnika.

Wykres 23. Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury w wyszczególnionych obszarach w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)

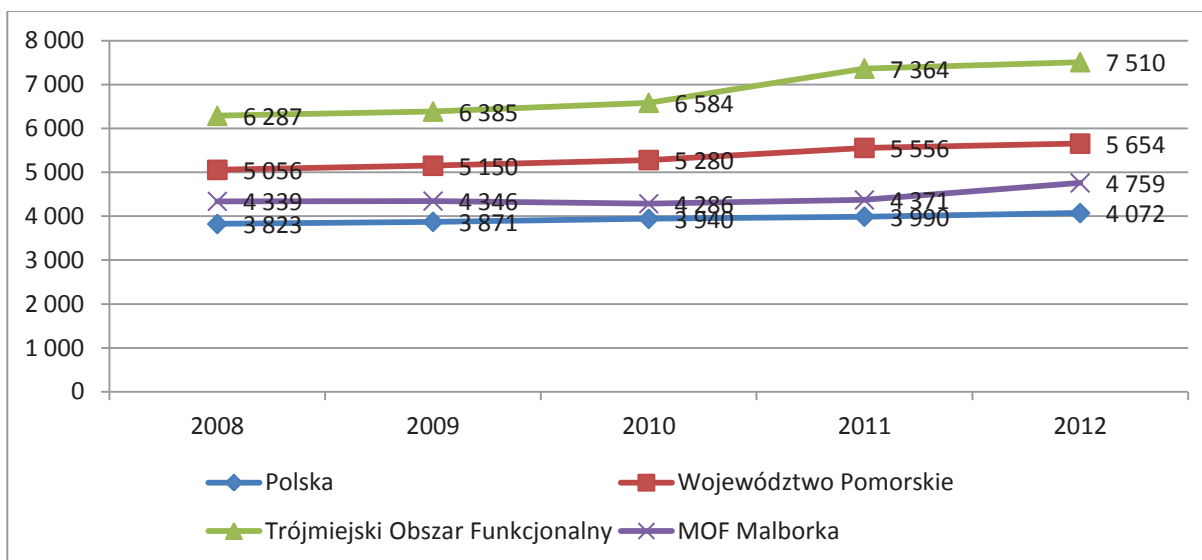

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biblioteki

W 2012 roku na terenie MOF Malborka funkcjonowało 20 bibliotek i filii bibliotecznych. Liczba ludności przypadająca na 1 placówkę biblioteczną na terenie MOF Malborka w 2012 roku wyniosła 4 759 osób i jest o 8,87% w stosunku do roku 2011. Liczba ludności przypadająca na 1 placówkę biblioteczną na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 kształtowała się poniżej wartości wojewódzkich i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego (Trójmiasto znacząco „zawyża” w/w wartość), powyżej natomiast wartości krajowych (Wykres 24).

Wykres 24. Ludność przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

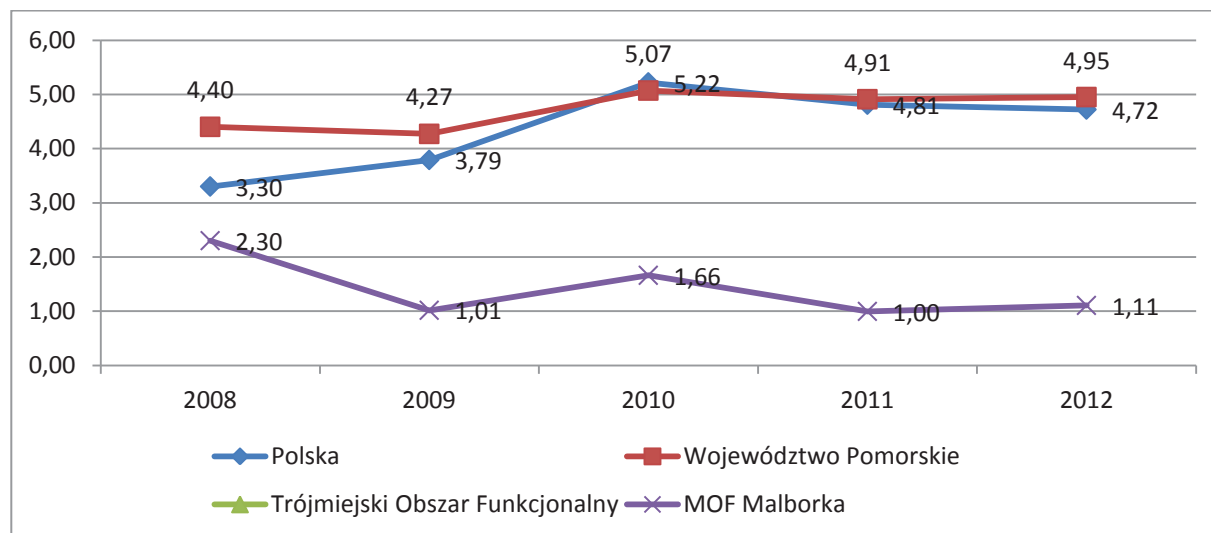

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca MOF Malborka kształtują się na poziomie niższym od średniej krajowej i wojewódzkiej (brak danych odnośnie Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego) i w 2012 roku wyniosły one 1,11 zł/ 1 mieszkańca MOF Malborka, podczas gdy wartość ta na poziomie krajowym wyniosła 4,72 zł a na poziomie wojewódzki m 4,95 zł (ponad czterokrotnie więcej).

Wykres 25. Wydatki na 1 mieszkańca na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (pln)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

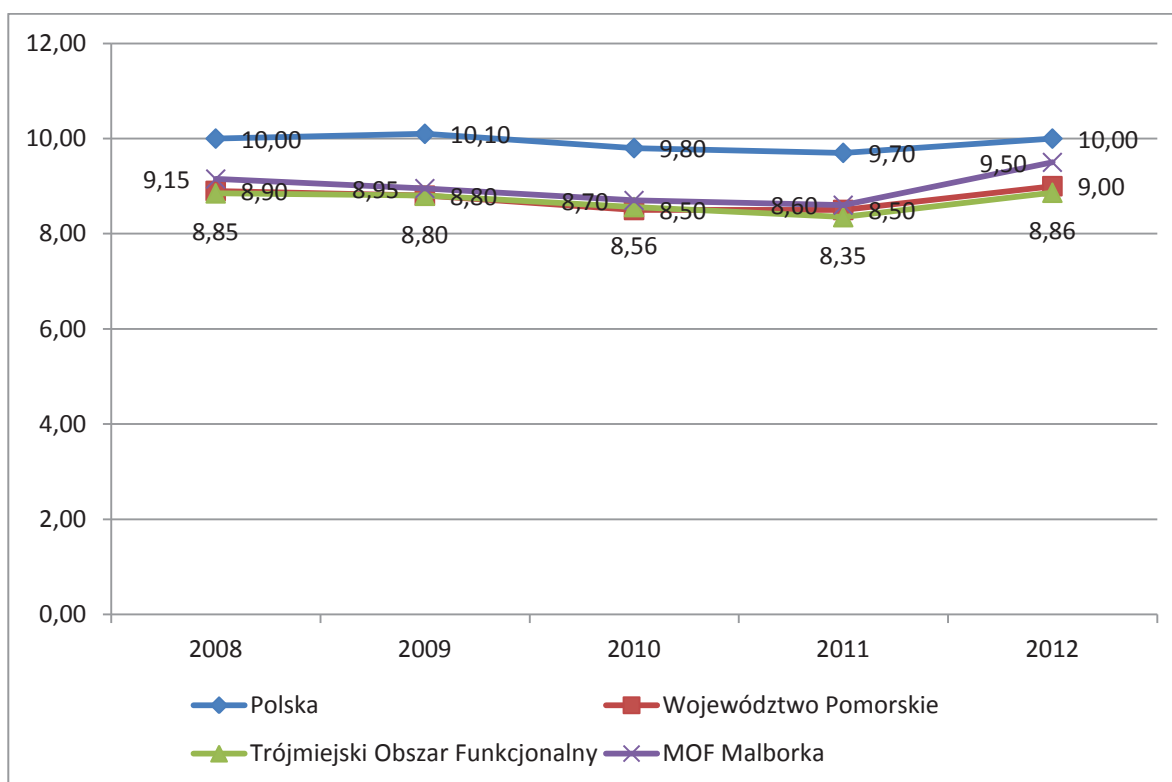
3.2.5. Ochrona zdrowia

Stan zdrowia

Stan zdrowia mieszkańców terenów MOF Malborka przeanalizowano na podstawie współczynnika zgonów na 1000 mieszkańców oraz przyczyn zgonów wśród ogółu społeczeństwa, co kierunkować może przyszłe akcje profilaktyczne i prozdrowotne.

Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 kształtował się na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej i Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, poniżej natomiast wartości krajowych (Wykres 26). Zauważalny jest również wzrost wartości wskaźnika o 10,47 % w roku 2012 w porównaniu do roku 2011 (w tym okresie wzrost zauważalny był we wszystkich analizowanych obszarach).

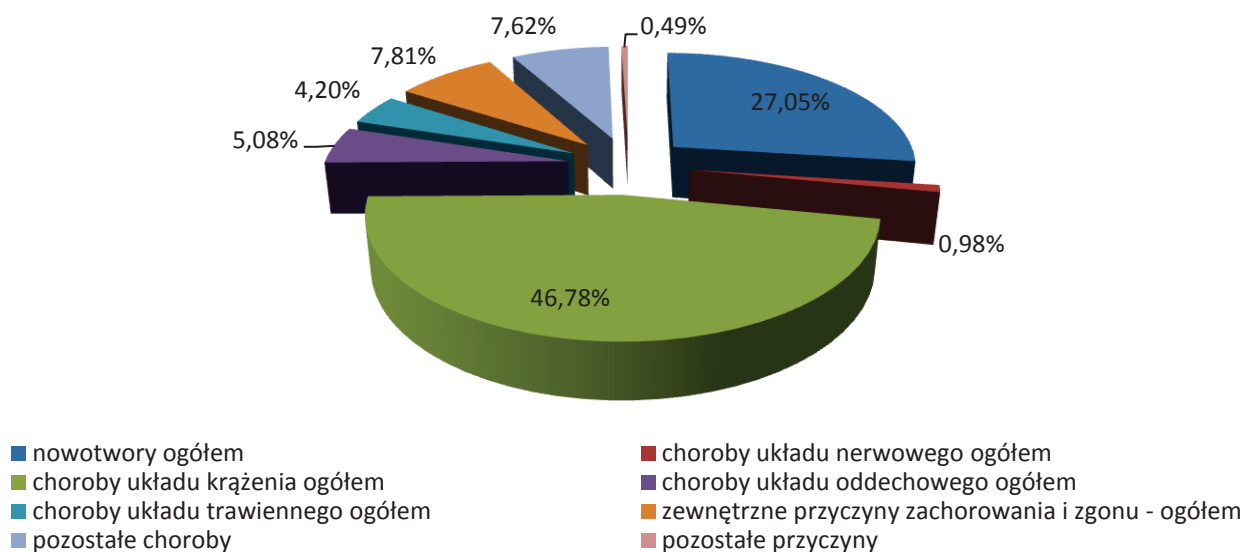
Wykres 26. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Główną przyczyną zgonów mieszkańców na terenie MOF Malborka w roku 2012 były choroby układu krążenia, które powodowały aż 46,78% ogólnej liczby zgonów (Wykres 27). Przyczyną 27,05% wszystkich zgonów były w 2012 roku na terenie MOF Malborka choroby nowotworowe. Zarówno choroby układu krążenia, jak i choroby nowotworowe należą do chorób cywilizacyjnych XXI wieku.

Wykres 27. Przyczyny zgonów na terenie MOF Malborka w roku 2012

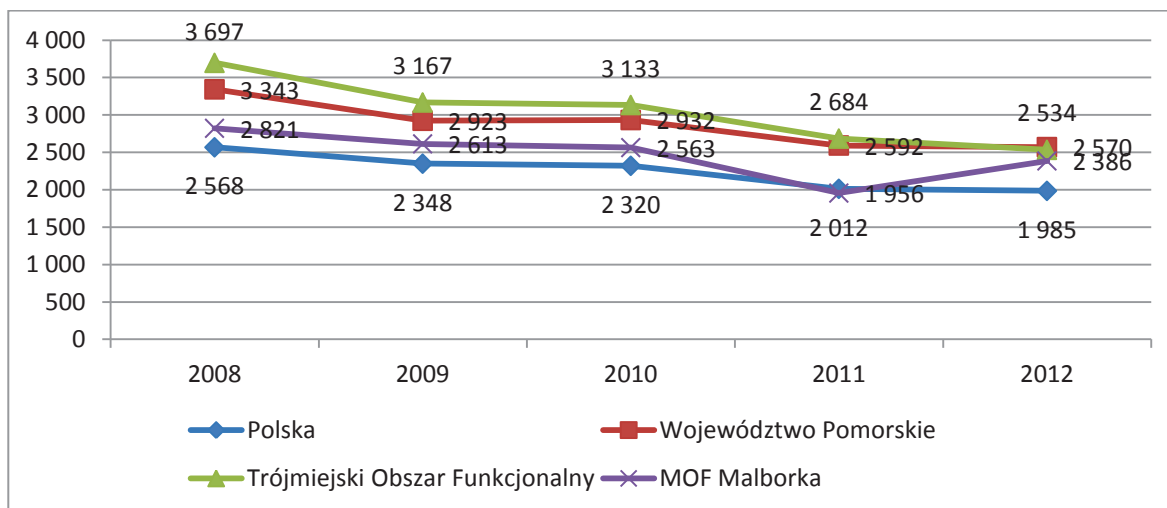

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura ochrony zdrowia

Liczba ludności z terenów MOF Malborka przypadająca na 1 przychodnię zwiększyła się w 2012 roku w stosunku do roku 2011 o 21,98% i wyniosła 2 386 osób/ 1 przychodnię, zbliżając się do średniej wojewódzkiej (2 570 osób/ 1 przychodnię) i trójmiejskiej (2 534 osoby/ 1 przychodnię), podczas gdy w tożsamym okresie w kraju, województwie pomorskim oraz na Trójmiejskim Obszarze Funkcjonalnym liczba ta zmniejszyła się (Wykres 28).

Wykres 28. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

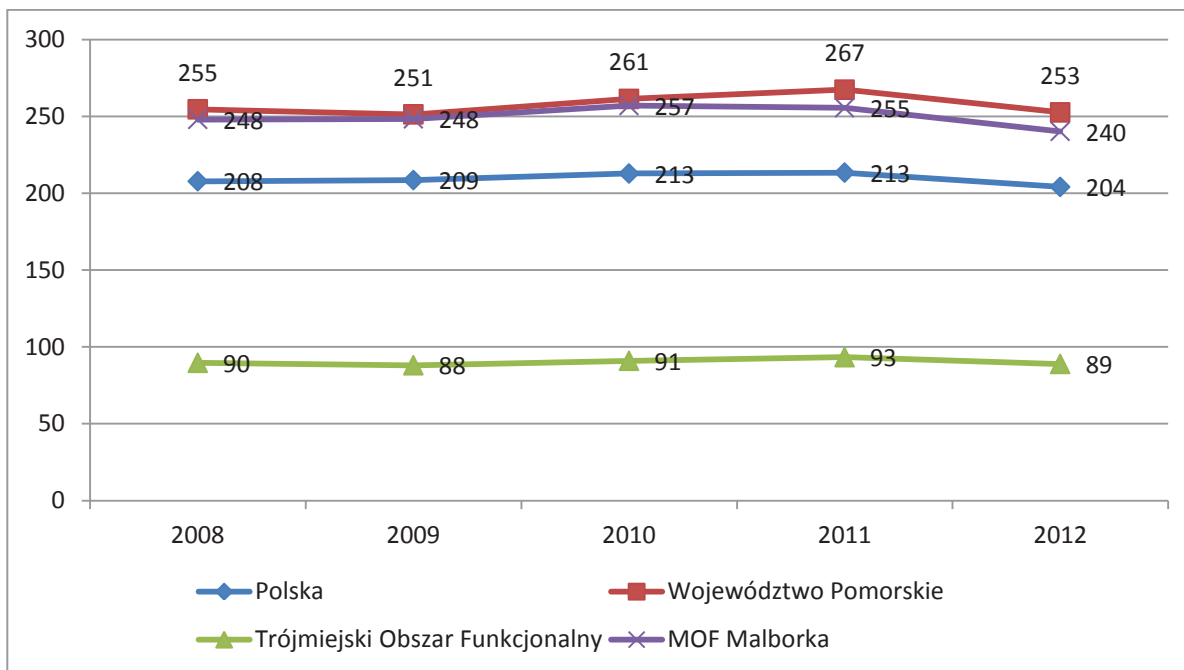
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średnia liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w latach 2008-2012 na terenie MOF Malborka kształtowała się powyżej średniej Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz średniej krajowej, poniżej natomiast średniej wojewódzkiej (Wykres 29). Pozytywnym aspektem jest ponad 5-cio % spadek liczby ludności przypadającej na 1 łóżko szpitalne na terenie MOF Malborka w roku 2012 w porównaniu do roku 2011.

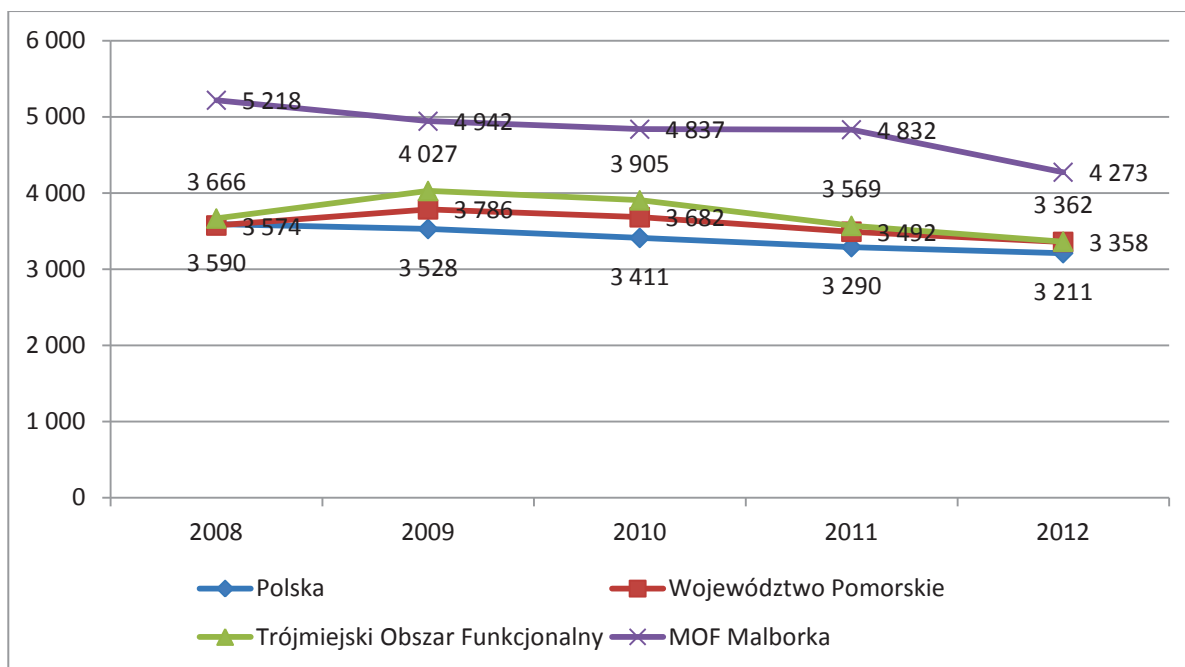
Średnia liczba ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 była wyższa od średnich krajowych, wojewódzkich, czy też średnich wartości Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, wykazując jednak pozytywną tendencję spadkową- spadek o 11,57% w roku 2012 w stosunku do roku 2011 (Wykres 30).

Wykres 29. Liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 30. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.6. Sport i rekreacja

Na terenie MOF Malborka w 2012 roku zarejestrowanych było 37 klubów sportowych, przy czym żaden nie występował w najwyższej klasie rozgrywkowej w swojej dyscyplinie.

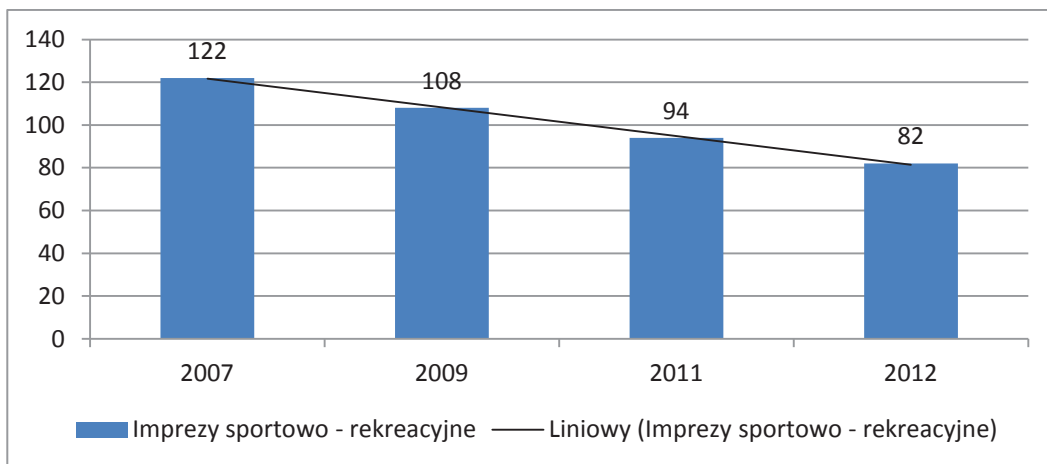
Główna infrastruktura sportowa i rekreacyjna znajduje się w największych miastach MOF Malborka- na terenie miasta Malborka i miasta Sztum. Gminy wiejskie oraz sołectwa w ich ramach mają znacznie gorszy odstęp do infrastruktury i wydarzeń sportowych.

Miasta i wsie na terenie MOF Malborka oferują szereg obiektów sportowych, m.in.:

- kąpieliska i przystań jachtową,
- ściankę wspinaczkową,
- hale sportowe (Sztum, Malbork, Czernin),
- boiska do piłki nożnej typu Orlik,
- boiska do koszykówki,
- bieżnie do uprawiania joggingu i organizowania zawodów biegowych,
- siłownie,
- stadion i kort tenisowy,
- wiejskie boiska sportowe,
- siłownie plenerowe.

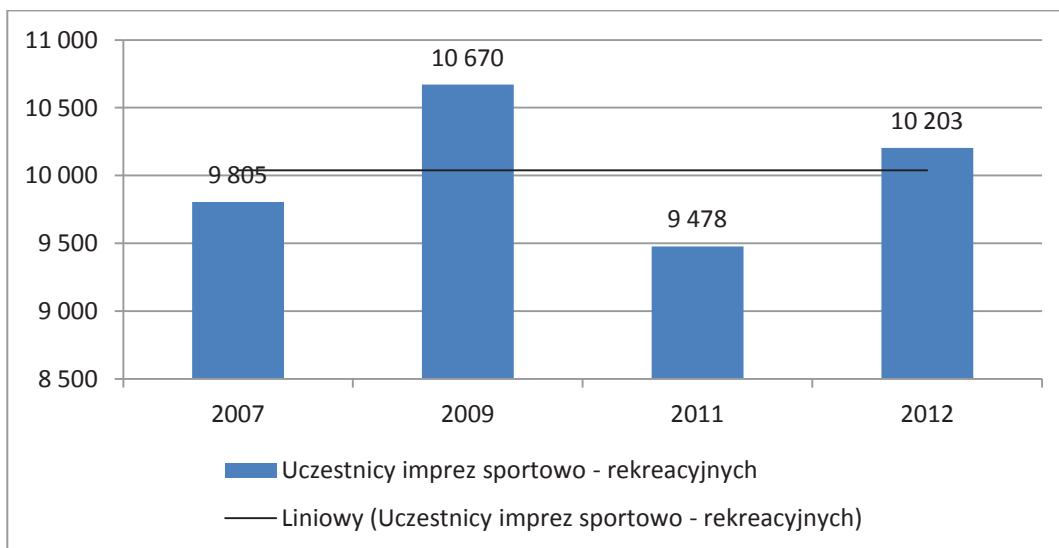
Liczba imprez sportowo - rekreacyjnych, organizowanych w latach 2007, 2009, 2011-2012 na terenie MOF Malborka charakteryzowała się malejącym trendem (Wykres 31) przy stałym trendzie liczby uczestników tychże imprez (Wykres 32)- po ponad 11%-ym spadku w roku 2011 w stosunku do roku 2009, w 2012 liczba uczestników imprez sportowych wzrosła w stosunku do roku 2011 o 7,65%.

Wykres 31. Liczba imprez sportowo – rekreacyjnych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 32. Liczba uczestników imprez sportowo – rekreacyjnych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.7. Integracja społeczna

Aktywność społeczna

Ważnym elementem rozwoju kapitału społecznego jest zaangażowanie mieszkańców MOF Malborka w życie społeczno – polityczne regionu.

W badaniu CAWI w ramach projektu „W dobie przemian – nowoczesny system szkolnictwa zawodowego w powiecie malborskim. Etap I – Strategia 2010-2015” na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku przez konsorcjum firm PBS DGA Sp. z o.o. i Human Capital Business wskazano, iż tylko 19% badanych uważa, że aktywność młodzieży w życiu społeczno – politycznym jest wystarczająca. Aż 43% jest zdania, że jest ona zdecydowanie niewystarczająca, a 38%, że jest raczej niewystarczająca.

Odpowiedzi badanych powinny być sygnałem dla władz samorządowych, że młodzież nie jest w odpowiedni sposób aktywizowana do życia społecznego. Istotną rolę odgrywa tutaj szkoła, ale również różnego typu organizacje pozarządowe, które potrafiłyby zaangażować młodych ludzi do działań wykraczających poza ich obowiązki szkolne i rodzinne.

Trochę pozytywniej niż w przypadku młodzieży oceniono zainteresowanie życiem społeczno – politycznym osób starszych, nieaktywnych zawodowo. Aż 24% badanych wystawiło „czwórkę” (12,5% kobiet i 60% mężczyzn biorących w badaniu), 19% „trójkę” (25% kobiet), 33% „dwójkę” (37,5% kobiet i 20% mężczyzn), a 19% „jedynekę” (19% kobiet i 20% mężczyzn).³¹

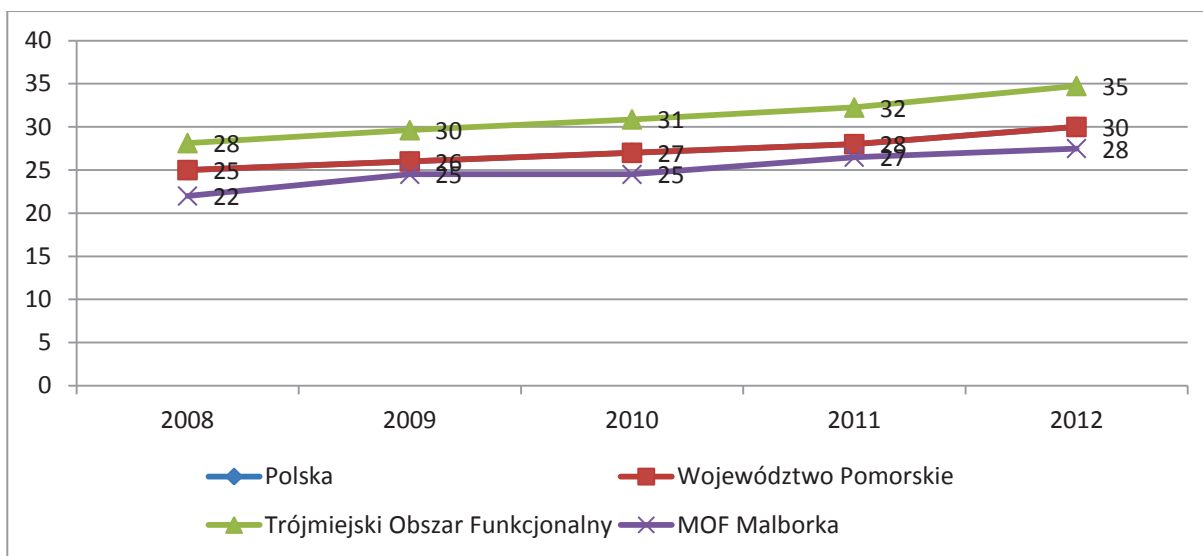
Pomimo faktu, iż w/w badania dotyczyły powiatu malborskiego z całą pewnością odnieść je można na obszar całego MOF Malborka z uwagi na fakt, iż jego wyniki obrazowało trendy ogólnokrajowe.

Organizacje pozarządowe

Średnia liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. Mieszkańców na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 kształtowała się na niższym poziomie od średnich krajowych, równych wojewódzkim, czy też średnich Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego (Wykres 33). Na uwagę zasługuje wzrostowy trend liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. Mieszkańców na terenie MOF Malborka (przyrost o ponad 27% w roku 2012 w stosunku do roku 2008).

³¹ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, op. cit., s. 39-40

Wykres 33. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (sztuki)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomoc społeczna

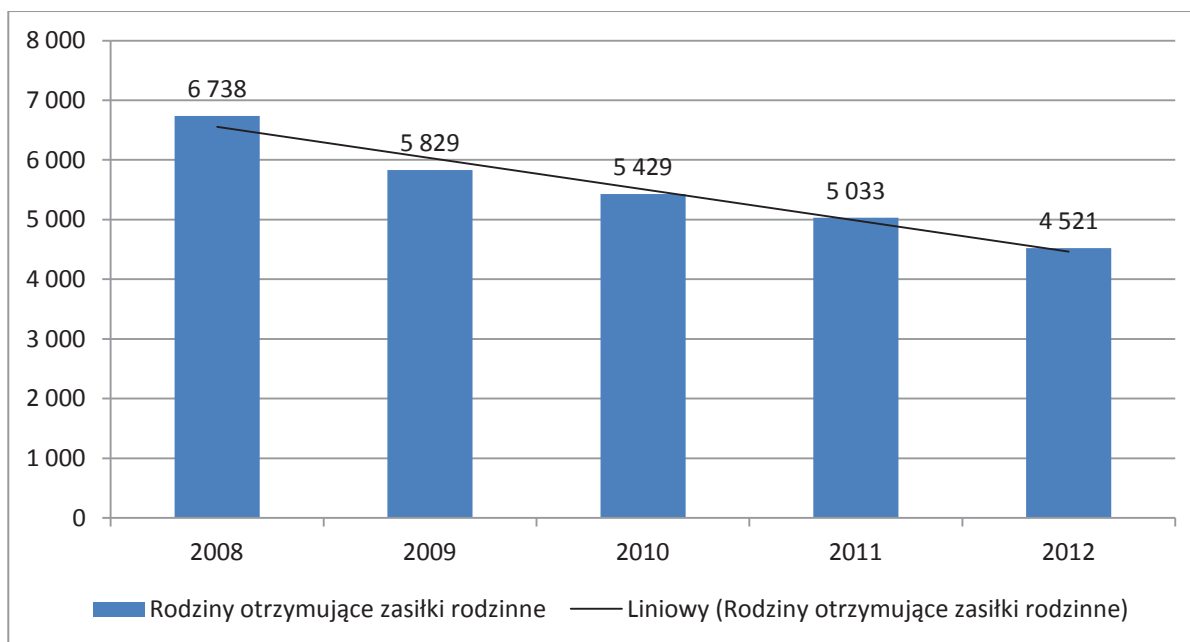
Do najważniejszych instytucji wspierających rodziny oraz potrzebujące pomocy osoby indywidualne z terenów MOF Malborka należą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku,
- Gminne, Miejsko – Gminne oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Centrum Profilaktyki Uzależnień w Malborku,
- Ośrodek AGAPE w Sztumie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie.

Na terenie MOF Malborka funkcjonują również stacjonarne placówki pomocy społecznej wraz z filiami- w 2012 roku funkcjonowało 5 placówek dysponujących 508 miejscami obsadzonymi w ponad 97% (dane GUS).

W latach 2008 – 2012 na terenie MOF Malborka z roku na rok spadała liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci odnotowując ponad 32%-wy spadek w roku 2012 w stosunku do roku 2008 (Wykres 34), co świadczyć może o skuteczności działań instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i aktywizacji zawodowej społeczeństwa z terenów MOF Malborka.

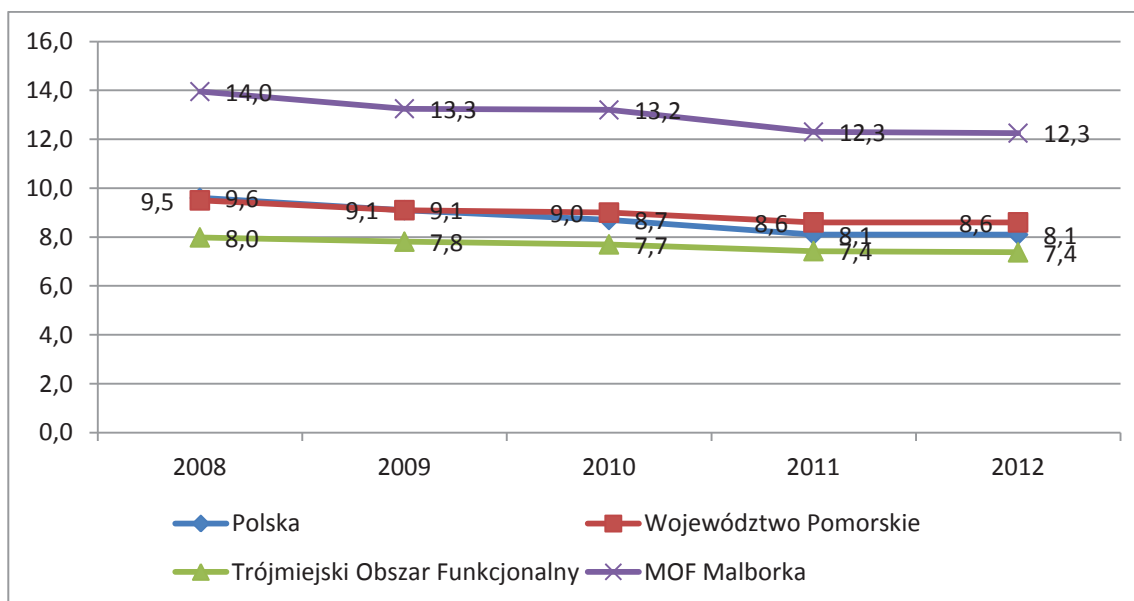
Wykres 34. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (rodzina)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik udziału osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 kształtował się powyżej krajowych, wojewódzkich oraz powyżej średniego udziału na terenie Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, wykazując jednocześnie łagodny malejący trend (Wykres 35).

Wykres 35. Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. Gospodarka

Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2013 rok funkcjonowało 9 722 podmiotów gospodarki narodowej. Dominowały podmioty najmniejsze, liczące do 9 pracowników, których liczba wynosiła 9 218 (94,82% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów). W ostatnich pięciu latach liczba podmiotów gospodarczych charakteryzowała się trendem wzrostowym ze zmiennością mierzoną odchyleniem standardowym na poziomie 2,33%. W analizowanym okresie liczba przedsiębiorstw na obszarze MOF Malborka wzrosła o 5,88%.

Najliczniej reprezentowany sektor dotyczy pozostałej działalności gospodarczej obejmującej między innymi: transport drogowy towarów, sprzedaż detaliczna, hurtowa, wysyłkowa lub przez Internet, roboty budowlane różnego rodzaju, działalność usługowa w zakresie doradztwa, naprawy pojazdów, praktyka lekarska, pielęgnarska itd.

3.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2012³²

Największy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie odnotowano w 2010 roku. W stosunku do roku 2009 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 442 podmioty (4,81%). Natomiast w roku 2011 liczba przedsiębiorstw spadła o 310 podmiotów (spadek o 3,22% w stosunku do roku 2010).

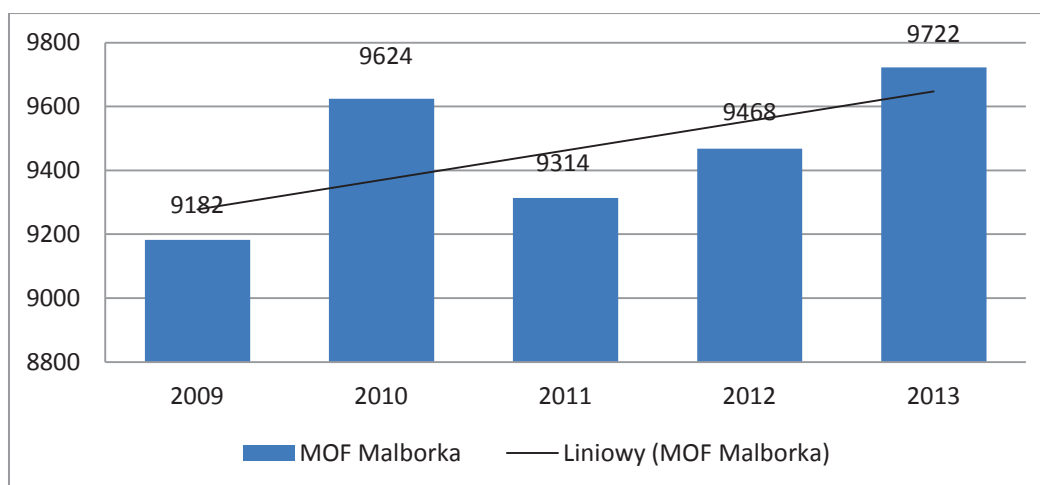
W okresie odniesienia dane dla całego kraju wykazywały takie same kierunki zmian. W 2010 roku liczba przedsiębiorstw wzrosła o 4,47% w porównaniu od roku 2009. Natomiast w roku 2011 spadła o 1,02%. Sytuacja na terenie MOF odzwierciedla ogólnokrajowe trendy, z tym że w głębszym wymiarze.

---

³² Opracowano na podstawie Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą w Powiecie Sztumskim, op. cit., s. 63-80

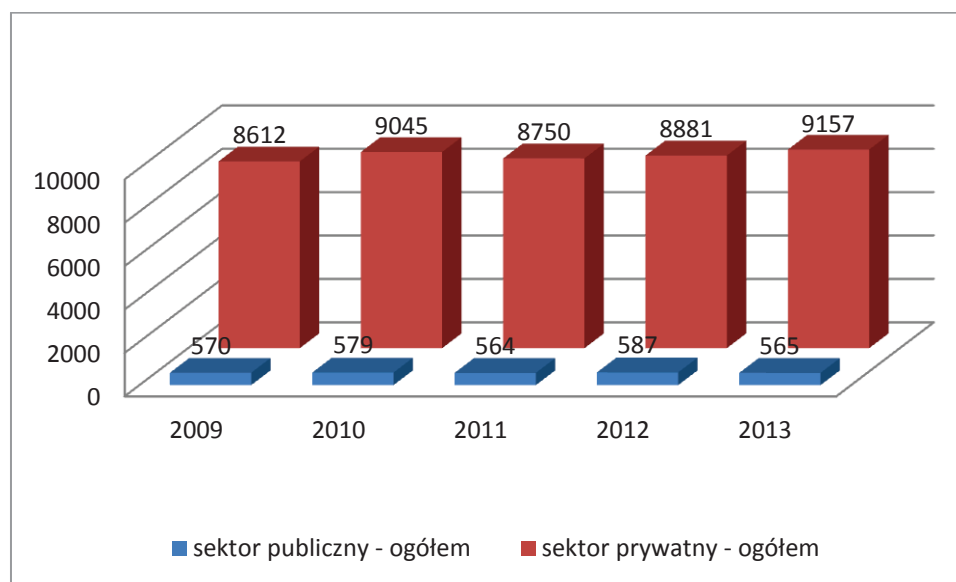
Wykres 36. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze własności zarejestrowanych podmiotów dominują podmioty prywatne. W 2013 roku 9 157 przedsiębiorstw należało do tego sektora, co stanowiło 94,19% ogólnej liczby przedsiębiorstw.

Wykres 37. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2008 – 2013 w podziale na sektory własnościowe

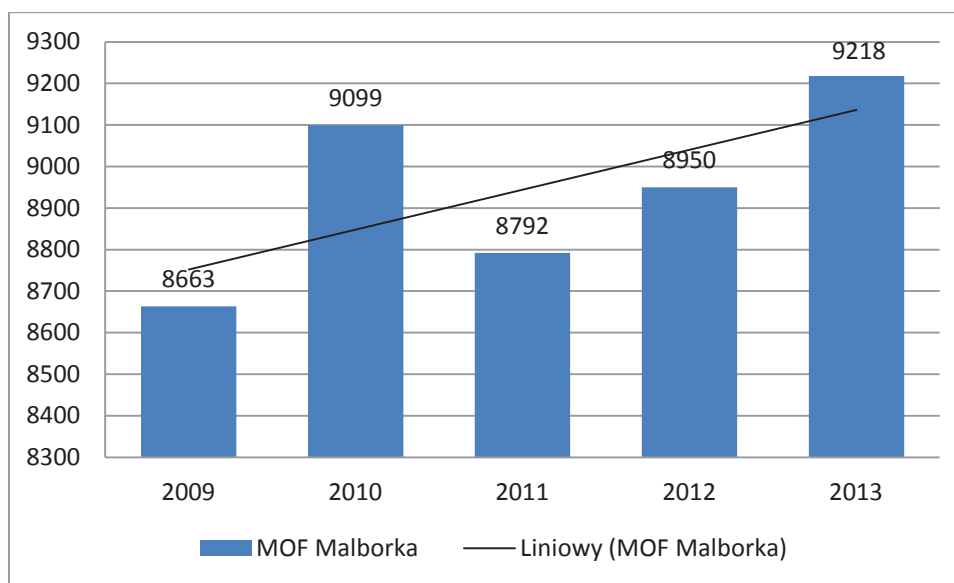
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura wielkości przedsiębiorstw wskazuje na dominację najmniejszych podmiotów zatrudniających do 9 osób. Odsetek mikroprzedsiębiorstw wynosi 94,82% i jest zbliżony do wartości najmniejszych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w Polsce, która wynosi

95%. Zmiany w segmencie najmniejszych firm miały największy wpływ na zmianę ogólnej liczby przedsiębiorstw w terenie MOF Malborka.

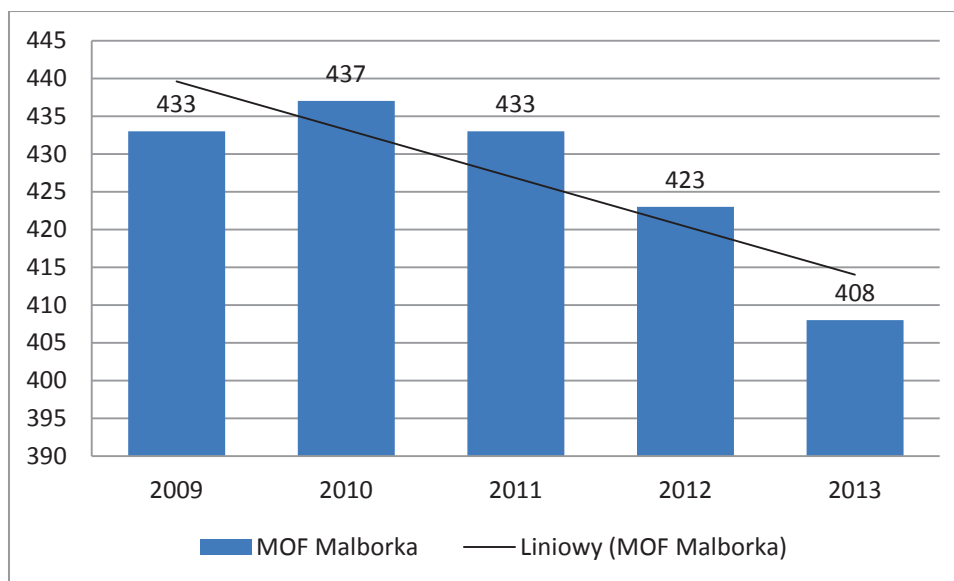
Liczba podmiotów w klasach wielkości od 50 do 249 oraz od 250 do 999 jest stabilna w analizowanym okresie. Natomiast w klasie wielkości od 10 do 49 zatrudnionych odnotowano trend spadkowy. W okresie od 2009 do 2013 roku liczba przedsiębiorstw w tej klasie wielkości spadła o 5,77%. Odsetek małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosi 4,20% i odpowiada danym dla całego kraju. Odsetek podmiotów o średniej wielkości (od 50 do 249 zatrudnionych) wynosi 0,91% i jest wyższy w porównaniu z danymi dla całego kraju. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających ponad 250 pracowników jest bardzo stabilna i w analizowanym okresie wahała się między 7, a 9 podmiotów. Odsetek dużych przedsiębiorstw na terenie MOF Malborka wynosi 0,08%. Wartość ta jest niższa od odsetka dużych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w Polsce, który wynosi 0,11%.

Wykres 38. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 w klasie wielkości do 9 pracowników

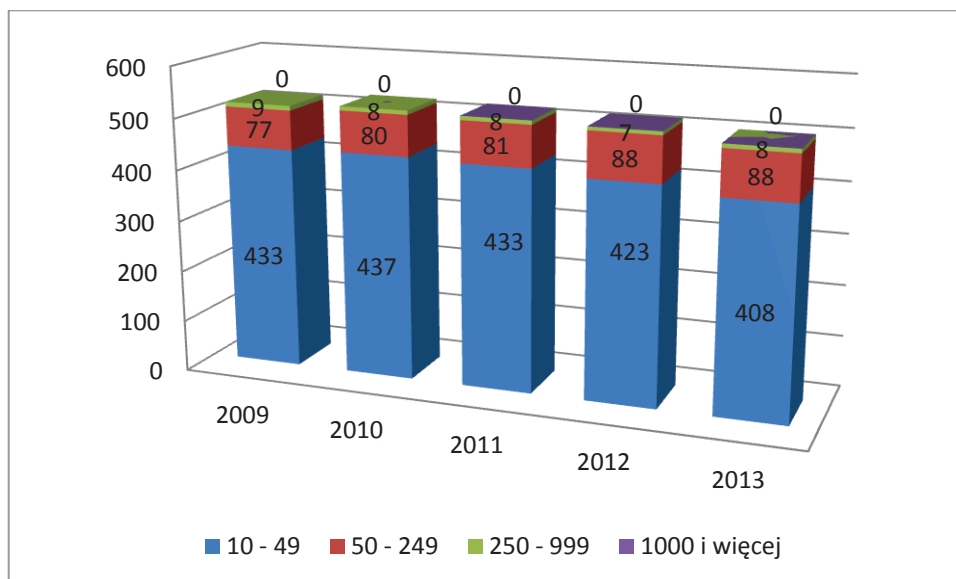
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 39. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 w klasie wielkości do 10 do 49 pracowników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 40. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 według klas wielkości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

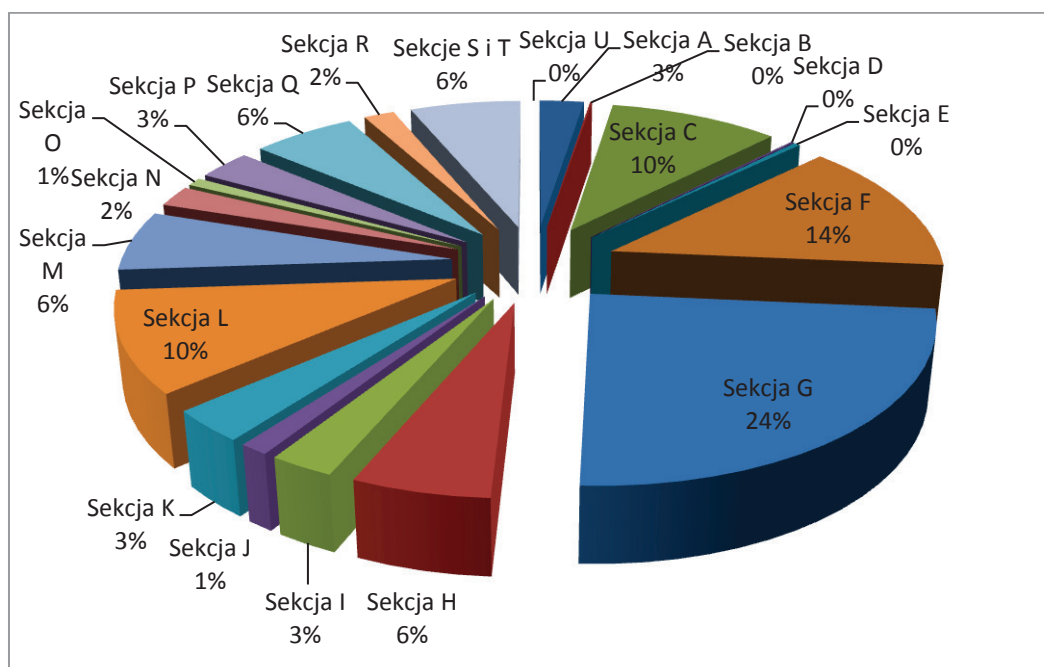
Struktura wielkości podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka odzwierciedla strukturę wielkości przedsiębiorstw w całym kraju. Przeważają mikroprzedsiębiorstwa, a udział dużych przedsiębiorstw jest niewielki. Taka struktura sprawia, że rynek pracy oraz wpływy podatkowe są bardziej stabilne i przewidywalne. Udział dużych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw jest na tyle niski, że upadek zakładu lub

przeniesienie produkcji nie zagraża sytuacji gospodarczej analizowanego obszaru. Niepokojącym trendem, który został odnotowany jest spadek liczby małych przedsiębiorstw, które mają istotne oddziaływanie na rynek pracy i stanowią element wpływający na konkurencyjność obszaru MOF.

3.3.2. Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2012 wg Polskiej Klasyfikacji Działalności

Analiza przedsiębiorstw pod kątem klas działalności pozwala określić dominujące na danym obszarze branże. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym (24%), kolejna branża to budownictwo (14%), przetwórstwo przemysłowe (10%) oraz reprezentowana w takim samym wymiarze branża związana z obsługą rynku nieruchomości (10%). Warty odnotowania jest również udział pozostałej działalności usługowej (6%), transportu i gospodarki magazynowej (6%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (6%).

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności

- A.** rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- B.** górnictwo i wydobywanie,
- C.** przetwórstwo przemysłowe,
- D.** wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze,
- E.** dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,
- F.** budownictwo,
- G.** handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,
- H.** transport i gospodarka magazynowa,
- I.** działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,
- J.** informacja i komunikacja,
- K.** działalność finansowa i ubezpieczeniowa,
- L.** działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- M.** działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- N.** działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,
- O.** administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,
- P.** edukacja,
- Q.** opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- R.** działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,
- S.** pozostała działalność usługowa,
- T.** gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,
- U.** organizacje i zespoły eksterytorialne.
- W** najbardziej licznych sekcjach związanych z handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem występuje największa rotacja podmiotów. Znaczące zmiany zachodzą także w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe i H - transport i gospodarka magazynowa.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 - 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Sekcja	Nazwa Sekcji	Liczba zarejestrowanych podmiotów				
		2009	2010	2011	2012	2013
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,	251	261	263	251	246
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie,	5	7	8	11	12
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe,	1001	1023	939	936	941
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze,	7	9	11	13	17
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,	32	33	30	31	34
Sekcja F	budownictwo,	1198	1251	1235	1263	1319
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,	2318	2455	2293	2322	2370
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa,	576	570	553	553	551
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,	207	220	227	238	260
Sekcja J	informacja i komunikacja,	97	115	114	110	117
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa,	376	372	322	318	319
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,	911	953	953	972	999
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,	554	589	577	580	596
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,	146	175	183	200	209
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,	83	83	83	83	83
Sekcja P	edukacja,	249	258	254	302	298
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna,	478	507	523	536	570
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,	145	159	162	162	169
Sekcje S i T	pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników,	548	584	584	587	612
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne.	0	0	0	0	0
Ogółem		9182	9624	9314	9468	9722

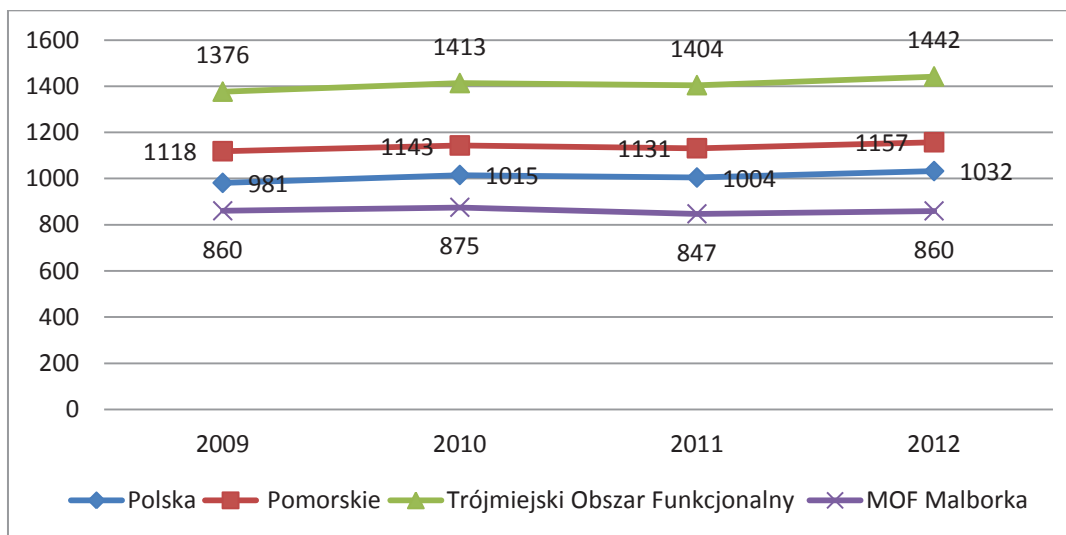
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.3. Przedsiębiorczość mieszkańców terenu MOF Malborka w latach 2009-2012

Poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest istotnym elementem wpływającym na liczbę przedsiębiorstw, poziom bezrobocia oraz dochody mieszkańców. W celu porównania poziomu przedsiębiorczości na różnych obszarach stosuje się między innymi wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności. Na terenie MOF Malborka wskaźnik ten jest niższy niż w województwie pomorskim, w Polsce i w porównaniu do Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Powodem tak dużej różnicy zwłaszcza w porównaniu z Trójmiejskim Obszarem Funkcjonalnym są przede wszystkim różnice w poziomie urbanizacji, które stwarzają dobre warunki dla rozwoju działalności handlowej i usługowej.

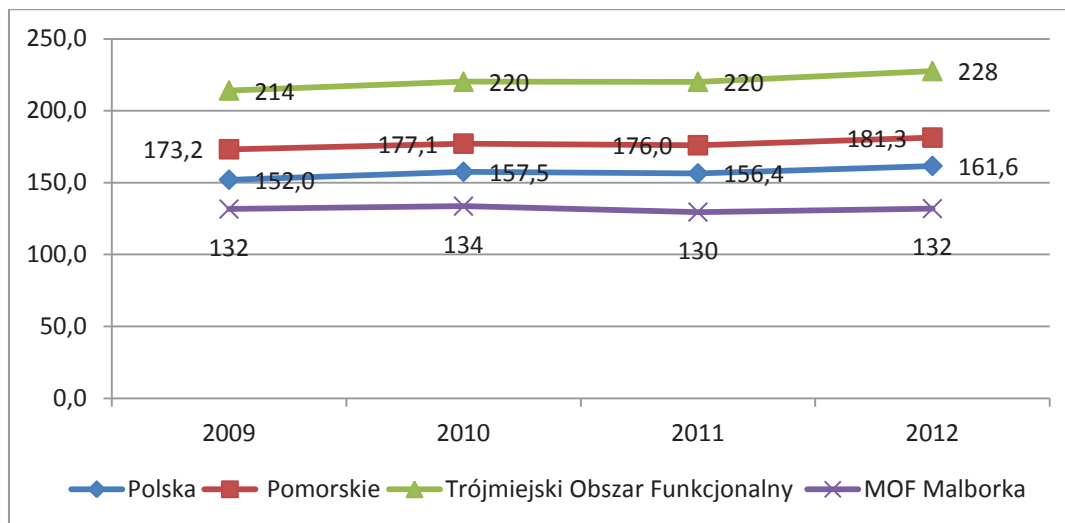
W 2012 roku liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy mieszkańców wyniosła 860 (1032 - Polska, 1157 - województwo pomorskie, 1 442 - Trójmiejski Obszar Funkcjonalny). Wskaźnik ten jest o 28% niższy niż na obszarze województwa pomorskiego co wskazuje na niski poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012

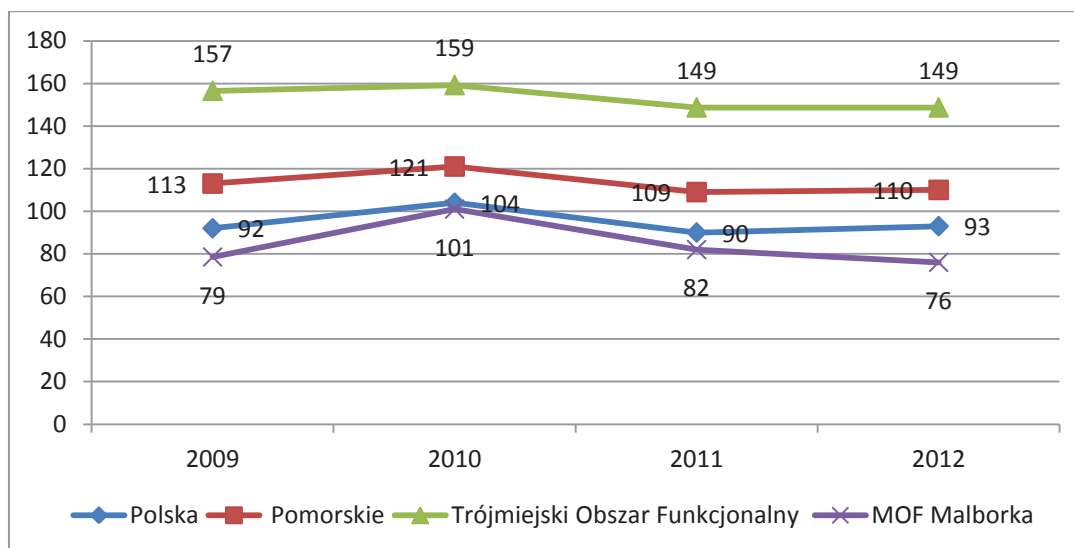
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie liczba nowych podmiotów rejestrowanych w REGON nieznacznie spadła co w połączeniu ze wzrostowym trendem dotyczącym liczby podmiotów wykreślanych z rejestru REGON można interpretować jako malejącą aktywność gospodarczą mieszkańców. Sytuacja na terenie MOF Malborka nie jest odosobnionym przypadkiem, ponieważ podobne trendy odnotowano na obszarze Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego i Polski. Są to zjawiska związane z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w skali makro, na które działania samorządów mają niewielki wpływ. Możliwe są jednak próby przeciwdziałania negatywnym zjawiskom poprzez działania pobudzające lokalną przedsiębiorczość podejmowane przez jednostki tworzące MOF.

Potwierdzeniem niskiego poziomu przedsiębiorczości na obszarze MOF Malborka jest liczba nowo rejestrowanych w REGON podmiotów na 10 tysięcy ludności, którą jest najniższa spośród czterech analizowanych obszarów. Natomiast liczba podmiotów wykreślanych z REGON jest niższa niż na terenie Polski czy Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Jest to stosunkowo pozytywna informacja jednakże analizując dane w połączeniu z niskim wskaźnikiem nowo rejestrowanych firm można wyciągnąć wniosek o niskiej rotacji podmiotów co może być interpretowane jako niewielki poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

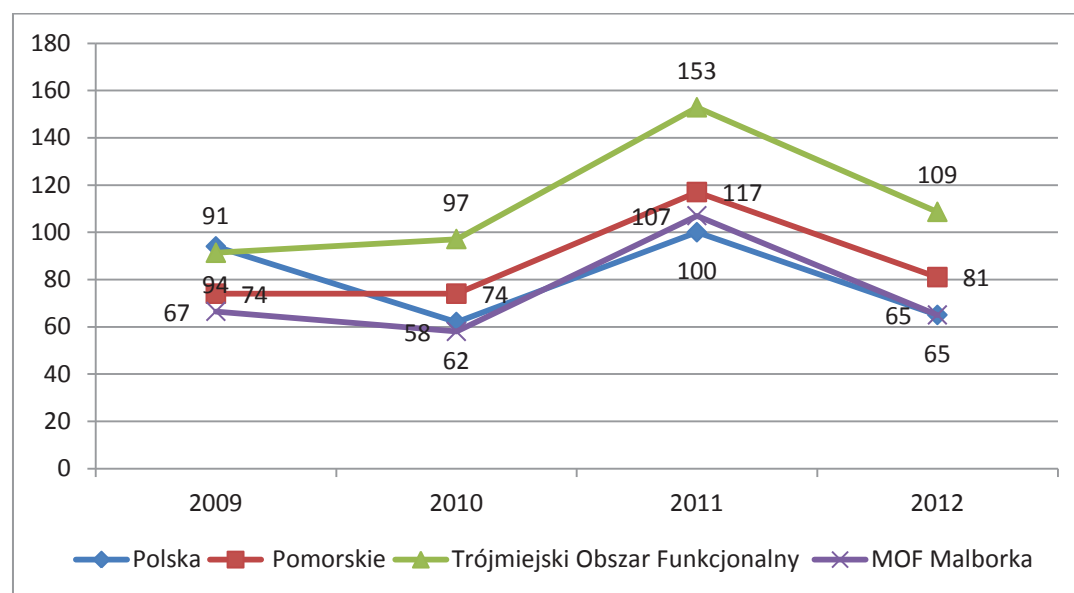

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

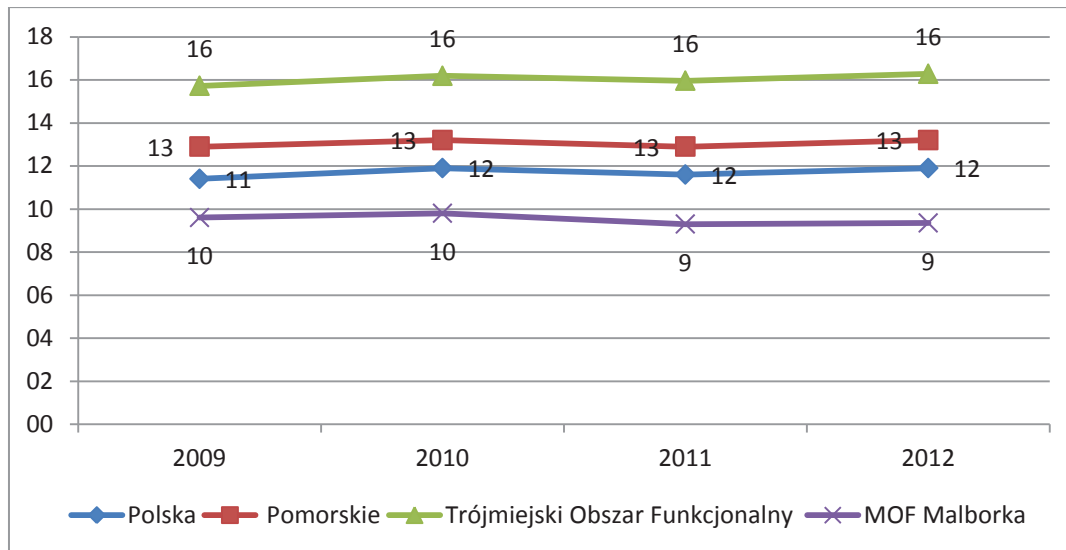
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

O stosunkowo niskiej przedsiębiorczości świadczy również liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, która jest niższa niż wskaźniki dla wszystkich obszarów porównawczych.

Wykres 46. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012

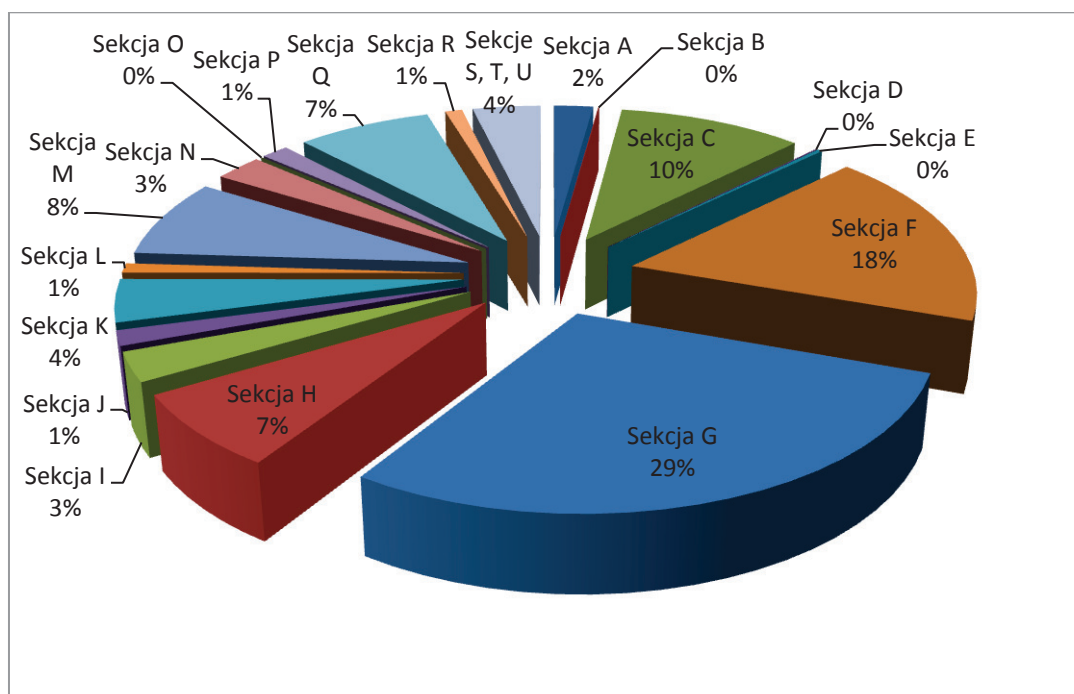

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto zaznaczyć, że liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest bardzo stabilna w analizowanym okresie i nie podlega wahaniom uzależnionym od cykli koniunkturalnych.

Najbardziej popularne branże, w których osoby fizyczne podejmują działalność gospodarczą obejmują handel hurtowy i detaliczny (29%), budownictwo (18%), przetwórstwo przemysłowe (10%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8%), transport i gospodarka magazynowa (7%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (7%).

Wykres 47. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na terenie MOF Malborka w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu pobudzenia przedsiębiorczości i stworzenia dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej jednostki wchodzące w skład MOF Malborka podejmują szereg działań bezpośrednio wpływających na liczbę podejmowanych inicjatywy gospodarczych. Wśród działań możemy wyróżnić między innymi utworzenie Inkubatora kultury, który obejmuje laboratorium innowacji wraz z przestrzenią kreatywną, przestrzeń pod wynajmem dla przedsiębiorców wraz z zapleczem sanitarnym, przestrzeń typu open space wyposażona w sprzęt biurowy i komputerowy, miejsce wystawiennicze gdzie będzie można prezentować prace artystyczne bądź organizować warsztaty plenerowe³³. Inne działania obejmują utworzenie Lokalnego Okienka Przedsiębiorczości, które działa w Urzędzie Miasta Malborka i informuje mieszkańców o możliwości założenia własnej działalności gospodarczej. W Okienku można uzyskać informacje dotyczące zagadnień prawnych, możliwości finansowania działalności oraz wymaganych przy rejestrowaniu działalności gospodarczej formalności³⁴.

Działania gmin obejmują również realizację licznych projektów, których celem jest doradztwo oraz rozszerzenie możliwości finansowania działalności gospodarczej mieszkańców.

³³ Malbork pozyskał dofinansowanie na rozwój Inkubatora Kultury, http://www.82-200.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2647

³⁴ Strategia przewidywania i zarządzania zmianą społeczno - gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013 – 2020, Malbork 2012, s. 21

3.3.4. Oferta inwestycyjna MOF Malborka

Jednym z istotnych elementów kształtujących sytuację gospodarczą w regionie są inwestycje bezpośrednie realizowane na obszarze MOF Malborka. Gminy tworzące MOF dysponują terenami inwestycyjnymi, które mogą być oferowane inwestorom.

Malbork posiada następujące tereny inwestycyjne:

- 15 ha w pełni uzbrojone, zaopatrzone w bocznice kolejową, możliwe do wykorzystania przemysłowego i składowego,
- 1,5 ha w śródmieściu, przeznaczony na usługi,
- 1,6 ha w Kałdowie nad Nogatem, przeznaczone na usługi turystyczne i rekreacyjne.

Gmina Malbork posiada 114 ha terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie miasta, przy drodze nr 55, ale są to tereny nieuzbrojone. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy przewidziano tam zabudowę mieszkaniową i nieuciążliwy przemysł³⁵.

Cześć terenów inwestycyjnych Malborka została włączona w obszar Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). Ich powierzchnia wynosi łącznie ponad 18 ha.

Do PSSE należy również Podstrefa Sztum zajmująca powierzchnię 12,47 ha i zlokalizowana w sąsiedztwie drogi krajowej nr 55. Podstrefa posiada niezbędną infrastrukturę obejmującą drogi, kanalizację, gaz ziemny, energię elektryczną, infrastrukturę teleinformatyczną.

Poza przygotowanym gruntem samorządy oferują również ulgi w podatku od nieruchomości, wsparcie w procesie inwestycyjnym, obsługę poinwestycyjną i współfinansowanie uzbrojenia terenów. Planowane jest również zwiększanie obszaru objętego PSSE oraz uzbrojenie nowych terenów.

Poza dostępnością komunikacyjną zlokalizowanie inwestycji w Podstrefach Malbork i Sztum wiąże się z następującymi korzyściami:

- pomocą w formie zwolnień podatkowych z tytułu kosztów nowej inwestycji oraz kosztów związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy,
- zwolnieniami z podatku dochodowego (w przypadku zakupu gruntu od PSSE),
- przekwalifikowaniem przez Powiatowy Urząd Pracy osób dla potrzeb jednostki,
- stosunkowo niskimi kosztami zatrudnienia i płacy w porównaniu do większych ośrodków miejskich,
- niskimi opłatami za usługi komunalne,
- ulgami podatkowymi,
- wsparciem na każdym etapie realizacji inwestycji,

³⁵ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu Malborskiego na lata 2012 – 2019, op. cit., s. 32

- zapleczem kadrowym dla zakładów branży elektronicznej, gdyż wielu mieszkańców już pracuje w firmie JabilCircuit Poland czy Flextronic, a szkoły w Malborku kształcą w zawodzie elektronika.

Zarówno obszar podstrefy Malbork jak i podstrefy Sztum posiada jeszcze tereny inwestycyjne do wykorzystania.

W Sztumie Tereny PSSE razem z gruntami Gminy Sztum i gruntami osób prywatnych tworzą Park Inwestycyjny w Sztumie o łącznej powierzchni 66,0801 ha. Teren o regularnym kształcie (jednolity obszar), położony w miejscowości Koniecwałd w gminie Sztum (1,5 km od Sztumu), w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 55.

Część terenów prywatnych o pow. 9,04 ha, wchodzących w skład Parku Inwestycyjnego w Sztumie otrzymało tytuł Zwycięzcy V Ogólnopolskiego Konkursu „Grunt na medal” 2012³⁶.

Poza obszarem Parku Inwestycyjnego w Sztumie do terenów inwestycyjnych należy również nieruchomość zabudowana – Zamek w Sztumie z XIV wieku.

Wzgórze Zamkowe w Sztumie położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie rynku starego miasta Sztum, pomiędzy dwoma jeziorami: Barlewickim i Sztumskim. Posiada bezpośredni dostęp do linii brzegowej Jeziora Sztumskiego, wzdłuż którego przebiega Bulwar Zamkowy. Gotycki zamek krzyżacki, dawna Letnia Rezydencja Wielkiego Mistrza Krzyżackiego leży na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, w odległości 12 km od największego w Europie zamku krzyżackiego w Malborku, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Teren wokół zamku stanowi zmodernizowaną, ogólnodostępną przestrzeń publiczną z ciągami pieszymi, ścieżkami rowerowymi oraz małą architekturą.

Nieruchomość jest własnością Miasta i Gminy Sztum, teren jest w pełni uzbrojony i posiada sieć wodno - kanalizacyjną, telekomunikacyjną, elektryczną, wentylację grawitacyjną, instalację odgromową oraz centralne ogrzewanie zasilane z sieci miejskiej. Preferowane cele zagospodarowania zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego obejmują sale muzealne i wystawiennicze, funkcje hotelowe, konferencyjne wraz z zapleczem gastronomicznym, funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, np. SPA.

Gmina rozważa również utworzenie na obszarze wzgórza zamkowego Pomorskiego Parku Historii i Kultury, który będzie sfinansowany ze środków własnych Gminy i środków Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej. Przy realizacji tego scenariusza funkcje użytkowe Parku będą obejmowały przede wszystkim działalność turystyczną, rekreacyjną, kulturalną i edukacyjną³⁷.

³⁶ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 68-69

³⁷ Ibidem, s. 70-71

Kolejnym terenem inwestycyjnym Miasta i Gminy Sztum jest Park Miejski w Sztumie – teren położony bezpośrednio nad Jeziorem Barlewickim, w bliskim sąsiedztwie Wzgórza Zamkowego w Sztumie, tj. Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie. Teren o maksymalnie dostępnej powierzchni 16,90 ha, stanowi jednolity obszar (nieregularny kształt – linia brzegowa jeziora).³⁸

Gmina Stare Pole posiada tereny inwestycyjne w: Starym Polu (53 ha), Królewie (6,5 ha), Ząbrowie (268 ha) i Kaczynosie (45 ha), wszystkie objęte są planem miejscowym, w dwóch ostatnich miejscowościach przewidziano m. in. farmy wiatrowe.

Gmina Nowy Staw posiada 2 tereny inwestycyjne będące własnością gminną: 0,5 ha w obrębie Chlebowo przy drodze krajowej nr 55 (w planie miejscowym przeznaczony na usługi) i 7,6 ha w obrębie Nowy Staw, przy drodze gminnej asfaltowej, 1,6 km od drogi krajowej nr 55, z decyzją o warunkach zabudowy dla obiektów usługowo-przemysłowych, bez przyłączy do instalacji, ale ze wszystkimi sieciami na froncie działki³⁹.

Władze lokalne potrzebują spójnej i konsekwentnie realizowanej strategii rozwoju gospodarczego, akcentującej zwiększanie ilości inwestorów. Istotne jest również zbudowanie rozpoznawalnej marki MOF Malborka jako miejsca atrakcyjnego inwestycyjnie. Warto również wspomnieć o projekcie "Inwestuj w Malbork-kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych" realizowanym w ramach POIG. Dalsze wspieranie przedsiębiorczości lokalnej wraz z systemem zachęt dla dużych przedsiębiorców wzmocni gospodarczo region i będzie miało pozytywny wpływ na rynek pracy⁴⁰.

Przykłady przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym zlokalizowanych na obszarze MOF Malborka:

- Wytwórnia Materiałów Budowlanych „Leier Malbork” Sp. z o. o.,
- Elita Sp. z o.o.
- SONAC Uśnice
- IBEDROLA RENEWABLES Polska Sp. z o.o.
- Malborska Fabryka Wentylatorów Nyborg-Mawent S.A.,
- Produkcja Artykułów Higienicznych „Prino-Plast” Sp. z o. o.,
- Eurofins Polska sp. z o. o.
- ADM Czernin,

³⁸ Ibidem, s. 71

³⁹ Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu Malborskiego na lata 2012 – 2019, op. cit., s. 32

⁴⁰ Strategia przewidywania i zarządzania zmianą społeczno - gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013 – 2020, op. cit., s. 22

- FOBOS INVEST Sp. z o.o.,
- Polska Fabryka Wodomierzy i Ciepłomierzy FILA.

3.3.5. Turystyka

Skoncentrowanie obszaru funkcjonalnego wokół Malborka uzasadnia między innymi dziedzictwo kulturowe i bogata historia, która przyciąga do miasta turystów z Polski i z zagranicy. Malbork kojarzy się z potężną, średniowieczną warownią krzyżacką, przy której powstało miasto Marienburg. Miasto zbudowano na południe od terenów zamkowych gdzie wzniesiono Ratusz (ok. 1380), miejską farę pod wezwaniem św. Jana, Wysokie i Niskie Podcienia oraz system murów obronnych z bramami Mariacką i Garncarską, ochraniający zabudowę mieszkalną⁴¹.

Na terenie MOF walory turystyczne posiada również Miasto Sztum. Układ urbanistyczny Starego Miasta wraz z pozostałymi fragmentami murów obronnych, kościołami oraz zespołem zamkowym podlegają ochronie konserwatorskiej. Wzgórze zamkowe, tj. letnia rezydencja Wielkiego Mistrza Krzyżackiego leży na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, w odległości 12 kilometrów od zamku krzyżackiego w Malborku. Zabytkowy zamek krzyżacki w Sztumie posiada bezpośredni dostęp do linii brzegowej Jeziora Sztumskiego. Obecnie teren wokół zamku, w tym wspomniany w punkcie 3.3.4 Strategii, fragment Bulwaru stanowi zmodernizowaną, ogólnodostępną przestrzeń publiczną z ciągami komunikacji pieszej, ścieżkami rowerowymi oraz z małą architekturą.

Atrakcję turystyczną obszaru MOF Malborka stanowią zachowane zabytki kultury materialnej okresu gotyku (architektura sakralna) oraz z czasów menonitów (domy podcieniowe).

Poza dziedzictwem historycznym obszar MOF Malborka charakteryzuje się również walorami przyrodniczymi. W obrębie MOF funkcjonuje rezerwat przyrody Las Mątawski utworzony w 2005 roku⁴². Niepowtarzalną przyrodę wykorzystują również liczne gospodarstwa agroturystyczne zlokalizowane na terenie powiatu malborskiego i sztumskiego.

Dziedzictwo kulturowe i unikalne warunki przyrodnicze stanowią podstawę budowania przewagi konkurencyjnej regionu. Wykorzystanie tych niewątpliwych walorów poprzez tworzenie na ich podstawie produktów turystycznych stanowi regionalną specjalizację, która umiejętnie rozwijana wzmocni gospodarkę MOF Malborka. Dziedzictwo kulturowe, które dodatkowo wpływa na branże kreatywne związane z rzemiosłem i twórczość artystyczną stanowi o unikalnym charakterze regionu i z powodzeniem może stanowić produkt turystyczny kierowany do zwiedzających z kraju i zagranicy.

⁴¹ <http://www.visitmalbork.pl/> - Historia miasta Malborka

⁴² http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/obiekty_przyrodnicze/rezerwaty_przyrody/

W celu pełnego wykorzystania pozytywnych cech konieczne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury obejmującej między innymi ścieżki rowerowe i infrastrukturę wodną. Już teraz przez teren MOF Malborka przebiegają zarówno szlaki piesze, jak i rowerowe, które stanowią niewątpliwie atrakcję turystyczną dla turystów aktywnie spędzających wolny czas.

Szlaki piesze:

- **I szlak "Kopernikowski"** - kolor czerwony- Olsztyn - Dobrze Miasto - Lidzbark Warmiński - Pieniężno - Braniewo - Frombork - Elbląg - Solnica - Malbork - (przez gminę Sztum) - Las Wielbarski - Gościszewo - Węgry - Uśnice - Biała Góra - Benowo - Ryjewo - Kwidzyn - Gardeja - Grudziądz. Długość trasy wynosi 444 km;
- **II szlak "Nadwiślański"**- kolor niebieski Sztum - Sztumskie Pole - Leśnictwo Wilki - Biała Góra - Piekło - Mątowy Wlk. - Lisewo - Palczewo - Drewnica - Mikoszewo. Długość trasy wynosi 76 km.

Szlaki rowerowe:

- III Międzynarodowy Szlak Rowerowy Euro Route R-1 - kolor zielony - trasa rowerowa prowadzi z Calais we Francji do Saint Petersburga w Rosji.
- Czerwony szlak rowerowy, Szlak Zamków Gotyckich, nowy szlak rowerowy, kolor szlaku czerwony, oznakowanie: znaki metalowe R1/R3 mocowane do istniejących elementów oznakowania drogowego, oraz nowe słupy znaków, znaki ostrzegawcze typu A24, informacyjne C13, znaki malowane na drzewach. Szlak przebiega przez gminy: Malbork, Sztum, Stary Targ, Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń, Mikołajki Pomorskie, Prabuty⁴³.

---

⁴³ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, op. cit., s. 76

Rycina 6. Szlak Zamków Gotyckich

Źródło: UMIG Sztum

Przez obszar MOF Malborka przebiega również droga wodna na rzece Nogat, która stanowi część sieci dróg wodnych objętych projektem *Pętla Żuławska - rozwój turystyki wodnej*. Idea Projektu zakłada stworzenie unikalnego, charakteryzującego się wysoką jakością produktu turystycznego w postaci sieci portów i przystani żeglarskich oraz pomostów cumowniczych, która pozwoli na uprawianie sportów wodnych oraz innych form turystyki na drogach wodnych⁴⁴. Największą atrakcją turystyczną na Nogacie jest wspomniany już Zamek Krzyżacki, który mogą zwiedzać turyści podróżujący drogą wodną dzięki zbudowanej w 2012 roku przystani żeglarskiej. Do infrastruktury na Nogacie należy również zespół śluz w Białej Górze wraz z profesjonalną, całoroczną przystań żeglarską, którą stanowi marina, pomosty cumownicze, parkingi, hangar do zimowania jednostek, zaplecze sanitarne, bosmanat żeglarski, baza gastronomiczna oraz sieć dróg dojazdowych i lokalnych ścieżek turystycznych.

⁴⁴ <http://petla-zulawska.pl/>

Rycina 7. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej

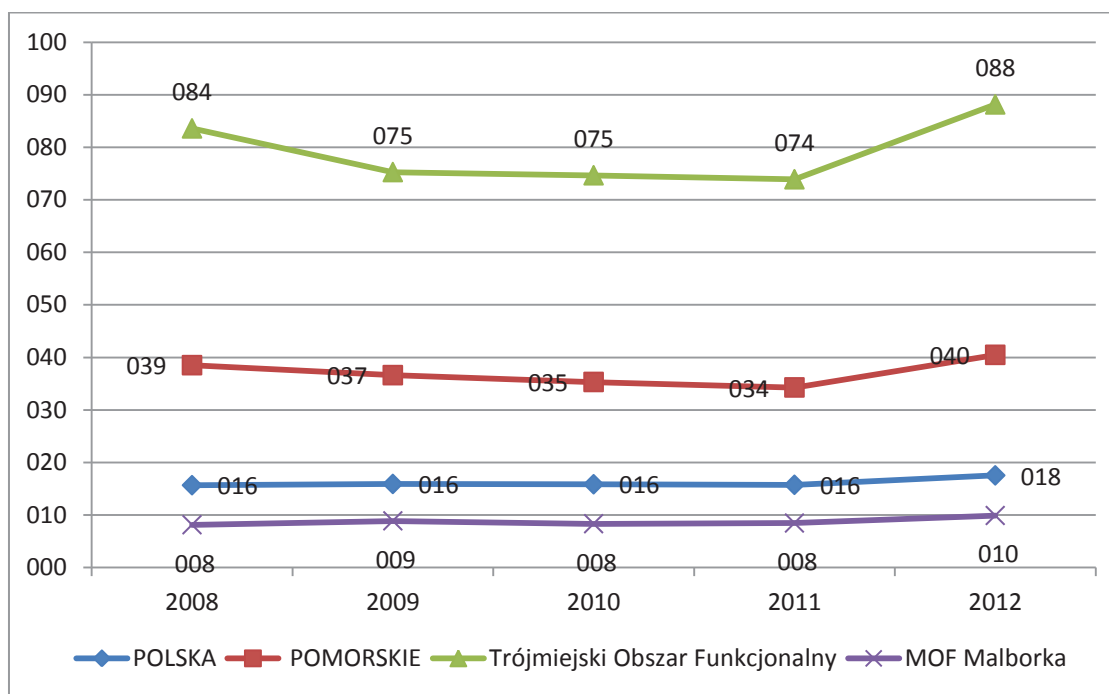
Źródło: http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/projekty/petla_zulawsk

Turystyka wodna przy odpowiedniej promocji i nakładach na infrastrukturę może stać się kolejną inteligentną specjalizacją regionu. Dodatkowo wokół turystyki wodnej można rozwijać inne obszary gospodarki związane z wodą, takie jak hotelarstwo czy przemysł jachtowy. W tak szeroki sposób postrzegany obszar gospodarki można określić jako ekonomię wody.

Mimo dużego znaczenia turystyki dla Malborka i jego obszaru funkcjonalnego możliwości obsługi ruchu turystycznego są ograniczone z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury. Na całym obszarze najlepiej prezentuje się oferta miasta Malborka, który posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną skoncentrowaną głównie wokół Zamku Krzyżackiego.

Braki w infrastrukturze zwłaszcza związanej z usługami noclegowymi prezentuje poniższy wykres. Liczba miejsc noclegowych na terenie województwa pomorskiego jest czterokrotnie wyższa niż na terenie MOF Malborka. Znaczące walory turystyczne mogą okazać się niewystarczające bez rozwijania infrastruktury i pobudzania przedsiębiorczości w sektorze usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. Bez wsparcia samorządów szanse związane ze spożytkowaniem atrakcyjności turystycznej regionu prawdopodobnie nie zostaną wykorzystane.

Wykres 48. Miejsca noclegowe na 1000 ludności na terenie MOF Malborka w latach 2008 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Diagnoza w obszarze turystyki zidentyfikowała inteligentne specjalizacje, które przy odpowiednim wsparciu mogą znacznie pobudzić gospodarkę MOF Malborka. Do specjalizacji możemy zaliczyć turystykę wodną (również w szerszym kontekście ekonomii wody) oraz turystykę opartą o dziedzictwo kulturowe i regionalne produkty. W celu pełnego wykorzystania istniejących możliwości konieczne są inwestycje w infrastrukturę i współdziałanie samorządów w obszarze turystyki.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, ma na celu ocenę mocnych i słabych stron oraz służy do ewaluacji szans i zagrożeń rozwojowych w otoczeniu zewnętrznym. Analiza SWOT określi zatem strategiczne czynniki warunkujące rozwój MOF Malborka oraz jego przyszłe kierunki rozwoju. Wizja, misja i cele sformułowane w Strategii rozwoju powinny umożliwiać efektywne wykorzystanie mocnych stron obszaru funkcjonalnego, minimalizować ich słabości, umożliwiając przy tym wykorzystanie zidentyfikowanych w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Na potrzeby niniejszej Strategii analizy SWOT MOF Malborka dokonano w 3 obszarach tematycznych:

- Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne- obszar obejmuje zagadnienia związane z infrastrukturą techniczną, transportem i dostępnością komunikacyjną;
- Kapitał ludzki- obszar ten obejmuje zagadnienia z zakresu demografii, edukacji i kultury, zdrowia, sportu i rekreacji, integracji społecznej i rynku pracy;
- Gospodarka- obszar obejmuje zagadnienia z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, atrakcyjności inwestycyjnej i spójnej oferty turystycznej MOF Malborka.

W ramach przedstawionej poniżej analizy SWOT uwzględniono głównie opinie mieszkańców terenów MOF Malborka, które zostały zebrane w ankietach konsultacyjnych, oraz opinie Partnerów Projektu zebrane podczas spotkań roboczych. Wyniki ankiet zostały szczegółowo przedstawione w „Raporcie z konsultacji społecznych”, stanowiącym załącznik nr 1 do Strategii.

4.1. Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura i środowisko naturalne

MOCNE STRONY

- Dobry stan środowiska naturalnego,
- Dobry poziom infrastruktury teleinformatycznej,
- Dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna MOF Malborka- Bliskość Obwodu Kaliningradzkiego, Aglomeracji Trójmiejskiej,
- Wysoki potencjał zasobów dla rozwoju energetyki odnawialnej,
- Dotychczasowe inwestycje w OZE,
- Montaż energooszczędnego oświetlenia typu LED oraz termomodernizacja znacznej części budynków użyteczności publicznej (oszczędność energii) na wybranych terenach MOF Malborka (Sztum, Dziergoń),

- Inwestycje rewitalizacyjne,
- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, ciepłownicza, gazownicza i energetyczna) na terenach miejskich.

SŁABE STRONY

- Zły stan techniczny niektórych odcinków dróg- w szczególności zbyt mała przepustowość, wąskie gardła dostępności transportowej w Malborku, Sztumie, Nowym Stawie (brak obwodnic i drugiej nitki na moście nad Nogatem)- pogorszenie się wewnętrznej dostępności komunikacyjnej,
- Brak inteligentnej sygnalizacji świetlnej w Malborku,
- Brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych w miastach,
- Niewystarczający stan i zasięg sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich;
- Zła jakość wykonywanych remontów dróg,
- Peryferyzacja komunikacyjna wiejskich terenów MOF Malborka,
- Ograniczone możliwości korzystania z transportu kolejowego;
- Niewystarczająca długość i zły stan kanalizacji deszczowej oraz kolektorów deszczowych;
- Brak współpracy międzygminnej w zakresie zaopatrzenia w energię i paliwa gazowe;
- Zły stan oświetlenia na niektórych terenach MOF Malborka;
- Niewystarczające środki finansowe (własne) na inwestycje w OZE oraz termomodernizację.
- Niedostatecznie rozwinięty system ścieżek rowerowych;
- Wysokie potrzeby w zakresie melioracji i kompleksowego uporządkowania systemów przeciwpowodziowych.

SZANSE

- Bliskość aglomeracji Trójmiasta oraz – z rozwiniętą gospodarką i usługami wyższego rzędu,
- Popyt na energię produkowaną z OZE oraz innowacje w energetyce,
- Wprowadzenie przyjaznych przepisów prawa dla OZE, w tym tych związanych z wykorzystaniem instalacji fotowoltaicznych do produkcji energii elektrycznej,
- Większy zakres stosowania innowacyjnych, energooszczędnych i proekologicznych technologii przez biznes, samorządy, mieszkańców,

- Wykorzystanie funduszy unijnych w zakresie OZE, termomodernizacji,
- Powiązanie wodne z Gdańskiem, Wisłą i Zalewem Wiślanym,
- Wykorzystanie finansowania zewnętrznego na rewitalizację i budowę nowej sieci dróg, w tym dróg powiatowych, obwodnic, dojazdów do dróg ekspresowych i autostrady A1,
- Rozwój połączeń kolejowych przez PKP (lobbing władz samorządowych gmin, powiatów, województwa),
- Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych (w tym z funduszy UE) na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci deszczowej i kolektorów deszczowych,
- Rozbudowa sieci gazowej na terenie MOF Malborka,
- Stworzenie kompleksowego planu infrastruktury komunikacji (spójne Studium komunikacyjne dla MOF Malborka),
- Wykorzystanie, krajowych i zagranicznych środków pomocowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz realizację inwestycji proekologicznych przez biznes, samorządy, organizacje pozarządowe.

ZAGROŻENIA

- Pogarszający się stan środowiska naturalnego,
- Likwidacja niektórych połączeń kolejowych,
- Częste zmiany przepisów prawnych w zakresie OZE, gospodarki odpadami,
- Ograniczona dostępność kapitałów własnych MOF Malborka na inwestycje w infrastrukturę techniczną, drogową, OZE oraz inwestycje termomodernizacyjne,
- Możliwość ograniczenia środków UE na inwestycje w infrastrukturę techniczną, drogową, OZE oraz inwestycje termomodernizacyjne,
- Znaczący wzrost zapotrzebowania na energię ciepłą i elektryczną,
- Niebezpieczeństwo wyczerpania złóż węgla kamiennego,
- Nie powstanie obwodnic i drugiej nitki mostu na Nogacie- pogarszanie się dostępności komunikacyjnej MOF Malborka,
- Postępująca degradacja infrastruktury dróg wojewódzkich,
- Wysokie koszty utrzymania nowo powstałej infrastruktury.

4.2. Kapitał ludzki

MOCNE STRONY

- Funkcjonowanie organizacji i ośrodków kulturotwórczych: zespoły regionalne, animatorzy kultury,
- Cykliczne imprezy kulturalne, turystyczne i sportowe o ogólnokrajowym wymiarze – plenery malarskie, festiwale i koncerty, wyścigi wodne, sportowe biegi,
- Cenne zasoby ludzkie do wykorzystania – w tym wiele osób z kwalifikacjami odpowiadającymi profilom gospodarczym MOF Malborka (obsługa ruchu turystycznego, gastronomia),
- Rozwinięta sieć szkół średnich i zawodowych,
- Modernizowana infrastruktura edukacyjna (szkoły, przedszkola);
- Dobrze wykształcona i doświadczona kadra pedagogiczna;
- Zróżnicowana oferta edukacyjna,
- Stosunkowo wysokie nakłady na edukację i wychowanie,
- Bliskość dużych ośrodków akademickich – Trójmiasto,
- Modernizowana infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia,
- Dobry poziom funkcjonowania ośrodków z zakresu polityki społecznej – centrum pomocy rodzinie, gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, rodzinne domy dziecka,
- Funkcjonowanie placówek instytucjonalnej pomocy niepełnosprawnym;
- Stosunkowo niskie koszty pracy na terenie MOF Malborka,
- Dobry stan miejsc i obiektów kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych w Malborku i Sztumie,
- Prężnie działające Stowarzyszenia i Kluby Sportowe;
- Bogata letnia oferta sportowo – rekreacyjna dla mieszkańców.

SŁABE STRONY

- Starzenie się społeczeństwa,
- Ujemne saldo migracji na terenie MOF Malborka,
- Niski poziom opieki zdrowotnej w subregionie,
- Wzrost współczynnika zgonów na 1000 mieszkańców- rosnąca umieralność społeczeństwa z powodów chorób cywilizacyjnych,

- Słaby dostęp do medycznych usług specjalistycznych,
- Słaba promocja zdrowia (jeden z najniższych w województwie wskaźników realizacji programów zdrowotnych na rzecz mieszkańców),
- Bariery architektoniczne ograniczające swobodę poruszania się osób niepełnosprawnych,
- Wysokie bezrobocie w subregionie,
- Brak dużych pracodawców na terenie MOF Malborka,
- Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych;
- Ograniczone zasoby wykwalifikowanej siły roboczej – marketing, zarządzanie, ekonomia, języki obce,
- Niewystarczające dopasowanie podaży i popytu na rynku pracy (w tym wolny proces re kwalifikacji, silny stereotyp podziału na męskie i damskie zawody),
- Niski stopień wykorzystania elastycznych form zatrudnienia w firmach na terenie MOF Malborka,
- Brak ścisłego powiązania systemu edukacji z potrzebami rynku pracy,
- Brak instytucjonalnych form wspierających podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej,
- Niewystarczające działania umożliwiające zmianę kwalifikacji zawodowej osób dorosłych,
- Słabo rozwinięte innowacyjne formy kształcenia oraz niewielkie wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia,
- Niewystarczająca, przestarzała i niedostosowana do potrzeb rynku pracy infrastruktura szkolnictwa zawodowego,
- Niezadawalające efekty kształcenia, które znajdują przełożenie w niezadawalających wynikach egzaminów zewnętrznych,
- Niski kapitał społeczny – niedostateczna świadomość potrzeby i umiejętności współpracy, postaw obywatelskich,
- Niedostatki bazy sportowej, brak „zimowej” infrastruktury sportowej (basen kryty, lodowisko),
- Wzrost alkoholizmu i narkomanii wśród młodych,
- Osłabienie więzi rodzinnych i stosunkowo częste patologie rodzinne,
- Nieodpowiednia infrastruktura przystosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;

- Coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych i długotrwale bezrobotnych,
- Słaba oferta kulturalna dla mieszkańców terenów wiejskich,
- Za mało zróżnicowana oferta kulturalna,
- Mała liczba funkcjonujących na terenie MOF Malborka NGOs i niska skuteczność lokalnych NGOs w pozyskiwaniu Funduszy na realizację działań statutowych.

SZANSE

- Rozwój lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych- programy aktywizacji bezrobotnych,
- Rosnący poziom akceptacji uczestników rynku pracy do stosowania elastycznych form zatrudnienia,
- Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz infrastruktury placówek edukacyjnych,
- Wzrost zainteresowania inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną i terenami inwestycyjnymi MOF Malborka,
- Dynamiczny wzrost gospodarczy w kraju,
- Rozwój instytucji rynku pracy,
- Wysoki poziom edukacji w kraju,
- Aktywizacja na poziomie centralnym polityki prorodzinnej,
- Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia i wdrażanie akcji profilaktycznych,
- Realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządów i NGOs na rzecz rozwoju postaw obywatelskich i przedsiębiorczych,
- Rewitalizacja przestrzeni publicznych i nadanie im prospołecznych funkcji (włączenie społeczne),
- Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, kulturalnej i społecznej i edukacyjnej;
- Rozpoznawalność kalendarza imprez opartego na flagowych wydarzeniach rozłożonych równomiernie = wydłużenie sezonu kulturalno-turystycznego,
- Dostępność środków UE na realizację projektów prospołecznych (sport, kultura, rekreacja, włączenie społeczne, aktywizacja zawodowa, edukacja).

ZAGROŻENIA

- Dalsza „emigracja” ludności, głównie młodych osób- ujemne saldo migracji,
- Pogłębianie się procesu „starzenia się” społeczeństwa oraz pogłębiający się niż demograficzny (spadek liczby uczniów),
- Pogłębiające się bezrobocie w kraju i ogólnokrajowa dekonunktura gospodarcza,
- Wysokie obciążenia finansowe firm, duże koszty pracy,
- Dalsze zubożenie społeczeństwa,
- Nasilenie się patologii społecznych,
- Izolacja społeczna,
- Spadek poziomu opieki zdrowotnej w kraju,
- Częste zmiany i brak przejrzystości przepisów prawnych,
- Ograniczona dostępność kapitału, w tym z funduszy UE, na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej (edukacja, sport, kultura, zdrowie i pomoc społeczna),
- Brak polityki prorodzinnej na poziomie centralnym,
- Niestabilna polityka oświatowa państwa,
- Niewystarczająca alokacja funduszy UE na projekty z zakresu samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej,
- Brak działań centralnych wspierających i integrujących środowisko trzeciego sektora.

4.3. Gospodarka

MOCNE STRONY

- Dostępne atrakcyjne tereny inwestycyjne na terenie MOF Malborka, w tym te, objęte statusem SSE,
- Przyjazna inwestowaniu polityka fiskalna na terenie MOF Malborska (PSSE),
- Zróżnicowana działalność podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie MOF Malborka,
- Rozwinięte tereny rolnicze,
- Dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna MOF Malborka (Trójmiasto, Morze Bałtyckie, Obwód Kaliningradzki, uruchomienie mostu w Kwidzynie),

- Rozwinięta infrastruktura niezbędna do uprawiania aktywnej turystyki (przystanie jachtowe, ścieżki piesze i rowerowe, konne),
- Podejmowanie zintegrowanych działań lokalnych samorządów w ramach MOF Malborka- wartość dodana dla rozwoju gospodarki,
- Unikalne w skali światowej dziedzictwo kultury- zamek w Malborku, Sztumie (Szlak Zamków Gotyckich), zabytki gotyckiej architektury sakralnej i kultury menonickiej,
- Atrakcyjne warunki krajobrazowo – przyrodnicze wpływające na atrakcyjność turystyczną MOF Malborka i sprzyjające rozwojowi agroturystyki,
- Niskie koszty pracy na terenie MOF Malborka,
- Prężne pozyskiwanie środków UE i ich efektywne wykorzystanie wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy MOF Malborka,
- Produkty turystyczne, w tym m.in. Szlak Zamków Gotyckich, Pętla Żuławska.

SŁABE STRONY

- Stosunkowo słabo rozwinięta mikroprzedsiębiorczość na terenie MOF Malborka,
- Niska aktywność gospodarcza mieszkańców MOF Malborka,
- Niska wydajność przedsiębiorstw,
- Niedostatek silnych podmiotów gospodarczych,
- Niezagospodarowane tereny inwestycyjne- słabe zainteresowanie inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną na terenach MOF Malborka;
- Brak przedsiębiorstw z branż nowoczesnych technologii,
- Brak ustalonych, spójnych dla całego regionu kierunku działań promocyjnych, brak marketingu terytorialnego (promocja turystyczna i gospodarcza),
- Słabo rozwinięta baza hotelowa, gastronomiczna i rekreacyjno-sportowa (w szczególności pod klienta biznesowego),
- Słabo rozwinięta agroturystyka,
- Brak sieciowych, kompleksowych, całorocznych produktów turystycznych oraz doświadczenia w ich tworzeniu i wdrażaniu,
- Brak co najmniej dwudniowej, całorocznej oferty turystycznej, w tym w sezonie jesienno -zimowym,
- Słabo rozwinięta turystyka wodna (pomimo doskonałych warunków),
- Niewystarczająca polityka przeciwdziałania bezrobociu,
- Brak wspólnych działań lokalnych przedsiębiorców o profilu turystycznym.

SZANSE

- Otwarcie ruchu bezwizowego z Obwodem Kaliningradzkim,
- Wystarczająca dostępność i efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego, w tym środków UE na realizację zadań wpływających na rozwój gospodarczy MOF Malborka,
- Zainteresowanie przedsiębiorców, w tym inwestorów zagranicznych, wolnymi terenami inwestycyjnymi, w tym objętymi statusem specjalnej strefy ekonomicznej,
- Ograniczanie kosztów przedsiębiorstw – relokacja centrów usług na obszary o niskich kosztach pracy,
- Wzrost gospodarczy kraju,
- Prowadzenie aktywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (dofinansowanie stanowisk pracy, przyjazna inwestorom polityka fiskalna),
- Rozwój małej przedsiębiorczości w oparciu o rozwój turystyki w regionie Żuław i Pomorza,
- Szeroki strumień środków z UE na wsparcie kooperacji przedsiębiorców,
- Rozwój i umocnienie partnerstwa w ramach MOF Malborka- podejmowanie wspólnych, spójnych działań prorozwojowych, w tym aplikowanie o finansowanie zewnętrzne,
- Polepszający się poziom infrastruktury drogowej w kraju,
- Dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej MOF Malborka,
- Rosnący popyt na usługi turystyczne,
- Rozwój, sieciowanie i spójna promocja regionalnych produktów turystycznych, jakimi są Polski Szlak Zamków Gotyckich oraz Pętla Żuławska,
- Specjalizacja regionalna- światowe trendy w turystyce- „slow life”, turystyka aktywna, biznesowa, zdrowotna, ekoturystyka, turystyka związana z historią i kulturą,
- Dobre położenie geograficzne na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych
- Zwiększenie ruchu turystycznego w szczególności sezonie jesienno-zimowym
- Zwiększenie rozpoznawalności marki i oferty MOF Malborka na europejskich i krajowych rynkach turystycznych,
- Powstanie i animowanie klastra turystycznego.

ZAGROŻENIA

- Prowadzenie pasywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (brak dofinansowania stanowisk pracy, nieprzyjazna inwestorom polityka fiskalna),
- Niestabilność przepisów prawa,
- Ograniczone inwestycje przedsiębiorstw w Polsce i na świecie – niechęć do realizacji większych projektów inwestycyjnych,
- Niesprzyjająca koniunktura w gospodarce światowej i krajowej (zbyt wolny rozwój gospodarczy w kraju),
- Trudny dostęp do kredytów inwestycyjnych dla małych firm,
- Słaba polityka proeksportowa i proinwestycyjna państwa w stosunku do małych i średnich firm,
- Sezonowość w turystyce,
- Niższy popyt na usługi turystyczne w Polsce i na świecie z powodu słabej koniunktury,
- Ograniczona dostępność kapitału, w tym środków z UE,
- Potencjalnie wymagany wysoki wkład własny w ramach projektów inwestycyjnych realizowanych w następnym okresie programowania funduszy UE,
- Emigracja społeczeństwa młodego i wykształconego,
- Konkurencyjna oferta inwestycyjna innych MOF i tym samym utrata klientów inwestycyjnych,
- Konkurencyjna oferta turystyczna innych regionów.

4.4. Wnioski do dalszej analizy

Analiza SWOT, przeprowadzona w trzech obszarach strategicznych, jest podstawą do wyznaczenia celów strategicznych oraz operacyjnych w kontekście wykorzystania mocnych stron oraz szans w makrootoczeniu, minimalizując oddziaływanie potencjalnych zagrożeń i eliminując słabe strony MOF Malborka.

W obszarze **zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury i środowiska naturalnego** MOF Malborka charakteryzuje się dobrym stanem środowiska naturalnego i dobrą zewnętrzną dostępnością komunikacyjną- bliskość Trójmiasta. Stan wewnętrznej infrastruktury drogowej wymaga jednak modernizacji i rozwoju (w zakresie dróg powiatowych, utworzenia obwodnic), co ma zapewnić wymaganą przepustowość dróg i

poprawić wewnętrzną dostępność komunikacyjną MOF Malborka, w tym na terenach wiejskich. Ważnym aspektem w zakresie integracji komunikacyjnej jest również rozwój systemu ścieżek rowerowych i zintegrowanie systemu z drogowymi węzłami komunikacyjnymi. Szansą w tym zakresie jest pozyskanie zewnętrznego finansowania, w tym z UE, na projekty z zakresu infrastruktury drogowej. Spójna polityka komunikacyjna jest jednym z priorytetowych działań samorządów tworzących MOF, wpływa bowiem na poprawę konkurencyjności lokalnej gospodarki, wzrost mobilności mieszkańców całego obszaru funkcjonalnego, co związane jest ze wzrostem aktywności zawodowej oraz rozwojem lokalnej przedsiębiorczości.

Proekologiczne działania MOF Malborka- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, inwestycje w OZE oraz wykorzystanie biomasy w procesie produkcji energii, ciepłej wskazują, iż MOF Malborka zmierza do bilansu energetycznego z poszanowaniem środowiska naturalnego, co niewątpliwie wpływa na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej subregionu. Respondenci oraz przedstawiciele Partnerów MOF Malborka uznali energetykę, jako niezwykle istotny obszar dla wspólnych działań strategiczno – operacyjnych, zapewniający długoterminowe korzyści ekonomiczne i społeczne. Brak wystarczających środków budżetowych na realizację działań w zakresie inwestycji energetycznych, który stanowi słabą stroną MOF Malborka, może zostać rozwiązany w przypadku wystarczającej alokacji środków finansowych, głównie z funduszy UE, na tego rodzaju działania inwestycyjne. Ważnym aspektem jest również dalsza promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców terenów MOF Malborka.

W zakresie infrastruktury technicznej słabą stroną MOF Malborka jest niewystarczający zasięg i zły stan sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na terenach wiejskich oraz zły stan kanalizacji deszczowej i kolektorów deszczowych. Również w tym zakresie szansą dla MOF Malborka jest pozyskanie finansowania zewnętrznego na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, w tym deszczowej oraz wodociągowej, czy też budowę nowoczesnych, proekologicznych kolektorów deszczowych.

Reasumując stan zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz środowiska naturalnego MOF Malborka pomimo identyfikacji słabych stron związanych głównie z brakiem wystarczającego finansowania na modernizację i rozwój infrastruktury drogowej, energetycznej i technicznej, przy efektywnym wykorzystaniu wszystkich istniejących szans, przeważających nad zidentyfikowanymi zagrożeniami, ma szansę na dynamiczny rozwój, który sprzyjać będzie rozwojowi społeczno – gospodarczemu całego obszaru funkcjonalnego.

Analiza SWOT w odniesieniu do **Kapitału ludzkiego** MOF Malborka przeprowadzona została głównie w nawiązaniu do demografii, rynku pracy, kultury, edukacji, zdrowia, sportu i rekreacji, a także pomocy i integracji społecznej.

Jednym z głównych problemów demograficznych całego obszaru funkcjonalnego jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, związane z mniejszą ilością urodzeń oraz migracją młodych mieszkańców z terenów MOF Malborka do dużych aglomeracji miejskich (ujemne saldo migracji). Migracja osób młodych spowodowana jest trudną sytuacją na lokalnym rynku pracy, rosnącym bezrobociem długoterminowym i słabą rozwiniętą przedsiębiorczością. Taki stan rzeczy może mieć negatywne skutki w dynamice dalszego rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego i wymaga od samorządów stanowczych działań w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców, inicjatyw pro przedsiębiorczych oraz tych związanych z budowaniem lokalnej tożsamości obywatelskiej.

MOF Malborka oferuje stosunkowo bogatą ofertę edukacyjną, jednakże przy słabym wykorzystaniu w procesie kształcenia innowacyjnych form kształcenia oraz nowoczesnych technologii. Niedostateczne jest również powiązanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych z lokalną gospodarką i rynkiem pracy. Taki stan rzeczy zmienić może efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego na dalszy rozwój edukacji, przy stabilnej polityce oświatowej państwa oraz zahamowaniu spadku liczby uczniów.

Mocną stroną miast MOF Malborka jest również dobry stan obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, które oferują mieszkańcom stosunkowo bogatą ofertę kulturalną i sportową. Dostępność do infrastruktury sportowej i kulturalnej na terenach wiejskich jest jednak ograniczona. Pełne wykorzystanie potencjału i infrastruktury sportowej związane jest z możliwością stworzenia zimowej oferty sportowej, co byłoby możliwe dzięki powstaniu subregionalnego ośrodka sportu i rekreacji byłoby możliwe dzięki powstaniu, z wykorzystaniem zewnętrznego finansowania, scentralizowanego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

Na terenie całego obszaru funkcjonalnego istnieje stosunkowo dobrze rozwinięta i wyposażona infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia (szpitale, ośrodki zdrowia, apteki), przy czym dostęp do specjalistycznych usług medycznych jest znacznie ograniczony. Pacjenci nie są zadowoleni również z poziomu opieki zdrowotnej na terenie MOF Malborka. Ważnym aspektem w zakresie stanu zdrowia lokalnego społeczeństwa jest edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia, akcje profilaktyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych, które są główną przyczyną umieralności wśród mieszkańców z terenów MOF Malborka.

Obszar funkcjonalny boryka się z problemem wysokiego, długotrwałego bezrobocia i związanym z nim zubożeniem społeczeństwa, które z kolei prowadzi do różnych patologii (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie itd.). Mocną stroną MOF Malborka są prężnie funkcjonujące ośrodki pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej, które jednak potrzebują zwiększonego dofinansowania na realizację wszystkich działań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej potrzebujących ich mieszkańców z terenów MOF Malborka. Szansą w tym zakresie może być pozyskanie funduszy unijnych na realizację w/w projektów, wzrost wartości inwestycji bezpośrednich, wprowadzenie nowych elastycznych form zatrudnienia oraz utworzenie nowych miejsc pracy. Największym problemem z tzw. „makrootoczenia”

może okazać się pogłębiający się kryzys gospodarczy całego kraju, który wpłynie negatywnie na dynamikę rozwoju gospodarczego MOF Malborka.

Niezwykle istotnym aspektem w zakresie subregionalnego rozwoju społecznego stanowi kwestia integracji społecznej, wzajemnej współpracy i postaw obywatelskich, co niestety nie jest mocną stroną wśród mieszkańców MOF Malborka. Szansę na pozytywną zmianę w tym zakresie stanowi prospołeczna rewitalizacja przestrzeni publicznych i nadanie im nowych, integrujących lokalną społeczność funkcji, co niewątpliwie przyczyni się również do odbudowy społeczeństwa obywatelskiego.

Analiza SWOT wykazała, iż największym problemem MOF Malborka jest wysokie, długotrwałe bezrobocie, które prowadzi do zubożenia społeczeństwa oraz patologii społecznych. Działania lokalnych samorządów i innych instytucji z obszaru pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej (głównie NGOs), przy efektywnym wykorzystaniu finansowania ze środków UE powinny prowadzić aktywną politykę proinwestycyjną, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej (włączenie społeczne). Należy wykorzystać wszystkie zidentyfikowane szanse w otoczeniu zewnętrznym, które wyeliminować mają słabe strony MOF Malborka, aby w pełni wykorzystać duży potencjał rozwojowy omawianego obszaru.

W obszarze **Gospodarki** za najmocniejszą stronę MOF Malborka uznano jego atrakcyjność turystyczną, związaną z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi i unikalnym na skalę światową dziedzictwem kulturowym. Rozwój i specjalizacja turystyki, wraz z rozwojem sieciowych produktów turystycznych i usług około turystycznych, są największymi szansami dla rozwoju gospodarczego całego obszaru funkcjonalnego. W chwili obecnej dynamika rozwoju turystyki na terenie MOF Malborka ograniczona jest przez brak spójnych dla całego subregionu kierunków działań promocyjnych, słabo rozwiniętą bazę hotelową i gastronomiczną oraz brak co najmniej dwudniowej, całorocznej oferty turystycznej, w tym oferty dla klienta biznesowego. Szansą dla MOF Malborka w likwidacji słabych stron w zakresie rozwoju turystyki jest umocnienie partnerstwa w ramach MOF Malborka podejmowanie wspólnych, spójnych działań prorozwojowych, w tym wspólne aplikowanie o finansowanie zewnętrzne oraz sieciowanie i spójna promocja regionalnych produktów turystycznych, jakimi są Polski Szlak Zamków Gotyckich oraz Pętla Żuławska. Samorządy w ramach MOF Malborka powinny wykorzystać światowe trendy w turystyce i wyspecjalizować swoją ofertę w zakresie turystyki aktywnej, kulturowej, zdrowotnej i biznesową.

MOF Malborka dysponuje bogatą ofertą inwestycyjną w postaci gruntów inwestycyjnych, w tym tych objętych statusem SSE, co w połączeniu z przyjazną polityką fiskalną oraz dobrą dostępnością komunikacyjną stanowi o atrakcyjności inwestycyjnej MOF Malborka. Słabą stroną obszaru funkcjonalnego jest jednak brak spójnej, szeroko zakrojonej promocji gospodarczej, co przekłada się na słabe zainteresowanie inwestorów w/w terenami, co wpływa negatywnie na lokalny rynek pracy.

MOF Malborka charakteryzuje się również słabo rozwiniętą mikroprzedsiębiorczością, co związane jest z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców terenów MOF Malborka. Samorządy MOF Malborka muszą wykorzystać pro przedsiębiorczą politykę państwa oraz zewnętrzne finansowanie na projekty z zakresu rozwoju lokalnej mikro i małej przedsiębiorczości (dofinansowanie działalności gospodarczej, stanowisk pracy, wsparcie inwestycyjne i pomostowe).

Największą szansą na dynamiczny rozwój gospodarczy MOF Malborka jest więc wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego i inwestycyjnego oraz istniejących w makrootoczeniu możliwości rozwojowych, w tym głównie pozyskanie finansowanie zewnętrznego na projekty turystyczne i te związane z pobudzaniem lokalnej przedsiębiorczości i poprawą atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego.

5. Wizja i misja rozwoju MOF Malborka

WIZJA

Miejski Obszar Funkcjonalny Malborka rozwiniętym gospodarczo centrum turystycznym subregionu, obszarem aktywnych mieszkańców i proekologicznych postaw.

Miejski Obszar Funkcjonalny Malborka w roku 2020 to:

- Zintegrowany wewnętrznie obszar z unikalną w skali kraju całoroczną ofertą turystyczną;
- Miejsce atrakcyjne dla inwestorów;
- Subregionalny ośrodek edukacyjny z ofertą dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Obszar kreatywnych i przedsiębiorczych mieszkańców, zaangażowanych w życie społeczno – gospodarcze powiązanych funkcjonalnie samorządów terytorialnych;
- Obszar o bogatej ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej;
- Rozwinięty komunikacyjnie i technologicznie obszar o czystym środowisku.

MISJA

Budowanie zintegrowanego potencjału społeczno – gospodarczego MOF Malborka w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie sprzyjających warunków inwestycyjnych, poprawa dostępności komunikacyjnej oraz spójna promocja różnorodnych produktów turystycznych, tworzonych w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – kulturowe, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Misja pozwala na jednoznaczne wytypowanie obszarów priorytetowych oraz celów strategicznych Strategii, określa przyszłe korzyści oferowane przez MOF malborka zarówno jej mieszkańcom, jak i turystom oraz inwestorom. Misja i wizja tworzą tożsamość i spójność wewnętrzną całego obszaru funkcjonalnego, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

6. Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne

Obszary priorytetowe wraz z przyporządkowanymi im celami strategicznymi przedstawiono w formie tabelarycznej. Cele strategiczne skonkretyzowane zostały natomiast w postaci celów operacyjnych, które wyznaczają szczegółowe kierunki działań i którym przyporządkowano projekty kluczowe dla rozwoju MOF Malborka.

Tabela 2. Obszary priorytetowe i cele strategiczne

EFEKTYWNA GOSPODARKA (P1)	AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO (P2)	FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (P3)
CS.1.1 Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki	CS.2.1 Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny	CS.3.1 Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej MOF Malborka
CS.1.2 Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego	CS.2.2 Efektywny system edukacji	CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczno – techniczny MOF Malborka

Źródło: Opracowanie własne

6.1. Obszar priorytetowy EFEKTYWNA GOSPODARKA (P1)

Efektywność działań w zakresie pobudzania lokalnej przedsiębiorczości oraz wspierania działań proinwestycyjnych determinuje konkurencyjność gospodarki całego obszaru funkcjonalnego tym samym szeroko rozumiany rozwój społeczno – gospodarczy subregionu.

Z uwagi na położenie geograficzne, dziedzictwo kulturowe oraz posiadaną infrastrukturę turystyczną na rozwój gospodarczy MOF Malborka wpływać będzie głównie ekspansja branży turystycznej.

W ramach w/w obszaru priorytetowego wyznaczono następujące cele strategiczne oraz uzupełniające je cele operacyjne.

Cel strategiczny CS.1.1 Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki

Konkurencyjność lokalnej gospodarki mierzona jest potencjałem inwestycyjnym całego obszaru funkcjonalnego oraz stopniem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Cele operacyjne:➤ **CO.1.1.1 Zwiększenie potencjału inwestycyjnego MOF Malborka**Rodzaje działań:

- Stworzenie zintegrowanej oferty inwestycyjnej dla całego MOF Malborka w oparciu o regionalne specjalizacje;
- Opracowanie i promocja spójnej marki inwestycyjnej i identyfikacji wizualnej dla całego MOF Malborka;
- Elastyczne przystosowanie infrastruktury w Parkach inwestycyjnych (Malbork, Sztum) do potrzeb potencjalnych inwestorów (współpraca z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Invest In Pomerania);
- Rozszerzanie zakresu systemu zachęt inwestycyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych, w tym z zakresu regionalnych specjalizacji;
- Utworzenie nowych trwałych miejsc pracy

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba nowych inwestycji zewnętrznych (szt.)	0	8	Dane Partnerów MOF
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach w/w inwestycji (stanowiska)	0	100	Dane Partnerów MOF
Powierzchnia dostępnych na terenie MOF Malborka w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych z możliwością lokalizacji przemysłu (ha)	43,58***	125	Dane Partnerów MOF

* Wartość skumulowana

** Źródło weryfikacji- dane Partnerów MOF Malborka

** Dane Partnerów MOF Malborka, 2013 rok

➤ **CO.1.1.2 Rozwój subregionalnej przedsiębiorczości**Rodzaje działań:

- Zintegrowana promocja idei samozatrudnienia oraz wdrażanie programów finansowo - doradczych w tym zakresie;

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w sektorach kreatywnych, opartych o lokalne dziedzictwo kulturowe (twórczość artystyczna, usługi turystyczno – rekreacyjne) oraz regionalnych specjalizacjach (inteligentne specjalizacje);
- Stworzenie wielopodmiotowego systemu wspierania rozwoju i obsługi biznesu opartego o współpracę partnerów MOF Malborka;
- Wsparcie ekspansji działalności operacyjnej oraz inwestycyjnej przedsiębiorstw z terenów MOF Malborka;
- Wsparcie procesów wdrażania innowacji, w tym technologicznych w przedsiębiorstwach;
- Wsparcie i rozwój działalności Inkubatora przedsiębiorczości (kultury) w Malborku;
- Promocja idei współpracy i partnerstwa branżowego wśród przedsiębiorstw Obszaru Gospodarczego Dolnej Wisły (inicjatywny klastrowe).

Oczekiwane efekty:

- Utworzenie nowych miejsc pracy;
- Utworzenie nowych mikro oraz małych przedsiębiorstw, w tym w sektorach kreatywnych (twórczość artystyczna oparta o lokalne dziedzictwo kulturowe) oraz w ramach inteligentnych specjalizacji (turystyka);
- Wzrost nakładów na innowacje procesowe, produktowe wśród lokalnych przedsiębiorstw;
- Ekspansja działalności inwestycyjnej i operacyjnej lokalnych przedsiębiorstw;
- Wzrost liczby inicjatyw klastrowych na terenie MOF Malborka.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców (szt.)	1 719**	2 000	GUS
Liczba inicjatyw klastrowych (szt.)	1,0***	min 2,0	Dane Partnerów MOF

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

*** Nadwiślański Klaster Energii Odnawialnej, 2013 rok

Cel strategiczny CS.1.2 Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego

MOF Malborka charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczo – kulturowymi, unikalnym dziedzictwem kulturowym (Szlak Zamków Gotyckich) oraz stosunkowo rozwiniętą infrastrukturą turystyczną. W związku z powyższym turystyka (m.in. kulturowa,

krajoznawcza, aktywna) stanowi specjalizację subregionu (inteligentna specjalizacja), na której cały obszar funkcjonalny może opierać swój rozwój społeczno – gospodarczy. Niezwykle istotnym aspektem jest jednak utworzenie różnorodnej, długoterminowej oferty turystycznej, w oparciu o już istniejące i nowopowstałe produkty turystyczne, które powinny być sieciowane i spójnie promowane zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Ścisła współpraca przedsiębiorstw branży turystycznej pozwoli na efektywne wykorzystanie tzw. korzyści skali oraz efektu synergii uzyskując tym samym przewagę konkurencyjną w regionie.

Cele operacyjne:

- CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej

Rodzaje działań:

- Nadanie i rozwój nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych w Szkole Łacińskiej i Szpitalu Jerozolimskim w Malborku oraz w Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Krzyżackiego, poprzez utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury;
- Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych na terenie MOF Malborka;
- Poprawa stanu i rozwój infrastruktury turystycznej, w tym utworzenie nowych ścieżek pieszych i rowerowych;
- Wsparcie i rozwój turystyki aktywnej w oparciu o istniejącą infrastrukturę turystyczną, dziedzictwo kulturowe (specjalistyczna oferta turystyczna) oraz ekonomię wody- inteligentna specjalizacja (turystyka wodna, wypoczynkowa- wiślana trasa rowerowa, korona żuław, turystyka zdrowotna);
- Rozwój turystyki biznesowej i okołobiznesowej- wdrożenie oferty konferencyjno – wypoczynkowej;
- Utworzenie i rozwój klastra turystycznego na terenie MOF Malborka;
- Sieciowanie wiodącego produktu turystycznego (Polski Szlak Zamków Gotyckich) z nowymi całorocznymi produktami uzupełniającymi z zakresu turystyki **aktywnej, biznesowej**, edukacyjnej (związanej z historią) oraz agro- i ekoturystyki (współpraca przedsiębiorstw, JOB, samorządów MOF Malborka i innych instytucji z branży turystycznej w ramach klastra turystycznego).

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby turystów korzystających z całorocznej oferty turystycznej, w tym korzystających z noclegów na terenie MOF Malborka;
- Turystyka, w tym m.in. turystyka aktywna i biznesowa, inteligentną specjalizacją MOF Malborka;
- Podniesienie atrakcyjności produktu Szlaku Zamków Gotyckich;
- Zatrzymanie procesu degradacji obiektów zabytkowych oraz nadanie im nowych funkcji prospołecznych,

- Całoroczna, kompleksowa oferta turystyczna (co najmniej dwudniowa);
- Utworzenie nowych miejsc pracy w sektorze turystycznym.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Korzystający z noclegów na 1000 ludności	330,10**	655,11***	GUS
Liczba wdrożonych nowych, co najmniej dwudniowych ofert turystycznych (szt.)	0,00	3,00	Dane Partnerów MOF

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

*** 80% wartości wojewódzkiej w 2012 roku

➤ CO.1.2.2 Utworzenie i wdrożenie zintegrowanej oferty kulturalnej

Rodzaje działań:

- Modernizacja infrastruktury kulturalnej i nadanie jej nowych, aktywizujących społecznie funkcji;
- Zwiększanie udziału mieszkańców w kulturze - wzmacnianie pozytywnych wzorców norm i zachowań społecznych, budowanie tożsamości lokalnej;
- Poprawa dostępu do kultury, w tym m.in. digitalizacja zbiorów kulturowych;
- Rozwój twórczości artystycznej w oparciu o lokalne dziedzictwo kulturowe - powstanie i Inkubatora kultury jako miejsca wspierającego artystów tworzących wyroby artystyczne związane z lokalnym dziedzictwem kulturowym (kreatywny sektor);
- Rozszerzenie i sieciowanie oferty kulturalnej z powstałymi produktami turystycznymi - stworzenie wyspecjalizowanej oferty kulturalnej.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby turystów i mieszkańców korzystających z nowoutworzonej oferty kulturalnej;
- Wzrost liczby artystów działających w lokalnych sektorach kreatywnych;
- Ścisła współpraca pomiędzy podmiotami z branży turystycznej i kulturalnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba uczestników imprez kulturalnych (szt./rocznie)	109 746**	160 000***	GUS
Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury (osoba)	4 880**	Zachowanie poziomu	GUS

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

*** powrót do średniego poziomu z roku 2009

➤ **CO.1.2.3 Stworzenie i promocja spójnej marki turystyczno-kulturalnej MOF Malborka**

Rodzaje działań:

- Opracowanie spójnego Sytemu Identyfikacji Wizualnej (SIW) dla MOF Malborka;
- Kreowanie spójnej marki turystyczno – kulturalnej w oparciu o inteligentne specjalizacje (turystyka) oraz kreatywne sektory (twórczość artystyczna oparta na lokalnym dziedzictwie kulturowym) MOF Malborka;
- Wielokierunkowa promocja nowoutworzonej marki turystycznej i kulturalnej MOF Malborka w kraju i za granicą.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost rozpoznawalności MOF Malborka jako obszaru o unikalnej, całorocznej ofercie turystyczno - kulturalnej;
- Postrzeganie MOF Malborka jako obszaru o wyodrębnionej regionalnej specjalizacji w zakresie turystyki.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba opracowanych spójnych dla całego obszaru funkcjonalnego SIW (szt.)	0	1	Dane Partnerów MOF

* Wartość skumulowana

6.2. Obszar priorytetowy AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO (P2)

Dynamika rozwoju gospodarczego każdego obszaru uzależniona jest od aktywności zawodowej i stopnia integracji jego mieszkańców. W związku z powyższym aktywność ta powinna być stymulowana zintegrowanymi działaniami samorządów, Instytucji Otoczenia Biznesu, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie MOF Malborka.

Aktywność zawodowa społeczeństwa uzależniona jest przede wszystkim od wysokiej jakości oferty edukacyjnej, dostosowanej do lokalnego rynku pracy, oraz od intensywności wdrażania i jakości działań aktywizujących biernych zawodowo i bezrobotnych na obszarze funkcjonalnym.

Integracja społeczna związana jest z koniecznością włączenia społecznego osób wykluczonych oraz próbą zacieśniania lokalnych więzów społecznych i budową społeczeństwa obywatelskiego poprzez przygotowanie odpowiedniej infrastruktury społecznej obejmującej m.in. rewitalizowane przestrzenie publiczne czy też obiekty sportowe i rekreacyjne oraz wdrażanie różnorodnych tzw. „miękkich” projektów w w/w zakresie. Nowoczesna infrastruktura, a także wsparcie organizacji pozarządowych będzie stanowiła podstawę integracji mieszkańców MOF Malborka. Niezwykle ważnym aspektem w sferze społecznej jest wdrażanie na terenie MOF Malborka zasad ekonomii społecznej i tworzenie społecznych przedsiębiorstw, które działać będą w obszarach integracji społecznej i rynku pracy lub w obszarach dostarczania usług publicznych o różnym charakterze.

Aktywne społeczeństwo to również zdrowe społeczeństwo, dlatego też niezwykle ważnym dla MOF Malborka jest kwestia promocji zdrowego stylu życia, wprowadzanie akcji profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych oraz poprawa jakości i dostępności do podstawowych i specjalistycznych usług opieki medycznej.

Cel strategiczny CS.2.1 Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny

Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny tworzą aktywni zawodowo i włączeni społecznie mieszkańcy, mający dobry dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, korzystający z nowoczesnej infrastruktury społecznej, w tym infrastruktury sportowej, oraz z prospołecznych funkcji zrewitalizowanych przestrzeni publicznych. Na rozwój lokalnego kapitału społecznego wpływ mają również działania organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonujących na terenie MOF Malborka.

Cele operacyjne:

- CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych

Rodzaje działań:

- Doradztwo, warsztaty i szkolenia dla osób biernych zawodowo i bezrobotnych;

- Programy aktywizujące i propagujące idee przedsiębiorczości;
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze rynku pracy.

Oczekiwane efekty:

- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
- Zmniejszenie liczby osób biernych zawodowo;
- Większa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Bezwzględna liczba osób bezrobotnych (osoba)	8 193**	spadek	GUS
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	11,8**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

**GUS 2012

➤ CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie

Rodzaje działań:

- Wspieranie inicjatyw i działań na rzecz wyrównywania szans, integracji społecznej oraz wzmocnianiu solidarności społecznej;
- Rozwój i dostosowanie bazy Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku;
- Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu aktywności społecznej mieszkańców MOF Malborka;
- Budowa i modernizacja infrastruktury dla osób niepełnosprawnych;
- Działania aktywizujące osoby z terenów wiejskich;
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze integracji społecznej;
- Organizacja spotkań integracyjnych nawiązujących do lokalnego dziedzictwa kulturowego (integracja oparta na kulturze).

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności i integracji lokalnej społeczności;
- Wzmocnienie więzi społecznych;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury dla wszystkich grup społecznych;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba zintegrowanych projektów aktywizujących i integrujących społecznie osoby wykluczone (szt.)	0	10	Dane Partnerów MOF
Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)	12,3**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

➤ **CO.2.1.3 Wzrost poziomu i jakości współpracy społeczno – instytucjonalnej**Rodzaje działań:

- Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych;
- Utworzenie Centrum Wolontariatu i Wsparcia Podmiotów Ekonomii Społecznej;
- Utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej w Sztumie;
- Upowszechnianie zachowań prospołecznych, wspieranie zaangażowania mieszkańców w działania grupowe;
- Wzmocnienie i rozwój instytucji i organizacji pozarządowych wspierających aktywność grupową obywateli;
- Upowszechnianie i promocja „dobrych praktyk” w zakresie aktywności obywatelskiej, w tym wolontariatu;
- Promowanie zasad ekonomii społecznej;
- Promowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR);
- Zwiększenie zakresu zadań publicznych, przekazywanych mieszkańcom- organizacjom pozarządowym;
- Zwiększanie udziału osób starszych i młodzieży w życiu publicznym.

Oczekiwane efekty:

- Rozwinięta partycypacja mieszkańców w życiu publicznym i społecznym całego obszaru funkcjonalnego;
- Upowszechnienie idei wolontariatu i ekonomii społecznej (wzrost liczby wolontariuszy);
- Wzrost liczby organizacji pozarządowych oraz rozszerzenie zakresu ich działalności;
- Większe uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców (szt.)	28**	32	GUS

*Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

- **CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych**

Rodzaje działań:

- Rewitalizacja zdegradowanych obiektów i przestrzeni publicznych, w tym terenów zielenie miejskiej, na całym obszarze funkcjonalnym oraz nadanie im nowych, aktywizujących lokalną społeczność funkcji;
- Modernizacja infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, w tym m.in. na terenach wiejskich.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności i integracji społecznej;
- Poprawa estetyki miejskich obszarów MOF Malborka;
- Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury publicznej;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba zrewitalizowanych obiektów i przestrzeni publicznych, którym nadano nowe, prospołeczne funkcje (szt.)	2**	11	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

** Szkoła Łacińska i Szpital Jerozolimski w Malborku

- **CO.2.1.5 Podniesienie poziomu aktywności sportowej mieszkańców**

Rodzaje działań:

- Promocja zdrowego, aktywnego fizycznie trybu życia wśród mieszkańców;
- Wdrożone atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego;
- Budowa całorocznych ośrodków/ centrów sportowo – rekreacyjnych integrujących lokalną społeczność;
- Poprawienie edukacji sportowej, głównie na terenach wiejskich;

- Zwiększenie aktywności lokalnych klubów sportowych.

Oczekiwane efekty:

- Upowszechnienie aktywności fizycznej we wszystkich grupach wiekowych;
- Promowanie postaw prozdrowotnych;
- Zwiększenie dostępu do całorocznej infrastruktury sportowej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba utworzonych nowoczesnych centrów sportowych (szt.)	0	2	Dane Partnerów MOF
Liczba uczestników imprez sportowo – rekreacyjnych (osoba)	10 203**	11 500	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

- **CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej**

Rodzaje działań:

- Wdrożenie akcji profilaktycznych i informacyjnych oraz badań przesiewowych z zakresu m.in. chorób cywilizacyjnych;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia;
- Cyfryzacja systemu opieki zdrowotnej na terenie MOF Malborka- wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego zapewniającego interoperacyjność z systemem województwa pomorskiego i poprzez niego z systemem ogólnokrajowym.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa stanu zdrowia lokalnego społeczeństwa;
- Wyższa jakość i lepszy dostęp do usług medycznych w obszarze chorób cywilizacyjnych;
- Poprawa stanu infrastruktury zdrowotnej;
- Większa skuteczność programów profilaktycznych i diagnostycznych;
- Dostosowanie usług medycznych do trendów demograficznych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba wdrożonych interaktywnych systemów informatycznych w służbie zdrowia (szt.)	0	1	Dane Partnerów MOF
Liczba badań przesiewowych i profilaktycznych dla mieszkańców Obszaru Funkcjonalnego Malborka (szt.)	0	3	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.2.2 Efektywny system edukacji

Na efektywnie funkcjonujący system edukacji składa się nowoczesna, zmodernizowana infrastruktura edukacyjno – dydaktyczna oraz wysokiej jakości różnorodna oferta edukacyjna, dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy, realizowana przy wykorzystaniu nowoczesnych, interaktywnych technologii.

➤ **CO.2.2.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej**Rodzaje działań:

- Inwestycje modernizacyjne w infrastrukturę edukacyjno - dydaktyczną, w tym w zakresie edukacji specjalnej;
- Poprawa dostępu do edukacji dla dzieci w wieku przedszkolnym;
- Prowadzenie zintegrowanych edukacyjnych projektów partnerskich;
- Dostosowanie oferty i ilości zajęć pozalekcyjnych do potrzeb zarówno uczniów szczególnie uzdolnionych jak i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- Promowanie idei kształcenia ustawicznego i rozwój oferty i infrastruktury edukacyjnej dla osób starszych.

Oczekiwane efekty:

- Większy udział dzieci w edukacji przedszkolnej,
- Wzrost udziału osób starszych korzystających z przeznaczonej dla nich oferty edukacyjnej;
- Wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia;
- Poprawa stanu infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej;
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na terenie całego obszaru funkcjonalnego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Odsetek dzieci w wieku od 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (%)	59,2**	70,00	GUS
Liczba wdrożonych zintegrowanych partnerskich projektów edukacyjnych (szt.)	0	1	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

- **CO.2.2.2 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy**

Rodzaje działań:

- Nawiązanie trwałej współpracy lokalnych szkół ponadgimnazjalnych z uczelniami wyższymi, w tym m.in. z terenów MOF Malborka;
- Dostosowanie lokalnej oferty edukacji wyższej do specjalizacji subregionalnych;
- Wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej- rozwój cyfryzacji;
- Tworzenie i doskonalenie centrów treningów umiejętności zawodowych odwzorowujących warunki realnych stanowisk pracy;
- Stałe monitorowanie trendów i potrzeb rynku pracy;
- Zwiększenie współpracy uczestników rynku pracy w programowaniu procesu edukacyjnego w szkołach i innych instytucjach kształcenia;
- Dostosowywanie programów edukacji i kształcenia do potrzeb gospodarczych i społecznych subregionu;
- Organizacja kursów, szkoleń i warsztatów w ramach kształcenia dorosłych;
- Realizowanie działań związanych z promocją uczniów szczególnie uzdolnionych w tym realizacja programów stypendialnych;
- Wprowadzanie programów edukacji i kształcenia ustawicznego w priorytetowych dla powiatu branżach (turystyka, energia odnawialna, branże kreatywne);
- Rozszerzanie zakresu praktyk i staży realizowanych w przedsiębiorstwach;
- Doradztwo i szkolenia z zakresu nowoczesnych metod nauczania dla kadry nauczycielskiej.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost poziomu zdawalności egzaminów maturalnych na terenie MOF Malborka;
- Wyższa jakość kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji kluczowych i potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Wzrost kompetencji kadry nauczycielskiej

- Poprawa spójności kształcenia na poszczególnych etapach ścieżki edukacyjnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Zdawalność egzaminu maturalnego (%)	70,8**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

6.3. Obszar priorytetowy FUNKcjONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (P3)

Funkcjonalna przestrzeń publiczna to przestrzeń o dobrej zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej, wyposażona w nowoczesną, proekologiczną infrastrukturę techniczną i energetyczną. W pełni funkcjonalna przestrzeń publiczna wpływa pozytywnie na dynamikę rozwoju społeczno – gospodarczego omawianego obszaru.

Cel strategiczny CS.3.1 Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej MOF Malborka

Dostępność transportową danego obszaru określa sieć powiązanej ze sobą infrastruktury drogowej, rowerowej, wodnej i lotniczej oraz system transportu zbiorowego (kolejowego i autobusowego). Z uwagi na uwarunkowania MOF Malborka działania strategiczne lokalnych Partnerów skupić powinny się na rozwoju infrastruktury drogowej i rowerowej, poprawiającej konkurencyjność lokalnej gospodarki oraz oddziaływać na dostawców usług w zakresie systemu transportu zbiorowego.

- **CO.3.1.1 Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej**

Rodzaje działań:

- Remont i modernizacja nawierzchni oraz rozbudowa sieci dróg powiatowych i gminnych na terenie MOF Malborka;
- Rozbudowa sieci tras rowerowych stanowiących dojazd do węzłów integracyjnych MOF Malborka;
- Budowa obwodnicy Malborka, Sztumu i Nowego Stawu;
- Budowa mostu na Nogacie równoległego do obecnego, zwiększającego przekrój zachodniego wlotu do / wylotu z Malborka.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa dostępności wewnętrznej i zewnętrznej MOF Malborka;
- Zwiększenie przepustowości dróg, w tym głównie powiatowych na terenie MOF Malborka;
- Mniejsze negatywne oddziaływanie transportu na środowisko i wyższy poziom bezpieczeństwa i komfortu użytkowania dróg na terenie MOF Malborka.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba wybudowanych obwodnic miast MOF Malborka (szt.)	0	3	Dane Partnerów MOF
Długość nowopowstałych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych (km)	0	56,2	Dane Partnerów MOF
Długość nowopowstałych i zmodernizowanych dróg powiatowych (km)	0	27	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

➤ CO.3.1.2 Spójny rozwój systemu transportu zbiorowego

Rodzaje działań:

- Zwiększenie częstotliwości i ilości połączeń autobusowych miejscowości z terenów MOF Malborka, w tym głównie z Gdańskiem, Kwidzynem i Elblągiem (rynk pracy);
- Zwiększenie częstotliwości połączeń kolejowych- zintegrowane działania lobbujące JST MOF Malborka.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa dostępu do autobusowej i kolejowej komunikacji zbiorowej;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin do atmosfery;
- Wzrost liczby mieszkańców z terenów MOF Malborka korzystających z transportu zbiorowego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba nowych połączeń na terenie MOF Malborka – komunikacja zbiorowa	0	4*	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczno – techniczny MOF Malborka

Działania strategiczne Partnerów MOF Malborka w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i energetycznej powinny mieć w pełni proekologiczny charakter, aby nie wpływać negatywnie na stan środowiska naturalnego, determinującego atrakcyjność turystyczną MOF Malborka. Ponadto spójne działania w zakresie energetyki powinny być ukierunkowane na poprawę bilansu energetycznego MOF Malborka oraz na wzrost wykorzystania energii z OZE.

➤ CO.3.2.1 Proekologiczna rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

Rodzaje działań:

- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej;
- Rozwój i modernizacja systemu odbioru wód opadowych i deszczowych- rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz budowa kolektorów deszczowych;
- Modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej;
- Rozbudowa rozdzielczych sieci gazu ziemnego w oparciu o istniejące gazociągi wysokiego ciśnienia, wszędzie tam, gdzie analizy ekonomiczne wykażą celowość tego działania;
- Prowadzenie, monitorowanie i systematyczne rozwijanie systemów selektywnej zbiórki różnego rodzaju odpadów;
- Prowadzenie systematycznej edukacji mieszkańców i instytucji oraz innych form promocji zachowań proekologicznych, obejmujących ograniczanie powstawania odpadów i właściwe postępowanie z odpadami.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa jakości stanu wód, w szczególności jezior;
- Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych;
- Poprawa systemu odprowadzania wód opadowych na terenie MOF Malborka;
- Sprawne działanie kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych (spadek liczby dzikich wysypisk śmieci).

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Zgodność systemu gospodarowania odpadami z regulacjami UE	Niepełna	Pełna	Dane Partnerów MOF
Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	64,65**	80,00	GUS
Udział korzystających z sieci wodociągowej (%)	88,10**	95,00	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

➤ CO 3.2.2 Poprawa bilansu energetycznego MOF Malborka

Rodzaje działań:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych na terenach MOF Malborka;
- Modernizacja lub wymiana systemów oświetlenia zewnętrznego i innych systemów elektroenergetycznych;
- Budowa nowych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wymiana i/lub modernizacja niskosprawnych źródeł ciepła;
- Promocja proekologicznych postaw w zakresie gospodarowania i wykorzystania energii cieplnej i elektrycznej.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa efektywności energetycznej MOF Malborka;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym m.in. jakości powietrza.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.)	0	30	Dane Partnerów MOF
Liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego (szt.)	0	3 360	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

➤ CO.3.2.3 Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Rodzaje działań:

- Aktywne inwestycje, w tym z wykorzystaniem środków UE, w rozwój przemysłu energetyki odnawialnej;
- Budowa ogniw fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną wraz z systemem dystrybucji;
- Budowa zespołów kolektorów słonecznych pracujących głównie w układach ciepłej wody użytkowej;
- Budowa układów mieszanych.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost bezpieczeństwa energetycznego całego obszaru funkcjonalnego;
- Spadek kosztów wytwarzania i korzystania z energii;
- Wysoka jakość dostarczanej energii;

- Niższe koszty korzystania z energii;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba budynków użyteczności publicznej, na których zainstalowano ogniwa fotowoltaiczne (szt.)	0	15	Dane Partnerów MOF

*Wartość skumulowana

7. Projekty kluczowe

Projekty kluczowe wybrane zostały na podstawie wstępnie określonych kryteriów strategicznych i merytorycznych dla poszczególnych osi priorytetowych Strategii opracowanych przez Partnerów MOF Malborka. Kryteria odzwierciedlają wymagania i opinie lokalnej społeczności, odnoszą się również do wymagań zawartych w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 z dnia 27 marca 2014 roku oraz w dokumencie „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, opublikowanym przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Projekty mogą ulec modyfikacji wraz z rozszerzeniem się kryteriów oceny, które mogą ulec dalszej modyfikacji i zostać bardziej uszczegółowione.

KRYTERIA STRATEGICZNE⁴⁵:

1. Ponadlokalne oddziaływanie społeczno – gospodarcze

Efekty realizacji projektu powinny oddziaływać na całe otoczenie społeczno – gospodarcze obszaru funkcjonalnego i rozwiązywać poruszany problem w sposób kompleksowy.

2. Partnerstwo

Projekt powinien być realizowany w Partnerstwie o różnorodnym charakterze- oceniana jest liczba Partnerów, forma, zakres i struktura Partnerstwa.

3. Zintegrowany charakter i komplementarność

Ocenie podlega powiązanie projektu z innymi przedsięwzięciami: planowanymi, będącymi w trakcie realizacji bądź zrealizowanymi oraz zgodność projektu z celami oraz założeniami w regionalnych i lokalnych dokumentach strategicznych.

KRYTERIA MERYTORYCZNE⁴⁶:

1. Realizacja działań wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb

Ocenie podlega stopień odniesienia do zdiagnozowanych problemów (rozwiązanie problemu), potrzeb rozwojowych i działań, wyodrębnionych w ramach celów operacyjnych.

2. Realizacja projektu pochodną działań strategicznych

Ocenie podlega stopień wpisania się działań projektowych w zaplanowane w poszczególnych celach operacyjnych Strategii działania strategiczne.

3. Wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy subregionu

⁴⁵ Kryteria strategiczne muszą zostać spełnione całkowicie, aby projekt mógł być wybrany do dalszej oceny, a następnie realizacji, ocena w systemie binarym

⁴⁶ Ocena w skali punktowej

Ocenie podlega wpisanie się planowanych celów i efektów realizacji projektu w poszczególne cele strategiczne i operacyjne Strategii oraz wyodrębnione w ich ramach efekty i wskaźniki realizacji działań.

4. Wykorzystanie potencjałów rozwojowych

Ocenie podlegać będzie stopień wykorzystania w projekcie wyodrębnionych szans i potencjałów rozwojowych MOF Malborka.

Poniżej przedstawiono listę projektów kluczowych dla rozwoju społeczno – gospodarczego MOF Malborka wyodrębnionych na podstawie kryteriów, o których mowa powyżej.

Tabela 3. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020 na terenie MOF Malborka

	Cel operacyjny	Rodzaj przedsięwzięcia	Partnerzy	Lokalizacja i oddziaływanie	Budżet (pln)
1.	CO.1.2.2 Utworzenie i wdrożenie zintegrowanej oferty kulturalnej CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Wyeksponowanie przestrzeni wokół malborskiego zamku – obiektu UNESCO oraz nadanie nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Krzyżackiego w Sztumie poprzez utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury na szlaku dziedzictwa kulturowego - Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich w ramach Malborskiego Obszaru Funkcjonalnego.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miasto i Gmina Sztum, Muzeum Zamkowe w Malborku, Sztumskie Centrum Kultury, Malbork Welcome Center - Centrum Turystyki w Malborku, Uniwersytety III Wiek, Malborskie Centrum Kultury i Edukacji, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Malborku, Centrum Aktywnego Wypoczynku w Malborku, Powiat Malborski – Zespół Szkół Zawodowych, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie i Malborku, Stowarzyszenie Malborski Kłaster Turystyczny, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy o/Malbork, Koło Przewodników Malborskich, Branża turystyczna obszaru funkcjonalnego Malborka (hotele, restauracje, właściciele atrakcji turystycznych, gospodarstw agroturystycznych, itp.), Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Starym Polu, Koła Gospodyń Wiejskich z terenu powiatu malborskiego, Miejsko Gminny Zespół Oświaty w Sztumie, Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Malborski Obszar Funkcjonalny – miejscowości Malbork, Sztum</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> Międzynarodowy Szlak Zamków Gotyckich, Wiśłana Trasa Rowerowa, Szlak Kopernikowski, droga wodna E-70</p> <p>Obszar inwestycji to obszar dysponujący różnorodnością oraz unikatowością dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, atrakcyjny dla mieszkańców i turystów, ponadto rozpoznawalny w skali światowej – leży na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, w sąsiedztwie Zamku Krzyżackiego w Malborku wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i</p>	76 910 000,00

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020

				<p>w Sztumie i Malborku, Stowarzyszenia sportowe, Koło Gospodyń Wiejskich w Czerninie, Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sztumie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, Grupa rowerowa RAMA, Powiślańska Organizacja Turystyczna Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie, Akademia Morska w Gdyni, Lokalna Grupa Działania Kraina Dolnego Powiśla, Grupy teatralne SCK, Centrum Kultury Chrześcijańskiej w Sztumie</p>	Przyrodniczego UNESCO	
2.	<p>CO.3.1.1 Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej</p> <p>CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej</p>	<p>Rozbudowa bazy infrastrukturalnej transportu rowerowego stanowiącego dojazd do węzłów integracyjnych.</p>	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Partnerzy:</u> Powiat malborski, Powiat Sztumski, Miasto Sztum, Gmina Nowy Staw, Gmina Stare Pole, Gmina Malbork</p>	MOF Malborka	31 145 000,00	
3.	<p>CO.3.1.1 Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej</p> <p>CO.1.1.1 Zwiększenie potencjału inwestycyjnego MOF Malborka</p>	<p>Przebudowa 14km drogi powiatowej nr 3114G na obszarze powiatu sztumskiego w celu podniesienia dostępności komunikacyjnej Trójmiasta oraz miasta powiatowego z jego otoczeniem funkcjonalnym.</p>	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Sztumski</p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Mikołajki Pomorskie Miasto i Gmina Dzierzgoń</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Powiat Sztumski</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka</p>	10 000 000,00	

4.	CO 3.2.2 Poprawa bilansu energetycznego MOF Malborka	Poprawa efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej na terenie Powiatu i Żuław (wraz z działaniami informacyjnymi – edukacyjnymi- poprawa efektywności systemów wytwarzania i przesyłu energii poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka, wymianę oświetlenia ulicznego i fotowoltaikę.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto i Gmina Sztum</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miasto Malbork, Starostwo Powiatowe w Sztumie – Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe w Malborku – Powiatowy Urząd Pracy, Gmina Stare Pole, Gmina Malbork, Miasto i Gmina Nowy Staw, Jednostki Edukacyjne, Ochotnicza Straż Pożarna</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Miasto i Gmina Malbork, Miasto i Gmina Sztum, Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Stare Pole</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> ponadlokalny, MOF Malborka</p>	50 756 128,12
5.	CO 3.2.1 Proekologiczna rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	Budowa kolektora deszczowego z systemem podczyszczającym i retencjonującym wody opadowe dla zlewni zlokalizowanych w granicach miasta Malborka w dzielnicy Wielbark oraz zlewni gminy wiejskiej Malbork obejmującej obszar po byłym poligonie wojskowym, przeznaczonym pod zabudowę głównie mieszkaniową.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Partnerzy:</u> Gmina Malbork, Miasto i Gmina Sztum</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Lokalizacja na terenie miasta Malborka i Sztumu</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> Obsługa terenów miasta Malborka i gminy wiejskiej Malborki oraz Miasta i Gminy Sztum</p>	21 894 200,00
6.	CO 2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych CO 2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie	<p>Nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obiektom i obszarom miejskim wokół Zakładu Karnego poprzez utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej w Sztumie- kompleksowa rewitalizacja, tj. nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obszarom miejskim przy jednoczesnym wspieraniu integracji społeczno – zawodowej</p>	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto i Gmina Sztum</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, Sztumskie Centrum Kultury, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Miasto i Gmina Sztum</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka</p>	5 000 000,00

<p>CO.2.1.3 Wzrost poziomu i jakości współpracy społeczno – instytucjonalnej</p> <p>CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie</p>	<p>Wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich poprzez działalność Centrum Rewitalizacji Społecznej w Sztumie.</p>	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto i Gmina Sztum</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sztumie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, Zakład Karny w Sztumie, Sztumskie Centrum Kultury, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie, Komenda Powiatowa Policji w Sztumie, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Przewlekłe Chorych „Dar Serca”, w tym Ośrodek Wsparcia Dziennego dla seniorów, Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Sztumie, Koło Gospodyń Wiejskich w Czerninie, Stowarzyszenie „Klub Abstynenta”, Stowarzyszenie „Pionkolandia”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sztumie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Inicjatyw Resortowo-Resocjalizacyjnych przy ZK w Sztumie, Stowarzyszenie „Przyjaciele Dzieci”, Hufiec ZHP w Sztumie, Stowarzyszenie „Aktywny Czernin”,</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Miasto i Gmina Sztum</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka</p>	<p>2 000 000,00</p>
--	--	---	---	---------------------

			Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Bezdomnych „AGAPE” w Sztumie, Akademia Morska w Gdyni, „Caritas” i wolontariusze			
8.	CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie	Rozwój kapitału społecznego na bazie funkcji Szkoły Łacińskiej w Malborku i Szpitala Jerozolimskiego w Malborku.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Partnerzy:</u> Malborskie Centrum Kultury i Edukacji, Biblioteka Publiczna w Malborku, PUP w Malborku, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Malbork Centrum Kultury i Edukacji, Malbork Welcome Center - Centrum Turystyki w Malborku</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka</p>	6 000 000,00	
9.	CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	Zapewnienie wysokiego poziomu usług zdrowotnych poprzez rozwój i dostosowanie do obowiązujących standardów bazy szpitalnej Obszaru Funkcjonalnego Malborka.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Malborski</p> <p><u>Partnerzy:</u> Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. – Podmiot Leczniczy będący właścicielem Szpitala im dr Jadwigi Obodzińskiej - Król w Malborku i Szpitala w Nowym Dworze Gdańskim</p>	<p><u>Lokalizacja:</u> Powiat Malborski, Sztum, Stare Pole, Nowy Staw i obszary między tymi miejscowościami, powiaty ościenne – Powiat nowodworski</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> Region Pomorski</p>	3 550 000,00	
10.	CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	Badania przesiewowe i profilaktyczne dla mieszkańców Obszaru Funkcjonalnego Malborka w zakresie chorób cywilizacyjnych (nadciśnienie, cukrzyca, choroby nowotworowe) oraz opracowanie i wdrożenie lokalnego programu zdrowia psychicznego.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Malborski</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miasto Malbork, Powiat Sztumski, Miasto Sztum, Centrum Profilaktyki i</p>	<p><u>Lokalizacja:</u> Powiat Malborski</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> Region Pomorski</p>	250 000,00	

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020

			Terapii Uzależnień, Miasto i Gmina Nowy Staw			
11.	CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	Zapewnienie wysokiego poziomu usług zdrowotnych, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych poprzez rozwój i dostosowanie bazy Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku.	<u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Miasto Malbork <u>Partnerzy:</u> Powiat Malborski, Powiat Sztumski, Miasto Sztum, Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Miasto i Gmina Nowy Staw	<u>Lokalizacja:</u> Powiat Malborski <u>Zakres oddziaływania:</u> Region Pomorski	150 000,00	
12.	CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	„e-Zdrowie w Obszarze Funkcjonalnym Malborka” - wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego, zapewniającego interoperacyjność z systemem województwa pomorskiego i poprzez niego z systemem ogólnokrajowym, obejmujący część medyczną i administracyjną oraz aplikacje umożliwiające obsługę pacjentów on-line.	<u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Malborski <u>Partnerzy:</u> Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. – Podmiot Leczniczy będący właścicielem Szpitala im dr Jadwigi Obodzińskiej - Król w Malborku i Szpitala w Nowym Dworze Gdańskim	<u>Lokalizacja:</u> Powiat Malborski <u>Zakres oddziaływania:</u> Region Pomorski	3 000 000,00	
13.	CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych	Mobilny – aktywny kapitał ludzki Obszaru Funkcjonalnego Malborka- podjęcie wielotorowych działań wspierających osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy należące do grup defaworyzowanych (których liczba w rejestrach prowadzonych przez PUP Malbork i Sztum rośnie z roku na rok) na	<u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Malborski/ Powiatowy Urząd Pracy w Malborku, Poradnia Psychologiczna (w zawężonym zakresie) <u>Partnerzy:</u> Miasto Sztum, w tym Urząd Miasta i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<u>Lokalizacja:</u> Miasto Malbork i Miasto Sztum <u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka	5 500 000,00	

		drodze do podjęcia zatrudnienia, od przygotowania odpowiedniej infrastruktury po ich aktywizację społeczną czy zawodową.				
14.	CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych CO.3.1.2 Spójny rozwój systemu transportu zbiorowego	Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego Nowego Stawu poprzez budowę na terenach przemysłowych drogi objazdowej wyprowadzającej ruch tranzytowy z zabytkowego centrum miasta, stanowiącej powiązanie z drogą krajową nr 7.	Podmiot odpowiedzialny: Gmina Nowy Staw Partnerzy: KSC Polski Cukier	<u>Lokalizacja:</u> Miasto Nowy Staw <u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka	6 500 000,00	
15.	CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego Nowego Stawu poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznych w obrębie zabytkowego centrum miasta.	Podmiot odpowiedzialny: Gmina Nowy Staw Partnerzy: Parafia św. Mateusza w Nowym Stawie, KSC Polski Cukier, Stowarzyszenie Miłośników Nowego Stawu, Nowostawski Ośrodek Kultury	<u>Lokalizacja:</u> Miasto Nowy Staw <u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka	5 500 000,00	
16.	CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych CO.2.1.5 Podniesienie poziomu aktywności sportowej mieszkańców	Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego Nowego Stawu poprzez budowę całorocznego ośrodka sportu i rekreacji na terenach przemysłowych miasta.	Podmiot odpowiedzialny: Gmina Nowy Staw Partnerzy: KSC Polski Cukier, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Malborku, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowym Stawie, Nowostawski Ośrodek Kultury, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza oddział w Malborku,	<u>Lokalizacja:</u> Miasto Nowy Staw <u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka	8 000 000,00	

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020

			Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Gdańsku			
17.	CO.1.1.1.2 Rozwój subregionalnej przedsiębiorczości	Stworzenie systemu IT klasy B2C oraz B2B usprawniającego realizację procesów biznesowych wśród członków Malborskiego Klastra Turystycznego na potrzeby konsumenta poprzez wspólne przedsięwzięcia pomiędzy przedsiębiorstwami, instytucjami, samorządami Obszaru Funkcjonalnego Malborka.	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Malborski Klastr Turystyczny</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miasto Malbork, Miasto i Gmina Sztum, Miasto i Gmina Nowy Staw, Starostwo Powiatowe w Malborku, Starostwo Powiatowe w Sztumie, Muzeum Zamkowe w Malborku, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie i Malborku, Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej, Grupa rowerowa RAMA, Powiańska Organizacja Turystyczna, Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie, Wyższa Szkoła Gospodarki, Lokalna Grupa Działania Kraina Dolnego Powiśla, Pętla Żuławska, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Pracodawcy Pomorza, Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości, Pomorski Związek Pracodawców Lewiatan</p>	Miejski Obszar Funkcjonalny Malborka	2 875 000,00	
18.	CO.3.1.1 Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej CO.1.1.1.1 Zwiększenie	Przebudowa 28km dróg powiatowych nr 3114G oraz nr 2936G na obszarze powiatu sztumskiego w celu podniesienia dostępności komunikacyjnej Trójmiasta oraz miasta	<p><u>Podmiot odpowiedzialny:</u> Powiat Sztumski</p> <p><u>Partnerzy:</u> Gminy Powiatu Sztumskiego</p>	<p><u>Miejsce realizacji:</u> Powiat Sztumski</p> <p><u>Zakres oddziaływania:</u> MOF Malborka</p>	19 000 000,00	

	potencjału inwestycyjnego MOF Malborka	powiatowego z jego otoczeniem funkcjonalnym.				
19.	CO.2.2.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej CO.2.2.2 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	Zapewnienie wysokiej jakości pracy szkół ponadgimnazjalnych poprzez uruchomienie trwałej współpracy z uczelniami wyższymi oraz placówkami edukacji nauczycieli w szczególności w zakresie diagnozowania potrzeb rozwojowych, a także wspierania nauczycieli we wdrażaniu nowatorskich metod pracy dydaktycznej.	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Sztumski Partnerzy: Szkoly ponadgimnazjalne, Poradnia Psychologiczna - Pedagogiczna w Sztumie	Miejsce realizacji: Powiat Sztumski Zakres oddziaływania: Powiat Sztumski	3 500 000,00	
20.	CO.2.2.2 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	Cykl zajęć pozalekcyjnych i dydaktyczno – wyrównawczych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych połączony z doposażeniem placówek w celu podniesienia jakości edukacji zawodowej na poziomie ponadgimnazjalnym w powiecie sztumskim.	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Sztumski Partnerzy: Szkoly ponadgimnazjalne, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu	Miejsce realizacji: Powiat Sztumski Zakres oddziaływania: Powiat Sztumski	2 500 000,00	
21.	CO.2.2.2 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych warsztatów edukacyjnych rozwijania kreatywności oraz wyjazdów dydaktycznych powiązanych ze stypendialnymi formami wsparcia uczniów szczególnie uzdolnionych	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Sztumski Partnerzy: Szkoly ponadgimnazjalne, Poradnia Psychologiczna - Pedagogiczna w Sztumie	Miejsce realizacji: Powiat Sztumski Zakres oddziaływania: Powiat Sztumski	1 200 000	
22.	CO.2.2.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej	Formy opieki i pracy z uczniem niepełnosprawnym oraz uczniem z zaburzeniami rozwoju oraz doposażenie Specjalnych Ośrodków Szkolno - Wychowawczych w pomoce	Podmiot odpowiedzialny: Powiat Sztumski Partnerzy: Specjalne Ośrodki - Szkolno	Miejsce realizacji: Powiat Sztumski Zakres oddziaływania: Powiat Sztumski	1 500 000,00	

100%

Źródło: Opracowanie Partnerów MOF Mall

8. Model finansowania Strategii

Strategia Rozwoju MOF Malborka na lata 2014 – 2020 będzie realizowana m.in. z wykorzystaniem następujących narzędzi:

- Programy Operacyjne (PO) na lata 2014 – 2020 szczebla krajowego, tj.:
  - PO Infrastruktura i Środowisko,
  - PO Inteligentny Rozwój,
  - PO Wiedza, Edukacja, Rozwój,
  - PO Polska Cyfrowa,
  - PO Pomoc Techniczna,
  - PO Rybactwo i Morze,
  - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Programy w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Mechanizmy Finansowe (Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020,
- Inne krajowe, regionalne i subregionalne programy rozwoju,
- Partnerstwo Publiczno – Prywatne.

Strategia finansowana będzie z następujących **źródeł**:

- Środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego,
- Środki udostępnione w ramach Mechanizmów Finansowych,
- Budżet Państwa,
- Budżety samorządów, w tym m.in. Województwa Pomorskiego, Powiatu Malborskiego i Sztumskiego oraz budżety gmin MOF Malborka,
- Inne środki publiczne,
- Kapitał prywatny- Partnerstwo Publiczno – Prywatne, montaż finansowania prywatnego w projektach strategicznych,
- Finansowanie zwrotne- pożyczki (Fundusze pożyczkowe), kredyty, w tym preferencyjne,
- Inne.

9. Współpraca Partnerów i wdrażanie Strategii

Delimitacja obszaru funkcjonalnego Malborka stanowiła pierwszy krok do wspólnego planowania rozwoju społeczno – gospodarczego i przestrzennego subregionu. Obszar złożony jest z odrębnych administracyjnie jednostek obejmujących tereny miejskie, wiejskie oraz mieszane dlatego zarówno planowanie jak i wdrażanie strategii stanowi duże wyzwanie dla wszystkich partnerów.

W celu sprawnego wdrażania Strategii powołany zostanie Zespół wdrożeniowy złożony z przedstawicieli poszczególnych jednostek administracyjnych tworzących MOF Malborka.

W ramach działań wdrożeniowych do zadań Zespołu będzie należało:

- planowanie i wymiana informacji między poszczególnymi podmiotami,
- selekcja projektów do realizacji na podstawie zdefiniowanych kryteriów,
- szczegółowe określenie zakresu projektów,
- określenie źródeł finansowania (w tym weryfikacja z Wieloletnimi Planami Inwestycyjnymi),
- opracowanie dokumentacji wykonawczej, obejmującej wykonalność prawno – administracyjną, techniczną i finansową,
- nadzór nad właściwą realizacją projektów.

Zespół wdrożeniowy będzie również odpowiedzialny za zachowanie zasady partycypacji społecznej co oznacza, że będzie informował mieszkańców i osoby zaangażowane we wdrażanie Strategii o postępach we wdrażaniu oraz o projektach planowanych do realizacji w ciągu najbliższych miesięcy.

Szczególnie istotnym zadaniem Zespołu będzie określenie kluczowych projektów, które będą pozytywnie oddziaływały na obszary problemowe MOF dlatego Strategia definiuje ścisłe kryteria wyboru projektów. W każdym z projektów wyznaczony zostanie podmiot odpowiedzialny oraz partnerzy zaangażowani w realizację.

Równie istotną kwestią są źródła finansowania projektów. Jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych przy wdrażaniu Strategii będą **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne** (ZIT). Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie będą mogły wspólnie realizować projekty finansowane z Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). Środki na wdrażanie pochodzą z tzw. rezerwy programowej (kwota wydzielona na etapie programowania z przeznaczonych dla Polski funduszy) oraz z podstawowej alokacji RPO. Dodatkowo, istnieje możliwość, aby projekty otrzymały preferencje w procesie wyboru w ramach programów krajowych, głównie Programu

Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 - po uzgodnieniach na linii związek ZIT, zarząd województwa, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego⁴⁷.

W celu wspólnej realizacji projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych gminy formalnie zawiążą partnerstwo w formie związku międzygminnego, który następnie podpisze porozumienie o wdrażaniu ZIT z zarządem województwa pomorskiego. Całość systemu finansowania ZIT będzie funkcjonowała w ramach Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych, a najważniejsze cele i projekty do realizacji dla całego obszaru zostaną określone w strategii.

Sformalizowanie współpracy ma ułatwić wdrażanie projektów oraz wykształcić mechanizmy, które będą funkcjonowały również po 2020 roku, gdy Fundusze Europejskie będą dostępne w mniejszej wysokości.

---

⁴⁷ <https://www.mir.gov.pl/> - Czym są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i jak będą realizowane

10. Monitoring i ewaluacja

Monitoring

Monitoring Strategii będzie polegał na stałym selekcjonowaniu i gromadzeniu informacji niezbędnych do oceny postępów w realizacji Strategii.

Monitoring obejmował będzie cele w określonych obszarach priorytetowych Strategii.

Za działania monitoringowe odpowiedzialny będzie Zespół wdrożeniowy, który raz w roku będzie opracowywał raport, będący podstawowym elementem monitoringu realizacji celów strategicznych i operacyjnych. W raporcie analizowane będą wskaźniki skwantyfikowane dla poszczególnych celów operacyjnych.

Raporty będą przedstawione organom wykonawczym wszystkich partnerów tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny Malborka.

W celu doskonalenia systemu monitoringu zespół będzie prowadził prace analityczne i badawcze w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w Strategii. Równocześnie będą trwały prace nad rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, np. w zakresie źródeł informacji i danych.

Obiektywna i stała ocena postępu realizacji celów umożliwi:

- podjęcie decyzji odnośnie kontynuacji lub zaprzestania realizacji działań,
- zaplanowanie ewentualnych działań zapobiegawczych, które mogą prowadzić do aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania,
- zweryfikowanie wpływu realizowanych projektów na otoczenie społeczno-gospodarcze,
- zweryfikowanie stopnia wpływu realizowanych projektów na rozwiązywanie problemów MOF Malborka.

Wskaźniki, które będą monitorowane zdefiniowane zostały dla każdego z celów operacyjnych i będą podstawą mierzenia postępu w osiągnięciu celów.

Etapy monitoringu:

- zbieranie danych,
- analiza danych wraz z identyfikacją odchyleń od planu,
- przygotowanie raportu,
- propozycje zmian i działań korygujących (aktualizacja Strategii).

Ewaluacja

Ewaluacja dotyczy efektów wdrażania Strategii oraz jej wpływu na rzeczywisty rozwój społeczno-gospodarczy MOF Malborka. Ewaluacja musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązała zdiagnozowane problemy i jakie powinny zostać wdrożone usprawnienia i działania korygujące w przyszłym latach.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie trzypoziomowa:

- analiza i ocena ex ante - na etapie rozpoczęcia realizacji wyznaczonych działań (na ile działania mają poprawić stan społeczno – gospodarczy);
- analiza i ocena bieżąca (mid-term) - określenie zgodności realizacji działań z wyznaczonymi celami;
- analiza i ocena es post - ocena długoterminowego wpływu efektów wdrażania Strategii na wybrane grupy docelowe oraz na ogólną sytuację społeczno – gospodarczą Miasta i Gminy.

Opracowane w trakcie zadań monitoringowych raporty będą stanowiły podstawę przygotowania ewaluacji Strategii na koniec okresu jej obowiązywania.

Raport ewaluacyjny będzie obejmował ocenę efektów wdrażania Strategii na tle zdefiniowanych w niej wizji i celów, a w efekcie określi zakres ewentualnych działań korygujących.

Działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2020 roku.

11. Zbieżność Strategii z obowiązującymi dokumentami strategicznymi w kraju i regionie

Tabela 4. Komplementarność celów strategicznych i operacyjnych z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju MOF Malborka na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
Cel strategiczny CS.1.1 Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki		
CO.1.1.1 Zwiększenie potencjału inwestycyjnego MOF Malborka	II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
CO.1.1.2 Rozwój subregionalnej przedsiębiorczości	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
Cel strategiczny CS.1.2 Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego		
CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna 3.1. Sprawny system transportowy
CO.1.2.2 Utworzenie i wdrożenie zintegrowanej oferty kulturalnej	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna

CO.1.2.3 Stworzenie i promocja spójnej marki turystyczno-kulturalnej MOF Malborka	<p>III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich</p> <p>III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej</p>	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
Cel strategiczny CS.2.1 Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny		
CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych	<p>III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego</p> <p>II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej</p>	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia
CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie	<p>III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych</p> <p>II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej</p> <p>II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej</p>	<p>2.1. Wysoki poziom zatrudnienia</p> <p>2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego</p>
CO.2.1.3 Wzrost poziomu i jakości współpracy społeczno – instytucjonalnej	<p>II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego</p> <p>II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych</p>	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
CO.2.1.4 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołeczna rewitalizacja obszarów zdegradowanych	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

	III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej	
CO.2.1.5 Podniesienie poziomu aktywności sportowej mieszkańców	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
CO.2.1.6 Lepszy dostęp i poprawa jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej	I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych	2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych
Cel strategiczny CS.2.2 Efektywny system edukacji		
CO.2.2.1 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych	2.3. Efektywny system edukacji
CO.2.2.2 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.3. Efektywny system edukacji
Cel strategiczny CS.3.1 Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej MOF Malborka		
CO.3.1.1 Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	3.1. Sprawny system transportowy

CO.3.1.2 Spójny rozwój systemu transportu zbiorowego	II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	3.1. Sprawny system transportowy
Cel strategiczny CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczno – techniczny MOF Malborka		
CO.3.2.1 Proekologiczna rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna
CO 3.2.2 Poprawa bilansu energetycznego MOF Malborka	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna 3.3. Dobry stan środowiska
CO.3.2.3 Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna

Źródło: Opracowanie Partnerów MOF Malborka

12. Spis tabel

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 - 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności	60
Tabela 2. Obszary priorytetowe i cele strategiczne	89
Tabela 3. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020 na terenie MOF Malborka	109
Tabela 4. Komplementarność celów strategicznych i operacyjnych z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.....	124

13. Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności korzystających z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	17
Wykres 2. Udział korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	18
Wykres 3. Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	19
Wykres 4. Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	20
Wykres 5. Odpady wytworzone na 1 km ² w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (tony)	20
Wykres 6. Długość sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (km)	21
Wykres 7. Sprzedaż energii cieplnej na obszarze MOF Malborka wg celu w latach 2008-2012 (GJ)...	23
Wykres 8. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w miastach wyszczególnionych obszarów w latach 2008-2012 (kWh)	24
Wykres 9. Liczba ludności MOF Malborka wg płci w latach 2008-2012 (osoba).....	31
Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	32
Wykres 11. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	33
Wykres 12. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	33
Wykres 13. Liczba pracujących na terenie MOF Malbork w latach 2008-2012 (osoba)	34
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie MOF Malbork w latach 2008-2012 (osoba).....	35
Wykres 15. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	35
Wykres 16. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)	37
Wykres 17. Zdawalność egzaminu maturalnego w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	38
Wykres 18. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)	39

Wykres 19. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (osoba)	39
Wykres 20. Wydatki na 1 mieszkańca na oświatę i wychowanie w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (pln)	42
Wykres 21. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka)	43
Wykres 22. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)	43
Wykres 23. Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury w wyszczególnionych obszarach w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)	44
Wykres 24. Ludność przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	45
Wykres 25. Wydatki na 1 mieszkańca na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (pln)	45
Wykres 26. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012	46
Wykres 27. Przyczyny zgonów na terenie MOF Malborka w roku 2012	47
Wykres 28. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	47
Wykres 29. Liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	48
Wykres 30. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)	49
Wykres 31. Liczba imprez sportowo – rekreacyjnych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka)	50
Wykres 32. Liczba uczestników imprez sportowo – rekreacyjnych na terenie MOF Malborka w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)	50
Wykres 33. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (sztuki)	52
Wykres 34. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na terenie MOF Malborka w latach 2008-2012 (rodzina)	53
Wykres 35. Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	53
Wykres 36. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009-2013	55
Wykres 37. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2008 – 2013 w podziale na sektory własnościowe	55
Wykres 38. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 w klasie wielkości do 9 pracowników	56
Wykres 39. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 w klasie wielkości do 10 do 49 pracowników	57
Wykres 40. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w latach 2009 – 2013 według klas wielkości	57
Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej na terenie MOF Malborka w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności	58

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012	61
Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012	62
Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012	63
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012	63
Wykres 46. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie MOF Malborka, Trójmiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, województwa pomorskiego oraz Polski w latach 2009 – 2012	64
Wykres 47. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na terenie MOF Malborka w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności	65
Wykres 48. Miejsca noclegowe na 1000 ludności na terenie MOF Malborka w latach 2008 - 2012 ...	73

14. Spis rycin

Rycina 1. Obszar oddziaływania MOF Malborka na tle Województwa Pomorskiego	10
Rycina 2. Miasto i Gmina Sztum na tle Powiatu Sztumskiego	11
Rycina 3. Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Stare Pole, Gmina Malbork, Miasto Malbork na tle Powiatu Malborskiego	11
Rycina 4. Dostępność transportowa Powiatu Malborskiego	14
Rycina 5. Dostępność transportowa Powiatu Sztumskiego	15
Rycina 6. Szlak Zamków Gotyckich	71
Rycina 7. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej	72

15. Bibliografia

Literatura:

1. Koncepcja zrównoważonej polityki miejskiej Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk, marzec 2013,
2. Czynniki i ograniczenia rozwoju miast województwa pomorskiego - badanie ciężarów, powiązań, migracji i dostępności komunikacyjnej, Urząd Marszałkowski województwa Pomorskiego, Kraków, grudzień 2011,
3. Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu malborskiego, praca zbiorowa pod red. Marcina Nowickiego, IBnGR, Gdańsk, 2012,
4. Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego, praca zbiorowa pod red. Marcina Nowickiego, IBnGR, Gdańsk, 2012,

5. Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą Powiatu Sztumskiego, IBnGR, Gdańsk-Sopot, 2012,
6. Program Ochrony Środowiska Naturalnego Powiatu Malborskiego, Zakład Geoekologii Stosowanej, Warszawa, 2004,
7. Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą dla Powiatu malborskiego na lata 2012-2019, Respublic sp. z o.o., Warszawa, luty 2012,
8. Strategia przewidywania i zarządzania zmianą społeczno - gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013 – 2020, Malbork, 2012,
9. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020, Agencja Rozwoju Pomorza, Gdańsk, 2013.

Strony internetowe:

1. <http://www.stat.gov.pl/gus>
2. <http://www.pomorskie.eu/pl/>
3. <http://pl.wikipedia.org/>
4. <http://www.zumi.pl/>
5. <http://www.here.com>
6. <http://www.infoeko.pomorskie.pl/InformacjeZbiorcze/Szczegoly/179>
7. <http://www.wsg.malbork.pl/index.php?id=148&submenu=119>
8. http://www.82-200.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2647
9. <http://www.visitmalbork.pl/>
10. http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/obiekty_przyrodnicze/rezerwaty_przyrody/
11. <http://petla-zulawska.pl/>
12. http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/projekty/petla_zulawsk
13. <https://www.mir.gov.pl/>

16. Załącznik nr 1- Raport z konsultacji społecznych